



# SIIRTOLAISUUS

## MIGRATION

**1**/2020

### MIGRATION AND REGIONAL DEVELOPMENT IN NORDIC RURAL CONTEXT

1. VITALITY POLICY IN RURAL REGIONS
2. MIGRANT ENTREPRENEURSHIP
3. STALININ LUUTA

# SIIRTOLAISUUS MIGRATION

46. vuosikerta / Volume 46  
ISSN 0355-3779 (painettu)  
ISSN 1799-6406 (verkkojulkaisu)

**Päätoimittaja / Editor-in-Chief**  
Tuomas Martikainen

**Toimitussihteeri / Editorial Assistant**  
Kirsi Sainio

**Toimittajat / Editors**  
Elli Heikkilä  
Marja Tiilikainen  
Miika Tervonen

**Taitto / Layout**  
Kirsi Sainio

**Julkaisija / Publisher**  
Siirtolaisuusinstituutti  
Migration Institute of Finland

**Tilauhinta / Subscriptions**  
4 numeroa / nummer / issues  
20 € / vuosi / år / year

**Painopaikka / Print**  
Painosalama Oy

Yksittäisten kirjoittajien mielipiteet ovat heidän omiaan.

## SISÄLTÖ

3

**TUOMAS MARTIKAINEN**

Juhlavuodesta eteenpäin

6

**MIKA RAUNIO & MARKKU MATTILA**

Regional economic development and migration

11

**TEEMU MAKKONEN & PETRI KAHILA**

Vitality policy as a tool to attract in-migration to rural regions

15

**HØGNI KALSØ HANSEN**

Peripheral Denmark, population development and labour market dynamics

21

**RHIANNON PUGH & MATS LUNDMARK**

Economic Development and Place Attractiveness

30

**JUHA TAINIO**

Ajatuksia kielirajoista, niiden synnystä ja murtamisesta

37

**EKATERINA VOROBEVA**

Revision of Pull and Push Factors to Migrant Entrepreneurship

40

**HEINI YLÄRAKKOLA**

California Dreaming – Finns in California from the Gold Rush to Silicon Valley

45

**NAFISA YEASMIN**

New frontiers of circumpolar human migration: towards an integrated society

51

**VELI-PEKKA KAIVOLA**

Kun "Stalinin luuta" lakaisi amerikansuomalaisen siirtolaisperheen

55

**ANTTI KANNIAINEN**

Kotoutuminen – kokemuksia, havaintoja ja tutkittua tietoa

60

**KOLUMNI: ANTERO LEITZINGER**

Kansalaisia vai alamaisia?

62

**KOLUMNI: ELLI HEIKKILÄ**

Migration Statistics – A Need for More Information in the World

63

**SEMINAARIT / KONFERENSSIT**

65

**HENKILÖSTÖUUTISET**

66

**KIRJA-ARVIOT**

Siirtolaisuusinstituutti  
Migrationsinstitutet  
Migration Institute of Finland  
Hämeenkatu 13, 20500 Turku  
Finland

Puh. / Tel.  
+ 358 2 2840 440  
kirsi.sainio@utu.fi  
siirtolaisuusinstituutti.fi  
migrationinstitute.fi

# PÄÄKIRJOITUS

*Tuomas Martikainen*

FT, dosentti, Toimitusjohtaja  
Siirtolaisuusinstituutti  
tmartik@utu.fi



## Juhlavuodesta eteenpäin

Vuosi 2019 oli Siirtolaisuusinstituutin 45. toimintavuosi. Samalla vuosi oli instituutin koko historian yliveraisesti toimeliain. Menestyksen taustalla on viime vuosien kova työ toimintamme kehittämiseksi ja lukuisat rahoitusta saaneet tutkimushankkeet. Mahtava kokeneempi tutkijakuntamme on tehnyt valtavasti työtä, joka on mahdollistanut lukuisten lisätutkijoiden palkkaamisen ja sitä kautta myös edellä mainitun toimeliaisuuden kasvun.

On vaikea nostaa mitään yksittäistä asiaa esiin, vaan pikemmin todeta, että uudistettu kokonaisuus on alkanut toimia hyvin ja sitä kautta monet asiat ovat loksahaneet paikoilensa. Esimerkiksi Siirtolaisuusinstituutin medianäkyvyys kaksinkertaistui, kuten myös julkaisutoimintamme ja työntekijöittemme eri puolilla pitämien esitelmien määrä.

Vuonna 2019 Suomessa keskusteltiin paljon syntyvyyden laskusta ja siitä mahdollisuudesta, että työperusteinen muuttoliike lienee välttämätöntä nyt ja tulevaisuudessa. Tähän liittyen instituutti valmisteli Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategian, jotta päättäjillä on käytettävissään paras mahdollinen ymmärrys aihepiiristä.

Vähitellen myös julkisessa keskustelussa on vähentynyt pakolaisuuteen ja turvapaikanhakijoihin liittyneen uutisoinnin osuus, kun Suomen sisäiset väestökäsymykset ovat nostaneet päätään. Koska ainakin toistaiseksi elämme taloudellisesti hyviä aikoja, niin tämä keskustelu jatkunee jonkin aikaa. Suomi ei ole näissä pohdintoissa yksin, vaan työperusteis-

seen muuttoon ja aluekehitykseen liittyvät aiheet ovat tärkeitä kautta länsimaailman.

Vuosi 2020 on alkanut rauhallisemmissa merkeissä ja olemme kaikki saaneet toipua viime vuoden hurjasta menosta. Tosin Seinäjoella käynnissä oleva kolmivuotinen aluekehityshanke on nyt päässyt oikein kunnolla vauhtiin, joten odotamme mielenkiinnollisen tuloksia. Seinäjoen seutu on aluekehityksen kannalta kiinnostava paikka, siellä on kova tekemisen meininki ja aktiivinen ote löytää ratkaisuja nykyisissä olosuhteissa.

Syksyllä aloittava uusi toimitusjohtaja (valittava henkilö selviää kevään kuluessa) pääsee aloittamaan työnsä pohjoismaisessa muuttoliikekonferenssissa, jonka järjestelyn päävastuu on Siirtolaisuusinstituutissa. Taphtuma järjestetään elokuussa Helsingissä ja paikan päälle odotetaan noin 300 tutkijaa. Konferenssi toteutetaan joka toinen vuosi ja se on muuttoliiketutkijoiden tärkein säännöllinen tapaaminen Pohjoismaissa.

Kiitän vielä kerran Pasi Saukkosta, joka jätti lehtemme kolumnistin tehtävän vuoden 2019 lopussa. Hänen kirjoituksistaan voi nauttia kevään mittaan ilmestyvässä *Vimmainen maailma* -kirjassa, johon Saukkonen on koonnut maahanmuuttoa ja kotoutumista käsitteleviä kirjoituksiaan vuosilta 2015–2019. Lisäksi instituutti on julkaissut monia muita teoksia, joista Johanna Leinosen pitkään valmistelema, 671-sivuinen *Muuttoliikebibliografia* näki päivänvalon joulukuussa. Teoksen lähes 10 000 kirjallisuusviitettä kertovat, että muuttoliiketutkimus on aina ajankohtaista.

**Hyvää alkanutta vuotta 2020!**

# After and beyond the 45th Anniversary

The year 2019 was the 45<sup>th</sup> for the Migration Institute of Finland. It was also by far the most successful in the entire history of the Institute. We have done several years of hard work to update our activities and been highly successful in external funding. This would not have been possible without our excellent staff of senior researchers.

While I cannot point out to any particular issue last year, I can mention some. The national media visibility of the Institute doubled last year, as well our publications and presentations in various events. Our researchers were even actively participating in different activities abroad. Amidst all this, we moved to a new location.

In December, we published the *Migration Bibliography*, a project led by Academy Research Fellow Johanna Leinonen. The 671-page volume is a great remainder of the hard work

we and other researchers have done to improve knowledge about Finnish migrations.

The year 2020 has started with a bit slower pace, but we will have plenty of activities to come. The largest event this year is the Nordic Migration Conference that is held in August in Helsinki. We expect some 300 participants from different Nordic countries.

Public discussion in Finland has gradually shifted away from the asylum and refugees dominated discourse to look more into demographic developments. Declining fertility and worries about the availability of workers both now and in the future have become key issues. As we are still living in economically good times, in particular the need for workers is acute.

By the time of the next issue, we should also know who will be the new director of the Migration Institute.



Instituutti järjesti 18.12.2019 tupaantulijaiset uusissa toimitiloissaan. Siirtolaisuusinstituutin erikoistutkija Outi Kähärin (vas.) seurassa projektitutkija Linda Bäckman ja apulaisprofessori Magdalena Kmak Åbo Akademista. Kuva: Siirtolaisuusinstituutin arkisto.



# Migration and regional development in Nordic rural context – Lessons from international seminar in Seinäjoki

*Markku Mattila & Mika Raunio*

It is said that in globalizing world urbanization is a megatrend. In some parts of the Western world, urbanization or population concentration is associated with a declining birth rate. In Finland, for example, population growth is only dependent on immigration, and part of the country threatens to desert, especially as the working-age population moves to the largest population centers. How do the rural regions survive, while being squeezed between these lines of development?

Migration Institute of Finland, Seinäjoki Unit is currently working on these questions. The research and development project "Migration as an engine of vitality for municipalities" ([www.muuttomoottori.fi](http://www.muuttomoottori.fi)) uses migration research while seeking solutions to these problems. The project focuses on K-8 municipalities that are situated around the city of Seinäjoki (Alavus, Ilmajoki, Isokyrö, Kauhava, Kuortane, Kurikka, Lapua and Seinäjoki) in Southern Ostrobothnia, Finland.

The key questions includes the chicken-and-egg-dilemma: Is it possible to have sufficient economic development outside of few growth centers and even rural areas in order to foster adequate quality of life and attractive places to live for potential migrants, and vice versa? Is there economic growth without the centralization that is pivotal feature in urbanization? How other positive aspects linked with urbanism – such as civilization, know-how, internationality and diversity – evolve in more rural environments? These development paths then refer to counter-urbanization mostly in term of lacking agglomeration of people and congestions, not as qualities of social or economic life. Moving against the grain then refers to development of an attractive, rewarding and both charismatic and adherent habitats outside of few city-regions.

International seminar on Migration and Regional Economic Development, subtitled In Search of New Stories for Rural Urbanization was organized by the project "Migration Engine" on 29th October, 2019. The following texts on the interface of regional develop-

ment and migration studies are based on the presentations held at the seminar. The texts are presented here as such an order that they move from theoretical and political approach to quantitative and qualitative analysis.

Mika Raunio and Markku Mattila seek to develop a conceptual framework to tackle with these questions. What is the field of choices for migrants? They introduce the approach and further develops the concept of field of choices to serve as a focusing device for the analysis and maybe even for forthcoming policy design.

Teemu Makkonen and Petri Kahila dig deeper into regional policy and write about how to apply recently introduced "vitality policy" as a tool to attract people to move to the rural areas. Vitality policy is a holistic approach that combines wellbeing of citizens and other "soft-issues" to more traditional and narrow business development policies.

Høgne Kalsø Hansen provides interesting insight to population development and labour market dynamics in Denmark's peripheral areas. According to results based on quantitative register data he suggests that specific nature of rural areas should be better understood and considered in terms of research and policy.

Rhiannon Pugh and Mats Lundmark introduce the case of the old industrial town of Karlskoga. It has been a home town of Alfred Nobel and Bofors company but has until last few decades underwent rapid structural change. Case sums up many crucial challenges of those locations that struggle to be attractive for the highly educated labour who require more than just a proper working place to move in.

Together these articles discuss the problems of in-migration, regional attraction, economy and population in theoretical and practical level in Nordic rural context. We believe that the ideas and frameworks outlined here could be useful for both further research and policy design to foster the development in small towns and rural areas.

## Mika Raunio

Senior researcher,  
Migration Institute of Finland  
Corresponding author  
mika.raunio@migrationinstitute.fi

## Markku Mattila

Dr., Adjunct professor, Senior researcher,  
Migration Institute of Finland  
markku.mattila@migrationinstitute.fi



# Regional economic development and migration: Developing concepts and focusing devices for the evolutionary analysis

**Keywords: evolutionary regional development, migration systems, field of choices**

*Regional socio-economic development and migration are strongly interwoven phenomena. Migration has always been integral part – cause and/or effect – of regional economic development. Migration has also become increasingly topical issue for socio-economic development especially outside of a few growth centers. In this short paper our aim is to further develop a conceptual focusing device of “field of choices” to analyze migration from regional economic development point of view. Field of choices simplifying conceptual tool to organize the analysis, but it might be used also for migration management and policy design. We also bring together the literatures from regional studies and migration to do this.*

### Migration in regional economic development

Our aim in this short paper is to develop a conceptual focusing device to analyze migration from regional economic development point of view. Evolutionary economic geography, frequently used in the context of technological and institutional change (e.g. Nelson & Winter 1982; Cooke 1998; Lundvall 1992), provides here a loose framework to understand the regional socio-economic development. While this literature is rich and diverse, there are common nominators that most approaches in this conceptual family share;

importance of the collective learning, systemic nature and historical path-dependency of development being among the most relevant.

In this approach, new technologies, modes of operations, policy designs or other outcomes of collective learning are considered to be “variations” that survive and evolve towards more permanent form of “routines”, if they fit to the existing socio-economic environment. Especially in wider systemic changes, a lot of learning and competence building among the people and institutions in the region is required. Both are time and resource consuming and thus slow processes that aim to change social structures. “Selection environment” (e.g. Boschma & Martin 2007) or “landscape” (e.g. Geels 2004) refer to broader socio-economic and environmental conditions like markets, institutions or physical constraints that significantly impact on the form and qualities of new successful variations, whether habits or products.

For the change process, external knowledge and resource flows have found to be important. To simplify, in this framework, migration flows acquire two desirable roles. Firstly, migration flow provides new knowledge, networks and other human resources to the region for value creating processes (e.g. business, cultural life). Secondly, migrants also arrive with new values and practices framing the knowledge that may foster institutional

change towards better regional resilience or absorptive capacity. Both processes, in turn, increase the capability to attract and deploy the human capital outside of the region.

Evolutionary economic geography distinguishes itself from neoclassical economic approach by emphasizing more historical and system-based view and by not assuming abstractions like “equilibrium” or “rational choice” to exist (e.g. Boschma & Frenken 2006). One of the most visible figures combining the regional economic development and migration patterns, professor Richard Florida (2002; 2004), may be linked to this school of thought. His Creative class and Creative cities thesis according which “talent attract jobs, rather than jobs attract talents” gained a lot of popularity among the policy makers and academics, as well as some serious critics (e.g. Peck 2005) soon after their publication.

However, views how “talent attract jobs, and tolerance, amenities and technology attract talent” were contested especially in European (e.g. Boschma & Fritsch 2014) and even more so in Nordic context (e.g. Andersen et al. 2010). They acknowledged that migration dynamics are different in different socio-economic and spatial contexts; one-size-fits-all solutions are not likely to occur. One crucial spatial difference is that there are only one or few metropolitan regions within the countries in the Europe compared to USA, and countries usually consist the most important field for the labor mobility. Still, Florida’s insights put lot of pressure to consider the role of human capital and migration more in detail in the context of regional economic development

## Regional economic development in migration

In migration studies as well, major theoretical division may be done between those approaches representing neoclassical economic thinking based on assumption of “equilibrium” in economy (e.g. Borjas 1989; Harris & Todaro 1970) and more loose family of theories, representing “historical-structural” approaches (e.g. Piore 1971; Castles & Miller 1993) and further world-system and migration system views (e.g. Massey 1988) as Abreu (2010) suggests. Sometimes New Economics of Labor Migration (Katz & Stark 1986) is suggested to intermediate between these two schools (e.g. De Haas 2010), but it has been also labelled as “avatar for neoclassical approach” (Abreu 2010). However, distinction resembles the one in geography, and it may be assumed that two disciplines are more compatible to each other, if these ontological borders are respected.

The reasons of migration have been widely discussed in the migration literature already from 19<sup>th</sup> century, and thus they are fairly well recognized (e.g. Ravenstein 1885). From simple neoclassical push and pull models (e.g. Lee 1966; Bouge 1969) approaches have moved to more historical, structural and systemic interpretations. These include “housing careers” (e.g. Davies & Pickles 1991) or more family based strategies of already mentioned new labor migration approaches (e.g. Stark & Bloom 1985), or network models (Gurak & Caces 1992) and even anchoring “moorings” (Moon 1995); all attempt to explain the mobility patterns. Some scholars linked mobility patterns and social advancement directly to urban environments in their analysis. For example, Fielding (1992) introduced the “escalator cities” that offer big-city’s fast-track to success through multiple opportunities for the new comers, including foreigners. In sum, there are complex social structures as well as varying economic opportunities that constrain, but do not determine the mobility patterns of people.

We should also consider the various modes and roles of migration flows in the context of regional economic development. New labor force, taxpayers or knowledge of individuals are crucial assets for the regions. In case of migration patterns of the 2020s the role of taxpayer has become increasingly important in the Nordic countries. This is due to fast decreasing birth rates and strong migration flows of young and educated people to a few biggest city-regions (e.g. Sanchez & Heleniak 2019). From small and medium size town perspective, and especially from rural regions, the population decline is major threat for the vitality. For example in Finland national population growth depends on immigration and there are only few municipalities and city-regions that have been constantly growing still during the 2010. Therefore, for many smaller municipalities it is crucial to attract taxpayers and workforce to survive, while some of the biggest cities may focus on “global talent attraction strategies” to nourish their knowledge based businesses.

Consequently, the sustainable regional development should aim to ensure the availability of skills and working age people on these regions. As it is crucial for different regions and localities to attract different people, it is appropriate to deploy a generic concept to capture the relation of migration and regional economic development. It is possible to deploy various migration related studies and their conceptualization mentioned above to develop a tool for the analysis, and maybe for migration management as well.

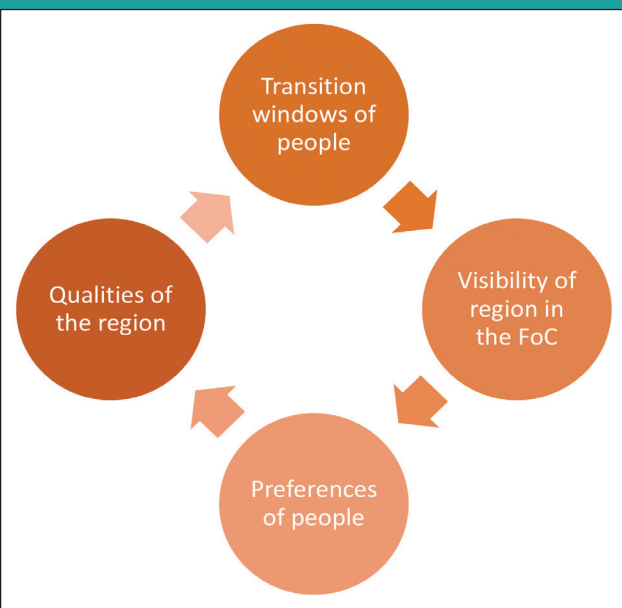


Figure 1. Process in the field of choices (FoC).

### Field of choices – conceptual tool

From various frameworks and interpretations, it may be possible to further develop a conceptual tool of “field of choices” (FoC) also in more rural context. Field of choices has been applied for some empirical research (e.g. Raunio 2001; Raunio & Forsander 2009) in order to discuss and analyze the relation between certain regions and their ability to attract migration flows. Field of choices may be defined according to its four elements.

The first element may be labelled as *transition window*. Transition window has a temporal nature and it takes place in transition phases of people lives, when strategic decisions related to spatial location are made due to significant changes in one’s life courses. These typically include starting of studies, first job, starting a family and time when children go to school and finally move out. Obviously, field of choices look very different in different life-phases, or from different transition windows. To find a feasible study place is strongly related to spatial dispersion of higher education institutions (HEI), to start a job and build a career is related to job markets, and to move with children relates to relatives or quality of schools and other relevant services in the region. Therefore, for the region, it is important to recognize in what transition phases in people’s life course are most likely to open the “window of opportunity” towards the region and its offering. Region without HEI does not emerge to the field of choices when someone is pondering his or

her study place, but it may emerge when the same person is considering where to work after graduation.

The second element defines the *visibility of the region in the field of choices*. What is quantity and quality of information that people have about the region? Are they aware of it at all? Do they recognize some of its activities or communities or any other entities? Do they think that region may enable successful accomplishment of certain goals or tasks? Is the region among those where they could realistically move, when considering their real-life linkages and resources? In short, if region wish to emerge to the field of choices of certain group, those people should have some information about the qualities of the places that are relevant for them in terms of moving decisions.

Third element is *preferences* – what are the factors that people really value when they choose their place of residence outside of their current home region? These factors are combination of values and specific services and qualities that they expect from the region in order to organize their lives properly. Do people prefer urban environment and career or tranquility and societal participation? Or maybe vicinity of relatives and friends?

Fourth element, qualities of the region, consist actual *qualities of the place* in question; what are the real offerings that region is able to provide? For example; Is it more suitable for professional in certain life of business only or for wide variety professionals? Are the living expenses substantial or are there affordable solutions available as well? How these qualities are perceived or recognized by the potential movers, “people in transition windows”?

Therefore, the process in the field of choices may be seen as a circle (see Figure 1). Usually people move from the last phase back to the first. After moving decision has been done a new transition window is likely to open at some phase of life, whether it is used or not. From region point of view, when qualities of the place are evaluated and moving decision is done by some individual there are already a few more behind the “transition windows” looking for the suitable location for them. What is the course of development in the region? Is it visible and from what windows? Do the existing qualities work as pulling and attracting factors, and what are the channels spreading that information?

The view from the each different transition window looks very different. As a metaphor, the transition windows open the view to the field of choices where region is visible or not. Potential migrants may look from the same window, but their gazes seek different



things due to different preferences. Still, if there are some distinctive elements on the field, they may catch the one's attention, although they were not the things that they are actually looking for. For example, big university with thousands of students may make view a more appealing also professional in working life, not only for students. Or, exceptionally beautiful nature and cultural amenities are appealing to most, even if they do not consider them as a priority. However, these secondary factors, and their possible development, define how the place is perceived as a whole among the potential in-migrants. It is also possible, that region is not on the field of choices at all. For example region without university is likely to be invisible for those who are about to migrate due to studies at the university. In worst case, also other significant factors and channels are missing. At minimum, only social networks links region to potential migrants, through threads that out-migrants have left behind. Social linkages include also "region itself" in terms of feelings of belonging and identity. However, social linkages obviously offer very limited view to the region.

It should be noticed that the future prospects are important for the people when they make strategic choices in their lives. Thus, what do these locations offer in the future? Do they seem to progress and move to the right direction when looked at the specific window? For example in case of those who seek new jobs or specific career opportunities, the development paths that shape the regional labor markets may be blurry but important. What are related development processes that should be fostered, to steer the migration flows to the region? Obviously, in each case all development paths are relevant to some extent, but focus and priorities alter.

In terms of policy design, to make a region more attractive, it may be now considered, what are the gaps to be filled? Should we focus on marketing and building of awareness, in order to make region visible in the field of choices? Or is it more relevant to focus on those structural factors that are key elements in different transition phases – HEIs, job markets, services, etc.? And what are the windows and who is looking to our region? Or should we aim to shape the preferences of the people, or simply fill the recognized attraction gaps in the region?

### New values steering migrations and development?

Finally, it should be noticed, that both preferences of migrants and paths of regional

economic development are related to wider societal structures and their changes; and emerging new "selection environment". Recently, inequality and environmental issues have been major concerns that have shaped the landscape for all the human activities globally, including perception of economic development and mobility of people. Not only environmentally but also socially sustainable goals frequently provide guidelines how to implement regional "smart development strategies" in Finland and globally.

Scholars like Piketty (2014) and Acemoglu and Robinson (2011) have provided strong evidence how equality among the people and social classes is determinant for the long-term economic growth of nations. Rodrigues-Pose (2018) has followed the same line of thought at regional context. In his "Revenge of the places that does not matter" article he explains how the feeling of being "left-behind" gives a rise to populism and create discontent in various regions around the world. Divides are emerging between the regions that "matter" and those that "do not matter", rather than social classes or ethnic groups only. Regionally emerging political disparities have had serious socio-economic impacts, of which the most visible are "brexit" in the UK and Trump's economic policy in the USA. Thus, instead of being buzzword, inclusion is now defining the economic development policies from local to global level, along with environmental sustainability (e.g. Raworth 2017).

New values that support the socially and environmentally sustainable development provide new socio-economic and cultural frames for the development, and preferences of potential migrants, especially for younger generation. Thus, values are crucial part in defining both structures and agency in evolutionary development process. Therefore, deeper understanding of the values of people and those prevailing in the regions is crucial part of the analysis.

### References

- Abreu, Alexandre (2010). The new economics of labor migration: Beware of neoclassicals bearing. *Forum for Social Economics*, 41(1), 46–67.
- Acemoglu, Daron & James A. Robinson (2012). *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*. New York: Crown.
- Andersen, Kristina Vaarst, Høgni Kalsø Hansen, Arne Isaksen & Mika Raunio (2010). Nordic city regions in the creative class debate – Putting the creative class thesis to a test. *Industry and Innovation*, 17(2), 215–240.

- Borjas, George 1989. Economic theory and international migration. *International Migration Review*, 23(3), 457–485.
- Boschma, Ron A & Koen Frenken (2006). Why is economic geography not an evolutionary science? Towards an evolutionary economic geography. *Journal of Economic Geography*, 6(3), 273–302.
- Boschma, Ron & Ron Martin (2007). Editorial: Constructing and evolutionary economic geography. *Journal of Economic Geography*, 7(5), 537–548.
- Boschma, Ron & Michael Fritsch (2014). The location of creative class in seven European countries. In Charlotta Mellander, Richard Florida, Bjørn T. Asheim & Meric Gertler (eds.), *The Creative Class Goes Global*. RSA Regions and Cities. New York: Routledge, 210–240.
- Bouge, Donald (1969). *Principles of Demography*. New York: Wiley.
- Castles, Stephen & Mark, J. Miller (1993). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. 4th edition. Revised and updated. London and New York: The Guilford Press.
- Cooke, P., M. G. Uranga & G. Etxebarria (1998). Regional systems of innovation: An evolutionary perspective. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 30(9), 1563–1584.
- Davies, R. B. & A. R. Pickles (1991). An analysis of housing careers in Cardiff. *Environment and Planning A*, 23(5), 629–650.
- De Haas, Hein (2010). Migration and development: A theoretical perspective. *International Migration Review*, 44(1), 227–264.
- Fielding, A. J. (1992). Migration and social mobility: South East England as an escalator region. *Regional Studies*, 26(1), 1–15.
- Florida, Richard (2002). *The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life*. New York: Basic Books.
- Florida, Richard (2005). *The Flight of the Creative Class. The New Global Competition for Talent*. New York: Harper Business.
- Geels, Frank F. (2004). From sectoral systems of innovation to socio-technical systems: Insights about dynamics and change from sociology and institutional theory. *Research Policy*, 33(6), 897–920.
- Gurak, Douglas D. & F. E. Caces (1992). Migration networks and the shaping of migration systems. In Mary M. Kritz, Lin Leam Lin & Hania Zlotkin (eds.), *International Migration Systems: A Global Approach*. Oxford: Clarendon Press, 150–176.
- Harris, John & Michael Todaro (1970). Migration, unemployment and development: A two-sector analysis. *The American Economic Review*, 60(1), 126–142.
- Katz, Eliakim & Oded Stark (1986). Labor migration and risk aversion in less developed countries. *Journal of Labor Economics*, 4(1), 134–149.
- Lee, Everett (1966). A theory of migration. *Demography*, 3(1), 47–57.
- Lundvall, Bengt-Åke 1992. *National Systems of Innovation: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning*. London: Pinter Publisher.
- Massey, Douglas S. (1988). Economic development and international migration in comparative perspective. *Population and Development Review*, 14(3), 383–413.
- Moon, Bruce (1995). Paradigms in migration research: Exploring 'moorings' as a schema. *Progress in Human Geography*, 19(4), 504–524.
- Nelson, Richard R. & Sidney G. Winter (1982). *An Evolutionary Theory of Economic Change*. Cambridge, Mass. : Belknap Press of Harvard University Press.
- Peck, Jamie (2007). Struggling with the creative class. *International Journal of Urban and Regional Research*, 29(4), 740–770.
- Piketty, Thomas (2014). *Capital in the Twenty-First Century*. Translated by Arthur Goldhammer. Cambridge Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University Press
- Piore, Michael J. (1979). *Birds of Passage: Migrant Labor and Industrial Societies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Raunio, Mika (2001). *Osaajat valintojen kentällä: Helsingin, Tampereen, Turun, Jyväskylän, Porin ja Seinäjoen seutujen vetovoimaisuus virtaavassa maailmassa*. Sente-julkaisuja 11/2001. Tampere: Tampereen yliopisto, Alueellisen kehittämisen tutkimusyksikkö.
- Raunio, Mika & Annika Forsander (2009). *The Welfare State in Competition for Global Talent: From National Protectionism to Regional Connectivity – The Case of Finland*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Ravenstein, E. (1885). The laws of migration. *Journal of the Statistical Society of London*, 48(2), 167–235.
- Raworth, Kate (2017). *Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st-Century Economist*. London: Random House Business Books.
- Rodrigues-Pose, Andres (2018). The revenge of the places that don't matter (and what to do about it). *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 11(1), 189–209.
- Sánchez Gassen, Nora & Timothy Heleniak (2019). *The Nordic Population in 2040: Analysis of Past and Future Demographic Trends*. Nordregio report 2019:6. Stockholm: Nordregio.



## Teemu Makkonen

Professor at the Karelian Institute,  
University of Eastern Finland  
Corresponding author  
teemu.makkonen@uef.fi

## Petri Kahila

Director of Karelian Institute and  
the Research Director of Spatia,  
University of Eastern Finland



# Vitality policy as a tool to attract in-migration to rural regions

**Keywords:** migration, rural regions, vitality policy

*New policy tools for attracting in-migration to rural regions are needed to counterbalance the global development trends favouring urbanisation. One such recent policy concept is that of “vitality policy” implemented in many Finnish municipalities. Vitality policy is a holistic development approach that aims at enhancing both the hard (related to traditional enterprise and industrial policy) and the soft factors (related to the wellbeing of citizens and communality) that shape the influx of migration to and from rural municipalities. Vitality policy also encourages municipalities to strengthen the horizontal cooperation between different policy branches, as concentrating only on certain aspects of rural development, such as enterprise and industrial policy for creating jobs, does not suffice anymore to guarantee in-migration. As a recent policy tool, the actual impacts of vitality policy remain to be seen in the (near) future but according to interviews with municipal officials, those in charge of the strategic development work in rural municipalities are optimistic on the benefits of the approach.*

## Introduction

Most academic literature continues to view the so-called “hard factors” (i.e. local economic structures that shape the labour markets and job opportunities) as the most significant reason explaining individual decision-making with regard to migration (Tippel, Plöger & Becker 2017). Recent studies on worker mobility — influenced for example by the works of

Professor Richard Florida (2002; 2005) — have, however, started to acknowledge that workplaces are not the only place-specific traits that influence people to stay or move suggesting that due to the importance of soft factors (such as amenities, services, leisure life, communality, etc.) jobs actually follow people rather than the other way around (Østbye et al. 2018). The accurateness of these statements has created a “booming” field of scientific inquiry, where the statements made in favour of the importance of soft factors have been empirically tested. While this literature is yet to reach a consensus, it seems logical to think that soft factors do matter, at least to a certain extent. The idea of the importance of soft factors in driving in-migration has, naturally, caught the eye of policymakers globally and in Finland. One of the more recent examples of this can be seen in the newly introduced concept of “vitality policy”.

## Vitality policy

Demographic change is one of the key questions at the moment for development of rural regions. Generally, it is not only demographic change but also wider economic, social and institutional changes that are taking place within rural regions. The European Commission's (EC) 2020 Territorial Agenda has underlined the rapidly growing depopulation and outmigration — and their negative implications for the labour market, productivity and

economic growth – as main threats to European rural regions. Therefore, EC has launched a few short-term policy measures that are designed to meet the above-mentioned problems. However, these actions mainly belong to social, fiscal and labour market policies that Member States are responsible for.

The main tool in combatting demographic change in many municipalities has been to attract “replacement migration” to counteract demographic decline. However, many researchers have noticed that replacement migration cannot be the only policy tool for combatting demographic change: policy solutions should be grounded on tackling and considering wider economic, social and institutional dimensions as well as the interaction of these elements (Newbold 2018). It is rather obvious that demographic change reinforces core-periphery structures, but this perspective is relatively often too simplistic. It is important to acknowledge that disadvantageous regional development processes are not always limited only to geographically peripheral locations. Potential intervention for rural regions necessitates orientations indicated by a “new path development” that goes beyond conventional governance structures and traditional system-ic views (Tödtling & Trippel 2018).

Addressing successfully the challenges associated with demographic change, is not a problem to be solved by the market alone, but advanced public policy interventions are also required. Vitality policy may offer such a multi-disciplinary approach with a long-term perspective that calls also different actors to share responsibilities. There is a clear need to find new ways of relating demographic change to wider economic, social and institutional changes.

Thus, new policy tools are needed in rural regions to counterbalance the global development trends favouring urbanisation. This realisation has led to the coining of a new policy concept: vitality policy. The conceptual work behind vitality policy has been strongly influenced by the Finnish Ministry of Economic Affairs and Employment and the Association of Finnish Local and Regional Authorities, who have promoted a shift from policies concentrating on the hard factors (competitiveness, enterprise and industrial policy, etc.) towards a more holistic development approach including soft factors related to the wellbeing of citizens and communality. The approach has already been adapted in many Finnish municipalities as part of the strategic development work done by the municipality group (Huovinen 2017).

It is envisioned that vitality policy can trigger a virtuous development cycle leading to

in-migration and subsequent economic development. In-migration supports the growth of local firms via the improved availability of skilled workers leading to increased employment rates, which mean an expanded tax base. The increase in tax revenues can be used to improve the well-being of the citizens via improved service provision, amenities, hobby facilities etc., which, again, attract people to move into the municipality (Makkonen & Kahila 2020). As, such vitality policy rests upon the notion that the development of the municipality lies in the interplay between hard and soft factors: both are needed to attract in-migration (Figure 1). This virtuous development cycle can, therefore, be instigated and reinforced only via the horizontal cooperation between different policy branches in the municipality incorporating employment, educational, industrial and social policies together. Since urban areas are the natural agglomerations of hard factors (particularly jobs), the logical focus for rural regions is to underline their attractiveness in terms of the soft factors.

## Impacts of vitality policy

While the vitality policy approach seems enticing due to the benefits it envisions, little is known about the actual impacts of this relatively new policy concept. Therefore – as a part of the *Muuttuvat yritystoiminnan muodot Pohjois-Karjalan maaseudulla* -project funded by the Rural Development Programme for Mainland Finland – municipal officials were interviewed to inquire their views on the novelty and feasibility of vitality policy in driving rural development (see Makkonen et al. 2019). The interviews (N=20) were carried out in the province of North Karelia (Finland). According to the interviewees the introduction of the vitality policy has brought along a rhetorical shift in the strategic work done by the municipalities. Soft development values are now underlined along the (traditional) hard factors as cornerstones to which municipal competitiveness and vitality can be built upon. This has required the municipalities to regard rural development as a comprehensive tool that incorporates all the different policy sectors and development work done in the municipal group for attracting in-migration. It has also brought to the fore the importance of a network of other organisations (educational institutes, Leader groups, development companies, etc.), in addition to the municipality, in driving rural vitality. However, municipalities are still the logical actors for coordinating the development work done in these networks of actors. The importance of citizens and the third sector has also been recognised as an

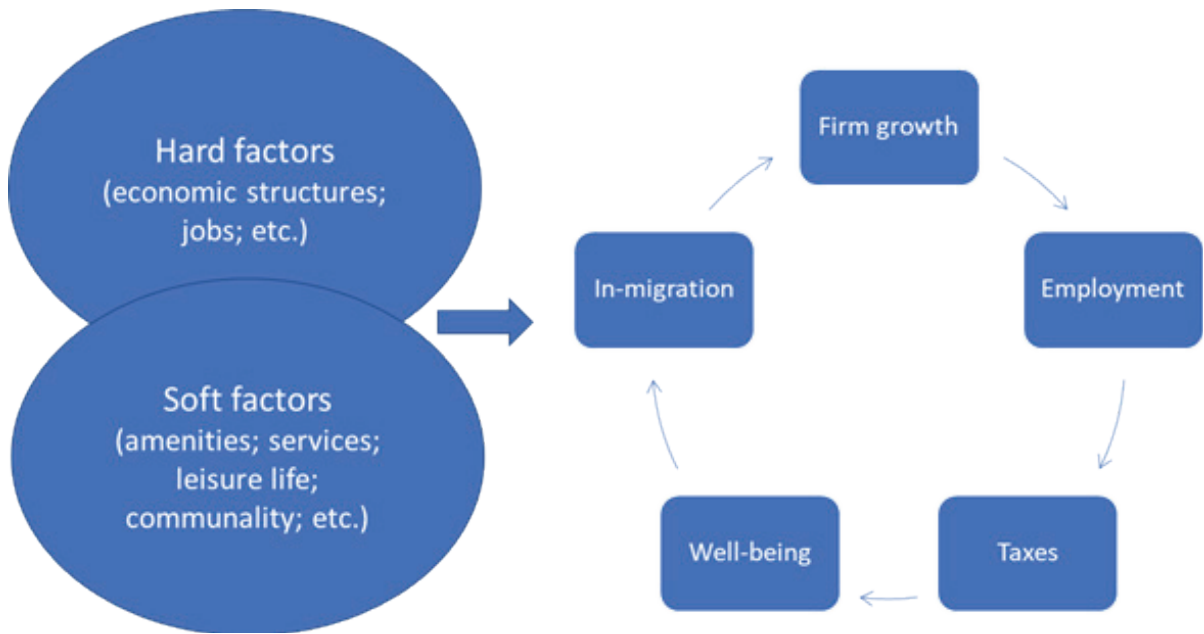


Figure 1. The vitality policy approach in a nutshell: virtuous development cycle triggered by focusing on both, hard and soft factors.

important source for rural vitality. In other words, communality is now understood as a source of development. Therefore, municipalities have increasingly started to involve citizens and third-sector associations in their strategic development work.

However, since the vitality policy approach is a new concept, a longer timeframe is needed before one could make definite statements concerning its feasibility. Nonetheless, municipal officials were optimistic in the potential of the approach as a tool to attract in-migration and to trigger the envisioned virtuous development cycle.

## Conclusions

There is an evident need to develop new policy approaches to tackle negative development trends, such as outmigration, in rural regions. The introduction of one such novel policy approach, namely vitality policy, has indeed brought along a shift in the strategic work done by Finnish municipalities towards a more holistic outlook on rural development by underlining the importance of:

- Soft development values along the (traditional) hard factors
- Incorporating different policy sectors into the development work

- Other organisation engaged in rural development work
- Citizens and the third sector (i.e. communality)

as sources for rural vitality. While it is probably too early to discuss the actual feasibility of vitality policy to trigger a virtuous cycle of rural development leading to in-migration and subsequent economic growth, municipal officials are optimistic in its potential to help them achieve such targets. Therefore, vitality policy could very well become a prominent tool for attracting in-migration to rural areas as well as what Jean Hartley (2005) has defined as a “rhetorical innovation” (i.e. new discourse, language or concept) for relating demographic change to wider economic, social and institutional changes.

## References

- Florida, Richard (2002). *The Rise of the Creative Class*. New York: Basic Books.
- Florida, Richard (2005). *Cities and the Creative Class*. New York: Routledge.
- Hartley, Jean (2005). Innovation in governance and public services: Past and present. *Public Money and Management*, 25(1), 27–34.
- Huovinen, Jarkko (2017). Kunnat elinvoiman moottoreiksi. Inga Nyholm, Arto Haveri, Kaija Majoinen & Marianne Pekola-Sjöb-

lom (eds.), *Tulevaisuuden kunta*. Helsinki: Kuntaliitto, 394–404.

Makkonen, Teemu, Arja Jolkkonen, Petri Kahila, Virpi Lemponen & Paavo Forsberg (2019). *Puhtia Pohjois-Karjalaan: Kuntien elinvoimaseelvitys*. SPATIA Raportteja, 1/2019. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto, Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatia.

Makkonen, Teemu & Petri Kahila (2020). Vitality policy as a tool for rural development in peripheral Finland. *Growth and Change*. DOI: 10.1111/grow.12364

Newbold, Bruce K. (2018). Aging and migration: An overview. Roger Stough, Karima Kourtit, Peter Nijkamp & Uwe Blien (eds.), *Modelling Aging and Migration Effects on*

*Spatial Labor Markets*. Advances in Spatial Sciences. Cham: Springer, 19–30.

Tippel, Cornelia, Jörg Plöger & Anna Becker (2017). “I don’t care about the city”: The role of connections in job-related mobility decisions of skilled professionals. *Regional Studies, Regional Science*, 4(1), 94–108.

Tödtling, Franz & Michaela Trippl (2018). Regional innovation policies for new path development: beyond neo-liberal and traditional systemic views. *European Planning Studies*, 26(9), 1779–1795.

Østbye, Stein, Mikko Moilanen, Hannu Tervo & Olle Westerlund (2018). The creative class: Do jobs follow people or do people follow jobs? *Regional Studies*, 52(6), 745–755.

Welcome to International Seminar on

# Migration and Regional Economic Development

IN SEARCH OF NEW STORIES FOR RURAL URBANIZATION

29th OCTOBER 2019, FRAMI B (Watt&Edison © 09-16), SEINÄJOKI | [www.muuttomoottori.fi](http://www.muuttomoottori.fi)

How domestic and international migrations relate to smart regional economic development in regions beyond major cities? Are there spatial alternatives to urbanization as *savoir faire*? What are future development paths for strong and advanced communities outside of urban agglomerations and growth poles? How does the relation between the migration and regional economic development evolve? Join the discussion!

## Keynote speakers



### Høgni Kalsø Hansen

Associate Professor

University of Copenhagen

Høgni Kalsø Hansen is doing research within the area of urban economic dynamics focusing on the match/mismatch between industrial structures and skills along with human capital innovation and labour mobility.



### Rhiannon Pugh

Post doctoral researcher

Örebro University

Rhiannon Pugh is doing research in the governance of regional economic development, especially in the context of weaker, post-industrial, uncompetitive, and peripheral regions. She is interested in how key theories and approaches in economic geography are translated into policy actions, and how relevant and tenable these dominant approaches are when considered in non-favourable regional settings.



### Teemu Makkonen

Research director, PhD, Docent

Spatia, University of Eastern Finland

Teemu Makkonen works as Research Director in Spatia, Centre for Regional Research at the University of Eastern Finland. Spatia offers research and expertise services on regional development, planning and politics. In research Spatia's strengths are related to regional economic development and competitive ability, rural development and cross-border co-operations.



### Ilari Karppi

Adjunct Professor

Tampere University

Ilari Karppi works at Faculty of Management and Business at TUNI. He has a long experience on regional studies and urban development research. He has also participated numerous development projects related to urban planning and development in addition to academic work.





## Høgni Kalsø Hansen

Associate professor, Head of Studies for Geography and Geoinformatics  
Geography Section, Department of Geosciences and Natural Resource Management, University of Copenhagen  
hh@ign.ku.dk



# Peripheral Denmark, population development and labour market dynamics

**Keywords:** peripheral development, human capital, regional development

*Many countries in the global north are witnessing uneven development across regions on the national level. What is seen is that urban areas increase in population and jobs while peripheral areas decline. This paper discusses regional development of peripheral areas in Denmark before and after the financial crisis in 2007–2008. This is done by applying empirical analysis of register data on development of population and employment in four different categories of regions in Denmark from 2002–2013. Moreover, by focusing on different categories of education and how formal qualifications of the labour force is related to employment growth or decline, it is discussed whether aiming towards attracting highly educated labour is the only way forward for peripheral areas.*

## Introduction

In today's economy, processes of urbanization have gained interest from many researchers and politicians around the world. It is estimated that more than half of the world's population today resides in cities, and that this share will increase to two thirds by 2050 according to UN's Department of Economic and Social Affairs. Most of the estimated growth of urban areas is expected to take place in Asia and Africa, but in the global north and in Scandinavia we are also witnessing a tendency for people to gravitate towards urban areas and from smaller cities to larger ones.

However, while the urbanization processes bring challenges to urban areas, they also bring challenges to peripheral areas which to a large extent are witnessing a declining and aging population. Thus, this study will look at the population development in peripheral areas in Denmark and shed light on linkages that can be used to develop policies to improve the economic conditions of many peripheral areas in Denmark. This is done by using register-based microdata on individual level.

## Migration patterns and the role of job opportunities

Migration drivers hold interest among scholars within regional studies due to evidence of strong linkages between migration and regional development. Both volume of migrants in and out of a region along with the competences held by the migrants have attracted interest by scholars (Florida, 2002; Scott, 2008; Glaeser, 2011). Basically, the interest in people migrating due to job related competences build on the assumption that in today's economy, knowledge is a key input factor in order to be competitive on innovation and producing new knowledge. Traditionally, we considered resources such as coal, a good harbour, minerals etc. to be localized. In today's economy, knowledge has become superior to natural resources. Knowledge is within the head of the labour force and thus

a resource that can potentially be allocated from one place to another. Thus, in this view local fortune is no longer based on natural resources located in the local environment but rather on the ability for regions to attract and retain e.g. highly skilled labour.

One often highlighted approach to understanding economic development and migration dynamics is the amenity-driven growth paradigm. It builds on the assumption that people primarily move due to better amenities. This can be green areas, proximity to water, forest or nice liveable neighbourhoods. The amenity-driven growth paradigm is closely linked to analytical frameworks motivated by urbanisation economies and urban competition (Florida, 2002; Clark et al. 2002; Lorentzen 2009; Smith-Jensen et al, 2009). Inspired by the thoughts of Jacobs (1969) who in her work argued that the diverse characteristics of cities have positive effects on innovation, Florida argues that “creative people are not moving to [...] places for traditional reasons [...] What they look for in communities are abundant high-quality amenities and experiences, an openness to diversity of all kinds, and above all else the opportunity to validate their identities as creative people” (Florida 2002, 218).

Florida (2002; 2005) states that in a time of global competition on knowledge, regions need first and foremost to attract and retain highly skilled labour to be able to attract and retain capital investments. He argues that an input of human capital becomes more and more important for production in the northern hemisphere. Because of the rather foot-loose character of creative and human capital and by providing the right atmosphere, regions can attract creative people and with them investments in high-tech and knowledge industries.

Along the line of reasoning, Chen and Rosenthal (2008) indicate that amenities have different meanings and different importance for different groups of people, and, hence, it is far from an unambiguous strategy to produce urban amenities. Chen and Rosenthal find that households generally look for non-metropolitan areas and cities in warm coastal locations, while firms tend to prefer large growing cities. In a more lifecycle perspective, young people and young couples seek towards places that have thick labour markets to prevent co-location job problems. Married couples older than 50 years seek towards places with high concentrations of consumer amenities.

A number of studies have presented critical views on the amenity-driven growth paradigm (e.g. Storper and Scott, 2009; Hansen and Niodomysl, 2009; Clifton et. al, 2013). Stor-

per and Scott (2009) raises a central and vital critique of the amenity growth paradigm by pointing to the lack of a theoretical understanding of how the economic dynamics and social and industrial structures impact the growth and decline of cities and regions. Regions are not detached from the overall technological regimes and phases of capitalism. Regions are highly influenced by history and the regional economic and industrial development that is path-dependent and follows specific trajectories (Essletzbichler & Winther, 1999; Winther, 2001). Labour markets and labour qualifications do not change overnight, and organisations, institutions and regulations that underpin past and current production structures take time to change (Peck, 1996).

The essence of this critical view on the amenity growth paradigm is that industries produce regions rather than regions producing industries (Storper and Walker, 1989; Storper, 1997). Changing the dominating economic dynamics of regions through regional policies is a long and very difficult process as firms and industries are also highly connected to national, international and global production networks (Henderson et al. 2002). Along this line of argument, Hansen and Aner (2017) showed that the triggering effect of moving from an urban to a peripheral area for highly educated people was a job opening.

In the following section, the development in population and employment in different categories of municipalities is shortly introduced. Also, data on the relationship between educational levels and employment growth will be exposed.

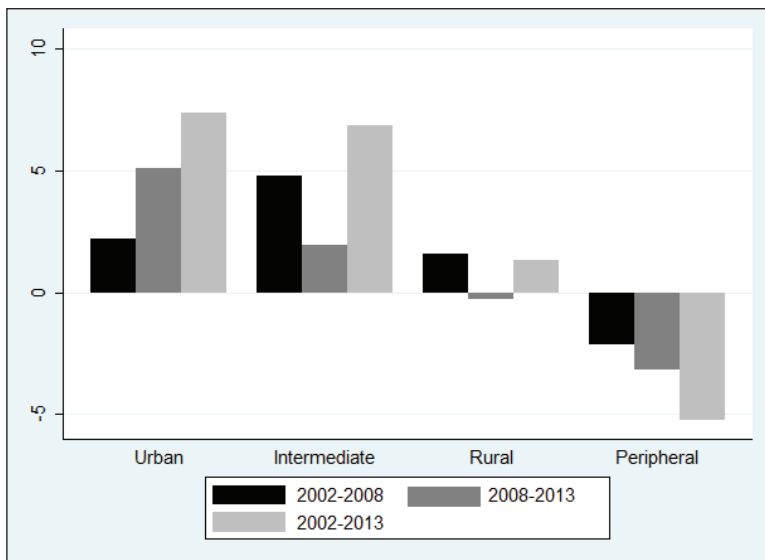
### **Describing migration and development in urban and peripheral Denmark**

As in many other countries in the global north, Denmark witnessed an unequal development during the last decades. The average picture is that the major urban areas have grown while the peripheral areas have declined.

By use of register-based microdata on individual level, the coming section will demonstrate population development, job growth and linkages between growth and educational levels in primarily two types of municipalities in Denmark, namely municipalities categorised as urban and municipalities categorised as peripheral. The data covers a period from 2002–2013. In addition, data is also divided into two sub-periods. The period from 2002 to 2007 is a growth period in the Danish economy. In 2008 the worldwide financial crisis occurred adding a relatively



Figure 1. Change of population in four different categories of municipalities in Denmark, (%). The figure shows the change in three time periods: the whole period of time (2002–2013) as well as the sub-periods of 2002–2008 and 2008–2013. Source: Own calculations based on microdata from Statistics Denmark.



strong shock to the Danish economy. The period from 2008–2013 can be described as a difficult period in the Danish economy in the aftermath of the financial crisis.

Figure 1 shows the change of population in the four different categories of municipalities in time-period 2002–2013 as well as in the sub-periods 2002–2008 and 2008–2013. The figure shows that urban areas have been growing in population during the whole period, but looking at the two sub-periods it is clear that especially in the aftermath of the economic shock in 2008, the population grew by 5% compared to 2.5% in the early period. Contrary to the urban municipalities, the peripheral municipalities witness a constant decrease during the period as a total. Only

this category of municipalities witness a decrease in population during the whole period. Looking at the two sub-periods, it is again clear that the peripheral municipalities have suffered relatively more in the aftermath of the financial crisis in 2008 compared to the period prior to the crisis.

Turning to the development in workplaces, Figure 2 shows that all types of municipalities suffered from loss of workplaces since the financial crisis in 2008. However, what the figure also show is that there is a significant difference in how tough the throwback from the crisis is. Looking at urban municipalities, a small decline can be identified in the time-period 2008–2013 whereas the overall development during the period 2002–2013 is

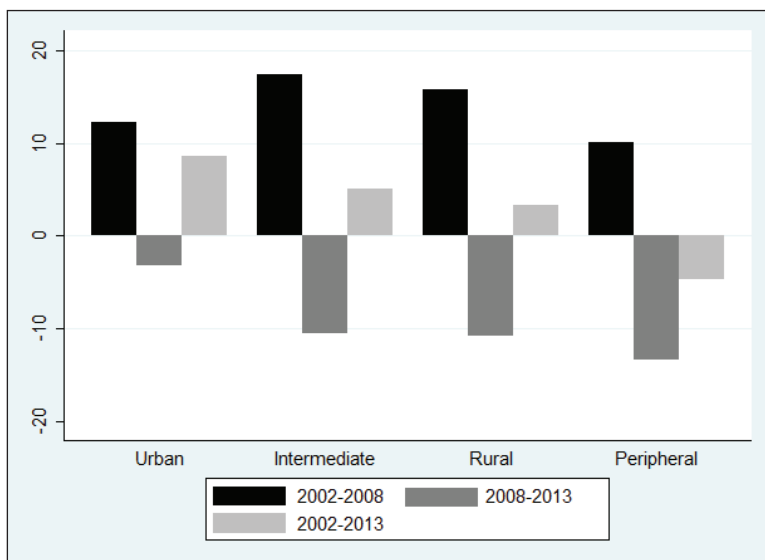
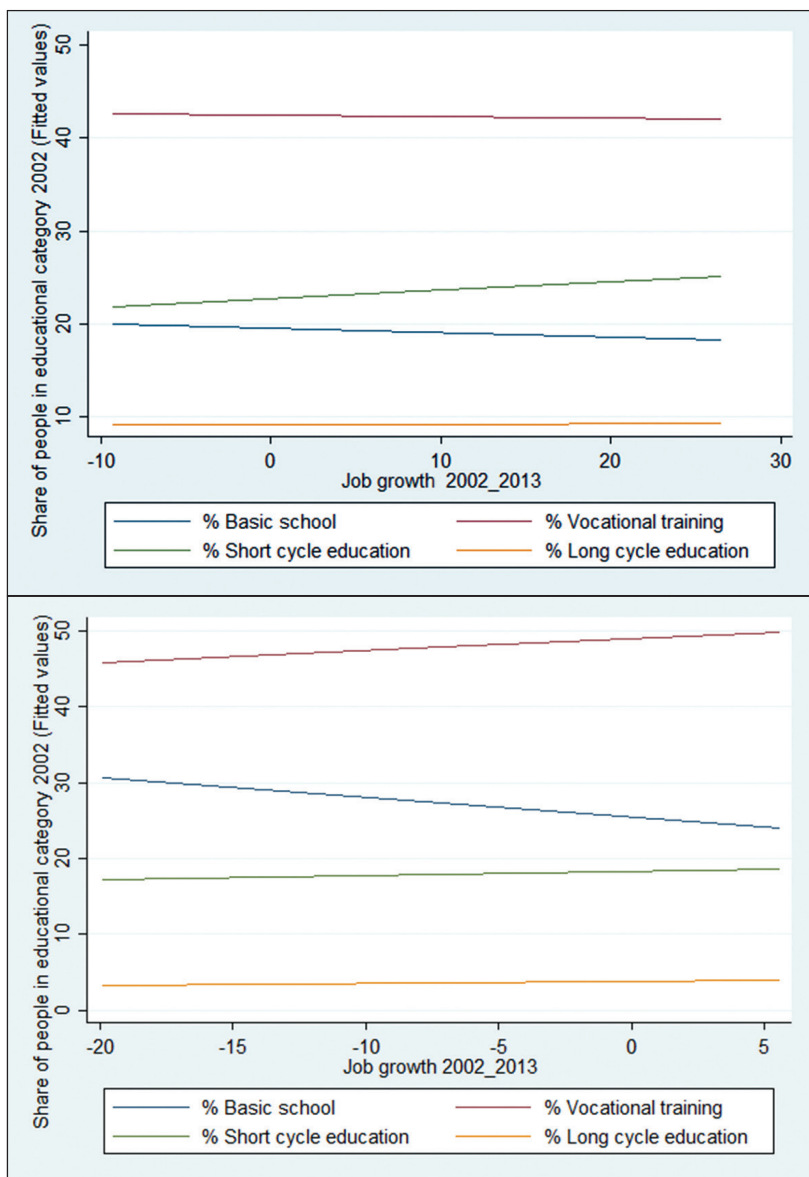


Figure 2. Change of workplaces in four different categories of municipalities in Denmark, (%). The figure shows the change in three time spans: the whole period of time (2002–2013) as well as the sub-periods of 2002–2008 and 2008–2013. Source: Own calculations based on microdata from Statistics Denmark.



basic school level = primary or lower secondary education (7–9 years of schooling)

vocational training = basic education followed by a crafts-based training plus some lower jobs in health care and retail

short cycle = profession-oriented education mixing theory and practice, typically academy or business academy lasting 1–2 years

long cycle = at least university master's degree

Figure 3. Proportional share (%) of four main educational background of labour force (basic school, vocational training, short cycle education and long cycle education) by the proportional change of the number of workplaces (%). Upper graph is in urban municipalities, lower graph is in peripheral municipalities. Source: Own calculations based on microdata 2002–2013 from Statistics Denmark.

positive by a growth of approximately 9% in workplaces. Looking at the peripheral municipalities, we also see a growth of almost 10% in the time-period 2002–2013. This growth happened in spite of dramatic decline in sub-period 2008–2013 (the decline was more than 13%) and more milder decline in sub-period 2008–2013 (the decline was approximately 5%). This illustrates the challenges that peripheral regions face. They not only struggle with a declining and aging population but workplaces also disappear; especially after 2008 the number of workplaces was reduced significantly, probably due to industrial transformation towards a more knowledge-based production – also in peripheral areas.

This pattern has made many politicians focus on developing policies that can attract highly educated labour to develop the local industrial structure. In the peripheral areas this is also seen as a cure to revitalise the more remote parts of the country. However, the theoretical dynamics presented in the earlier section of this study are primarily based on studies from urban areas. Thus, it is relevant to ask whether other policies to promote peripheral growth can be argued for. In the field of regional studies, we have a long tradition for advocating for place-based approaches to regional development. At the same time, politicians and to some degree researchers end up recommending amenity-inspired policies

to turn around the development. This is probably due to lack of better alternatives.

However, the basic assumptions of the amenity-driven argument is that volume in combination with high educational levels matters, but this precondition is difficult for peripheral regions to meet. Thus, it is meaningful to question whether volume and highly skilled labour form the only road to successful development among peripheral municipalities. To come closer to answering this question, Figure 3 is a plot of the relationship between proportional change of the number of workplaces in urban and peripheral municipalities in 2002–2013 and the share of employed people within 4 different educational categories. The top graph shows the relationships in urban municipalities, the lower graph in peripheral municipalities.

Urban municipalities show a weak negative relation between growth of workplaces and a high share of employed with basic school educational and vocational training levels. Also, urban municipalities show a positive relationship between growth of workplaces and short, medium and long cycle education levels. This indicates a positive relationship between growth of workplaces in urban municipalities and what can be coined theoretical educational groups. This fits very well with the assumptions the before-mentioned theoretical approaches to regional development build upon.

When addressing the peripheral municipalities, the same pattern more or less arises (Figure 3). Theoretical educational levels show a positive relation to growth of workplaces. Again, it fits with what we would expect based on the mainstream theoretical arguments. However, the most positive relation between growth of workplaces and a category of education is the vocational training. This of course can partly be ascribed to the industrial structure of most peripheral municipalities. However, it also shows that focusing on attracting and retaining highly skilled may not be the only road to regional development for peripheral regions. Investigating the industrial structure and targeting people with applicable skills, e.g. vocational training skills, might show just as promising, or even more, compared to focusing solely on labour with higher educational skills.

### Concluding remarks

This article has shown the current development in peripheral Denmark as an example of the tendencies that can be found in many countries across Northern Europe. It shows that especially since the financial crisis in

2008, peripheral regions have been struggling with depopulation and a dramatic decline in job growth. This brings challenges to peripheral areas, and since most theoretical arguments build on findings from urban areas, peripheral areas can easily apply development policies that rely on dynamics that are not found in peripheral areas. Thus, other policies need to be developed. The results from this study shows that vocational training also shows promising relationships with employment growth in peripheral areas; accordingly, one thought is that development policies of peripheral areas should focus more on the skills at place and the closely related skills rather than aiming at high end educational skills exclusively.

### References

- Chen, Yong & Stuart S. Rosenthal (2008). Local amenities and life-cycle migration: Do people move for jobs or fun? *Journal of Urban Economics*, 64(3), 519–537.
- Clark, Terry Nichols, Richard Lloyd, Kenneth K. Wong & Pushpam Jain (2002). Amenities drive urban growth. *Journal of Urban Affairs*, 24(5), 493–515.
- Clifton, Nick, Phil Cooke & Høgni Kalsø Hansen (2013). Towards a reconciliation of the 'Context-less' with the 'Space-less'? The creative class across varieties of capitalism: new evidence from Sweden and the UK. *Regional Studies*, 47(2), 201–215.
- Essletzbichler, Jürgen & Lars Winther (1999). Regional technological change and path dependency in the Danish food processing industry. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 81(3), 179–196.
- Florida, Richard (2002). *The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life*. New York: Perseus Book Group.
- Florida, Richard (2005). *The Flight of the Creative Class*. New York: Harper Business.
- Glaeser, Edvard L. (2011). *Triumph of the City – How Urban Spaces Make us Human*. Basingstoke: Pan Macmillan.
- Hansen, Høgni Kalsø & Louise G. Aner (2017). On the location dynamics of highly educated people migrating to peripheral regions of Denmark. *Population, Space and Place*, 23(8), 1–12.
- Hansen, Høgni Kalsø & Thomas Nedomysl (2009). Migration of the creative class: evidence from Sweden. *Journal of Economic Geography*, 9(2), 191–206.
- Henderson, Jeffrey, Peter Dicken, Martin Hess, Neil Coe & Henry Wai-Chung Yeung (2002). Global production networks and the analy-

sis of economic development. *Review of International Political Economy*, 9(3), 436–464.

Jacobs, Jane (1969). *The Economy of Cities*. New York: Random House.

Lorentzen, Anne (2009). Cities in the experience economy. *European Planning Studies*, 17(6), 829–845.

Peck, Jamie (1996). *Work-Place: The Social Regulation of Labor Markets*. New York: Guilford Press.

Scott, Allen John (2008). *Social Economy of the Metropolis*. Oxford & New York: Oxford University Press.

Smidt-Jensen, Søren, Christine Benna Skytt & Lars Winther (2009). The geography of the experience economy in Denmark: Employment change and location dynamics in attendance-based experience industries. *European Planning Studies*, 17(6), 847–862.

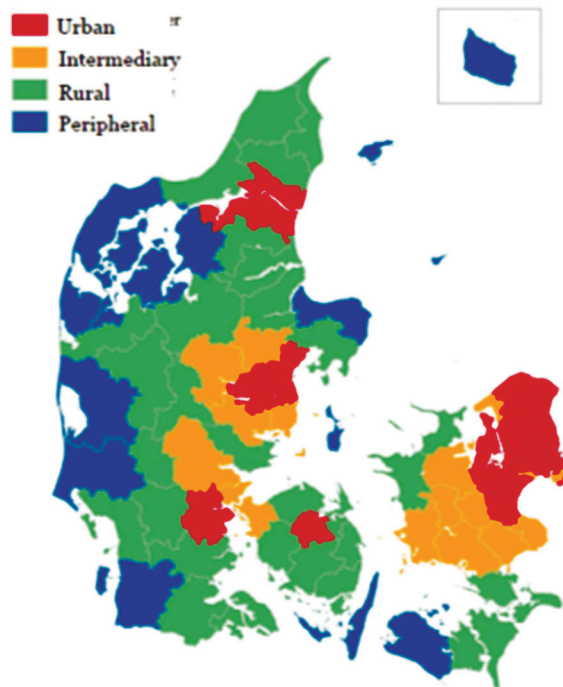
Storper, Michael (1997). *The Regional World: Territorial Development in a Global Economy*. New York: Guilford Press.

Storper, Michael & Allen J. Scott (2009), Rethinking human capital, creativity and urban growth. *Journal of Economic Geography*, 9 (2), 147–167.

Storper, Michael & Richard Walker (1989), *The Capitalist Imperative: Territory, Technology, and Industrial Growth*. Cambridge: Blackwell Publisher.

UN (2019). Available: <https://www.un.org/en/development/desa/population/index.asp>. Accessed 02.01.2020.

Winther, Lars (2001), The economic geographies of manufacturing in greater Copenhagen: Space, evolution and process variety. *Urban Studies*, 38(9), 1423–1443.



Geographical areas of Denmark based on 14 different characteristics (Danish Ministry of Housing, Urban and Rural Affairs, 2007).

Rhiannon Pugh

Post doctoral researcher,  
School of Humanities Education and  
Social Sciences, Örebro University, Sweden

Mats Lundmark

Professor of human geography,  
School of Humanities Education and  
Social Sciences, Örebro University, Sweden  
Corresponding author  
mats.lundmark@oru.se



# Economic Development and Place Attractiveness:

## The case of Karlskoga in Sweden

**Keywords:** regional economic development, population change, place attractiveness, old industrial towns

*In this short paper we introduce a research project currently underway exploring the industrial development, and accompanying socio-economic changes, in an industrial town in Sweden: Karlskoga. Here we consider specifically the confluence of factors and issues around economic development on the one hand, and population and migration on the other hand. We illustrate, through the Karlskoga case of a town that has experienced profound ups and downs both in its economic trajectory but also in accompanying population and migration trends, the importance of considering these two elements in harmony. We posit that to undertake sustainable economic development in the future, old industrial towns such as Karlskoga need to centre their efforts around quality of life and place attractiveness, and not only think of industrial development in a narrow sense. This is an introductory work relating to a project which is ongoing.*

### Introduction

This short paper introduces a case study currently underway into economic transformation in one of Sweden's oldest industrial towns, which is located in a relatively peripheral location in central Sweden: Karlskoga. The city is an interesting case study through which to examine issues of regional economic development, path-dependency, migration and employment, and much more, because it

is a town that has experienced something of a roller-coaster over the past few decades as its economic fate has risen and fallen in various stages. Because of the dominance in the town of one of Sweden's oldest and probably best known manufacturing firms, the weapons manufacturer Bofors, the story of the town has been inextricably woven with the changing fate of this company. We trace the story of the company's establishment and foundation as a major employer in the town, through to the crisis in the 1990s for the company and accompanying socio-demographic decline in the town, to the rejuvenation of industry and employment in the town today, and accompanying stabilisation of the population.

In this paper we present, briefly, the story we have pieced together through a combined programme of qualitative and quantitative research, in our attempts to tell the economic story of the town. As economic geographers, our investigations were initially very economy and industry oriented, but as we delved further into the case study, and spoke to more people involved in the Karlskoga economy, we realised that the town's story, and its fragile future trajectory, was also a migration story. More specifically, we understood that the main challenge facing the town, and its planners today, is enhancing place attractiveness and increasing the working and living population of the town in order to sustain the (re)grow-



ing industrial clusters that are located there. We increasingly realised that we cannot understand economic geography and economic development without paying due attention to issues of population and migration.

The paper uses information from a longitudinal geo-referenced micro data on individuals that covers the period 1990–2014. The database (Bergslagsdata/BeDa) is compiled from a number of administrative registers held by Statistics Sweden, and consists of longitudinal information, for every third year, for all individuals (16 years of age and older) working and/or living in one of the four counties (Värmland, Örebro, Västmanland and Dalarna) in Central Sweden. We also use information collected from 10–15 interviews with representatives from the larger firms and business associations in Karlskoga.

## Economic History

Our story begins in 1646 when a hammer mill was established in Karlskoga, on a convenient lake-side location, as a company called Boofors. The business made bar iron and had some manufacturing of tools for farmers. The turning point was in 1879 when a man called Carl Danielsson managed to make cast steel at Bofors which had a strength superior to the pig iron which had been standard material for guns up till then. This made the military authorities interested and Bofors would soon start manufacturing cast steel for the gun manufacturing firm Finspång in Östergötland. In 1883 Bofors started their own gun manufacturing firm. In 1884 the first cannon workshop was opened. These are the roots of the world-famous Bofors weapons manufacturer.

Around this time, there is a twist in the story of Karlskoga's (and Bofors') development, when the most famous of Swedes Alfred Nobel steps into the picture. In 1893 he became interested in finding a company to purchase, and the following year purchased the ironworks at Bofors, which soon became the Bofors arms producer we know today. It was not only explosives that Nobel tested and developed in Karlskoga: he also made several other inventions such as artificial silk and leather and registered altogether over 350 patents in different countries. But he remains most famous for his pioneering work developing explosives, which were of course used in the production of Bofors weapons.

The presence of Nobel looms over Karlskoga today: its premier tourist and historical destination is the home of Alfred Nobel, which today houses a museum complete with the original, and largely unchanged, workshops where Nobel developed his in-

ventions. The legacy of Alfred Nobel is at the heart of how the town of Karlskoga presents and markets itself to residents, tourists, and also to companies, drawing on the rich historical and industrial legacy of being the Swedish residence and commercial centre for the famous man. An active place branding strategy is being pursued in Karlskoga around the person of Alfred Nobel.

Karlskoga is located in central Sweden, between the cities of Örebro and Karlstad (around 45 minutes travel time from each) and around three hours travel from both Stockholm and Oslo. It is still an industrial town today, with industrial sites, some of which are heavily securitised and inaccessible to civilians, dominating the city centre and lake-side locations. In addition to the industrial manufacturing and testing sites in the city, just outside Karlskoga is one of the largest and most accessible commercial testing sites, which companies from all over Europe visit to test their products and this represents an important economic source for the town and its resident companies. The Bofors Test Center (co-owned SAAB and BEA) offers, among other things, test firing, destruction, tests with unmanned aircraft systems, safety tests and environmental impact.

Moving to more modern times, perhaps Bofors is most well known for the Bofors gun. Bofors is also well known for a high profile scandal which caused political turmoil in both Sweden and India: a contract signed between Sweden and India in 1986 was found by Radio Sweden journalists to have involved heavy bribes at the highest political level to Indian politicians. This moment is key in the modern history of Bofors and in our research with those employed at Bofors was pinpointed as the turning point that led to the following break up of Bofors and "scattering" of the economic system of the town that we see today.

In 1999 the other famous Swedish defence company SAAB bought the Celsius group, which was the parent company of Bofors. In 2000 United Defence Industries (USA) bought Bofors Weapons Systems, the heavy artillery division. Saab retained the missile division. In 2005 BAE systems acquired the whole of UDI including the Bofors subsidiary. The divide between heavy artillery (to BAE systems) and missiles (SAAB) remains today. These are now the two large employers in Karlskoga (outside of public sector activities, of course), but the economic system today is much more diverse than this.

So, the previously monolithic company got split into these two parts, but what we discovered upon interviewing actors in the Karlskoga system is that the story is much



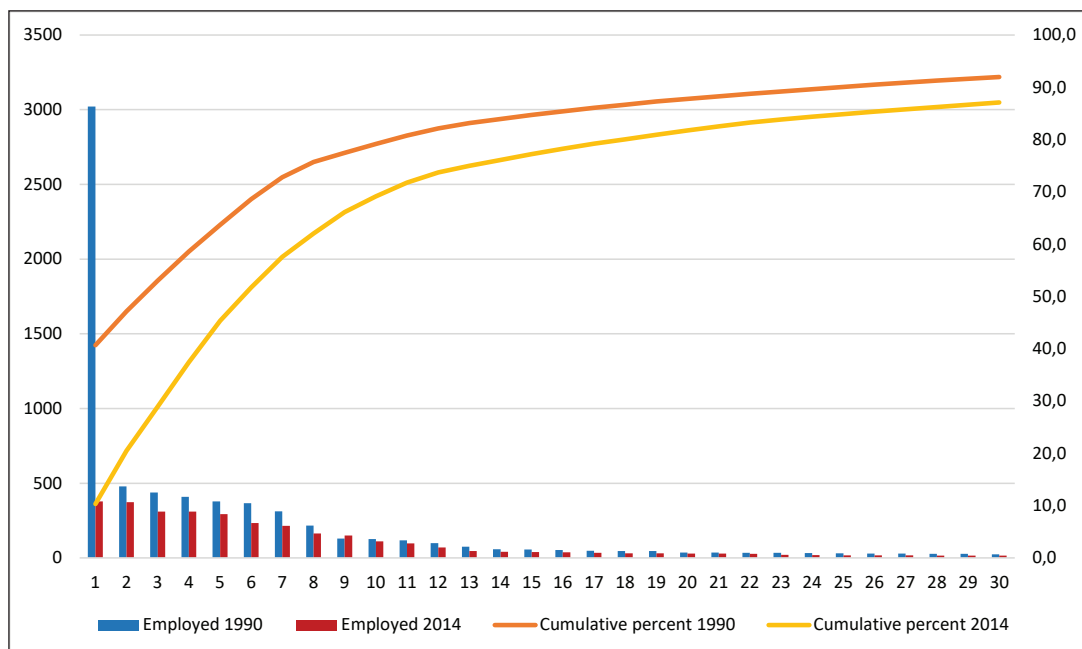


Figure 1. Manufacturing workplace structure in Karlskoga 1990 and 2014. Number of employed (left hand scale) and cumulative percent (right hand scale). Source: BeDa/Statistics Sweden.

more complex and diverse. The Bofors split actually catalysed a huge amount of change and diversity in the economic system of the town. Companies moved in, some from abroad, to acquire different parts of the old business, for example units of technologies. One example is a medical company that acquired technology and staff to make blood centrifuges. A dental implant company was created from old Bofors staff and technologies, also chemical production companies. An interesting development recently is the growth of a small but leading within Europe 3D printing cluster with staff and technologies from the old firm in combination with new people and ideas. Some of the old Bofors employees we interviewed left the Bofors firm and began a new career as entrepreneurs using their contacts and engineering know how to start up businesses in areas as diverse as electronic shop displays and innovative ways of printing envelopes.

It is very difficult to capture the full extent of the changes that happened following the break-up of Bofors, and everyone we spoke to had a different view of exactly what happened and why and how. But we can categorise it broadly thus: there was a large scale movement of people, knowledge, and technologies. We heard several different stories of people who had moved to new companies, started their own companies, and those who remained in the much smaller remaining Bo-

fors companies (BAE and Saab). The following charts illustrates how the Karlskoga economy has become increasingly characterised by several smaller firms rather than the monolithic employment structure of the past. The labour market in Karlskoga was in the early 1990s clearly dominated by one single workplace, accounting for roughly 40 % of all manufacturing employment. In 2014 the largest manufacturing workplace had approximately 10 % of total employment (see Figure 1).

Table 1. Self-employment (1990 and 2014) and foreign ownership (2002 and 2014) in Karlskoga, (%).

| Employment type                      | 1990         | 2014         |
|--------------------------------------|--------------|--------------|
| Employed                             | 99,2         | 97,3         |
| Self-employed                        | 0,8          | 2,7          |
| <b>Total, %</b>                      | <b>100,0</b> | <b>100,0</b> |
| Ownership                            | 2002         | 2014         |
| State owned firms                    | 3,6          | 0            |
| Swedish independent firms            | 13,9         | 8,0          |
| Swedish firms part of a larger group | 42,1         | 30,7         |
| Foreign owned firms                  | 38,6         | 59,2         |
| Other                                | 1,9          | 2,1          |
| <b>Total, %</b>                      | <b>100,0</b> | <b>100,0</b> |

Source: BeDa/Statistics Sweden.

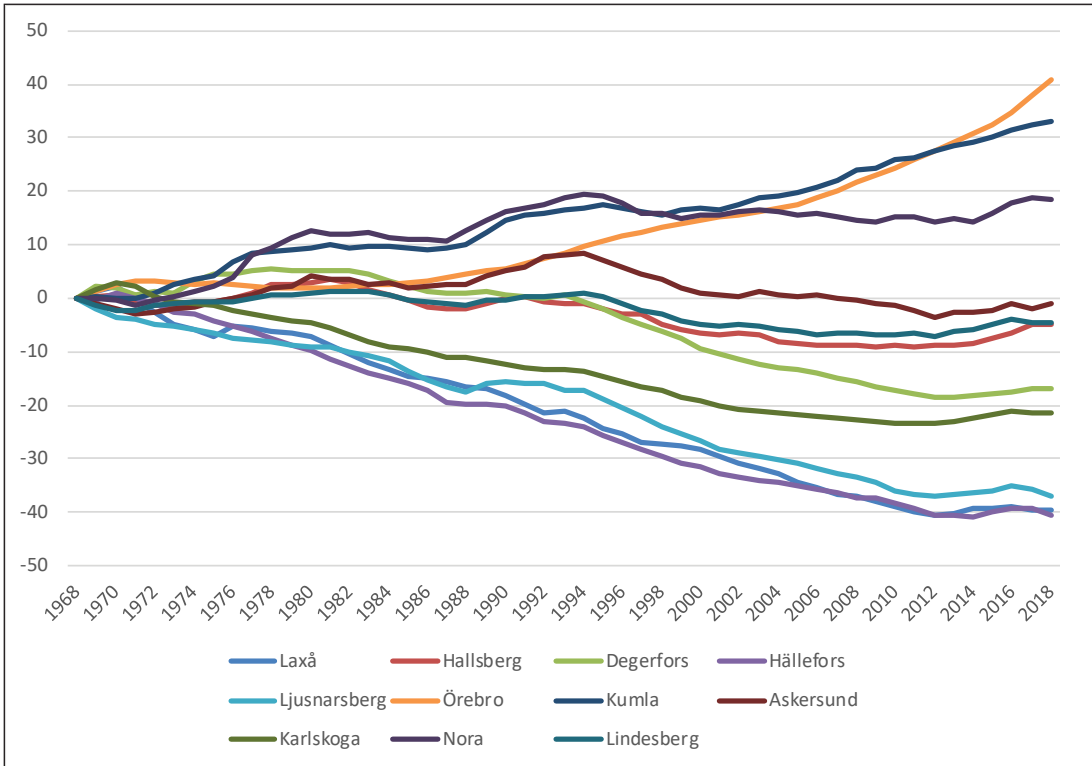


Figure 2. Relative population change (%) 1968 to 2017 in municipalities in Örebro County. Source: Statistics Sweden.

We can also see changes in the economic structure of the town in terms of self-employment and foreign ownership of companies, both of which have increased in recent years, adding to the picture of a more diverse and fragmented economic system: The increase in self-employment is, however, modest and still clearly below the average for the country as a whole. There is a huge variation between municipalities in the region, some having more than 20 % self-employed in the manufacturing industry. Karlskoga is, however, at the lower end of the scale. In the case of foreign ownership, the increase is related not only to the take-over by British BEA Systems, but also to other acquisition by owners from Norway, France and India.

### The Population and Migration Story

As was the case in other towns in this region, Karlskoga experienced quite significant population decrease from the 1970s to the present day, whereas the largest municipality in the region, Örebro city, experienced rapid increases (see Figure 2). This decline in Karlskoga has begun to stabilise and turn around, but there has definitely been an overall trend

in decline of population, which can be compared to the significant decline in manufacturing employment in the town.

The deep crisis for Bofors in the early 1970s is mirrored in a massive deficit in net migration during a couple of years (see Figure 3). The rest of the 1970s and large parts of the 1980s show a more moderate negative net migration. Since the turn of the century, net migration has been more balanced, and even showing a net gain between 2010 and 2015. Manufacturing employment in general has been decreasing since 1990 (Figure 3), but a slight upturn is evident since 2014. The curves in Figure 3 indicates that covariation between manufacturing industry and migration is becoming less directly related, reflecting a transformation into a service economy even in municipalities like Karlskoga.

It should be mentioned that during the good years after the Second World War Bofors, like most iron and steel producing companies in the Bergslagen region, relied heavily on labour migration from other countries in Europe, mostly from Finland, but also from countries like Yugoslavia, Italy, Germany and Austria (Lundmark 2018). Since the 1970s, in-migration to Karlskoga (as in the rest of

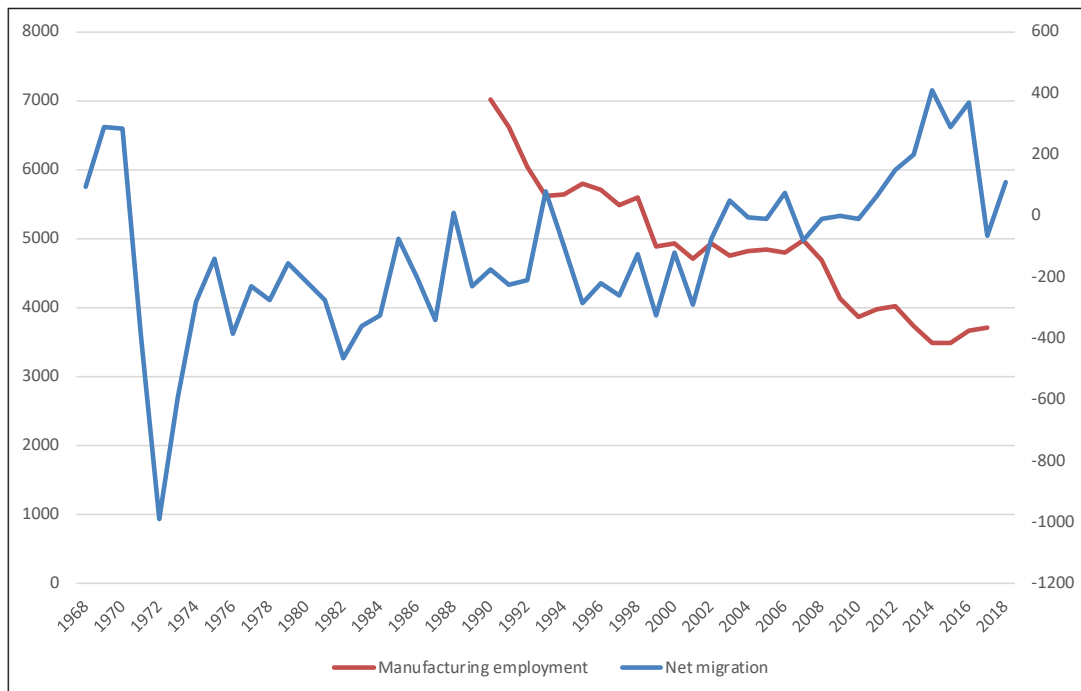


Figure 3. Net migration (1968–2018, right hand side) and employment in manufacturing industry (1990–2017, left hand side) in Karlskoga. Source: Statistics Sweden.

the country) has been totally dominated by refugees from countries like Bosnia, Somalia, and more recently from Syria.

Although in the past there was a decline in employment in manufacturing in the town of Karlskoga, today the economy is looking to be in a much better situation. The firms in Karlskoga reported to be doing well, and told us that their main challenge or issue at the present time is actually finding scientifically and engineering educated workers to fill the vacancies they have. Today in Karlskoga there are more jobs than there are qualified people to fill them. Thus, the major concern for those managing businesses in Karlskoga but also the public sector economic and town planners, is trying to attract more highly qualified personnel to move into the area. To do so, they are currently planning an ambitious regeneration programme for the whole town. This includes building a new railway to connect Karlskoga to the mainline Stockholm–Oslo route, physically expanding the city centre to be nearer to the lake side, and thus more attractive, and building whole new attractive neighbourhoods with villas and lake side views to make the property offering of Karlskoga more attractive to the relatively

well paid and highly educated workforce they need to attract for the industry there.

A problem that the Karlskoga planners currently perceive is that the thriving Karlskoga industry is attracting many people to commute to the town, but because of the way taxation is constructed in Sweden this means the municipality misses out on tax dividends that it would gain if those people were actually resident in the town. This is the conundrum planners are faced with, and are working in partnership with the firms who are facing recruitment challenges to address. Figure 4 shows that when it comes to the highly skilled workers in the science and technology sectors, a higher proportion of these are commuting from other cities and towns rather than residing in Karlskoga.

### Discussion: Karlskoga's challenges as a place attractiveness problem?

Karlskoga town is currently suffering from the effects of previous decades of decline and out-migration, and a lacking focus on place attractiveness leading to a situation where the town is lacking essential elements to make it attractive to the well paid workers it is trying to

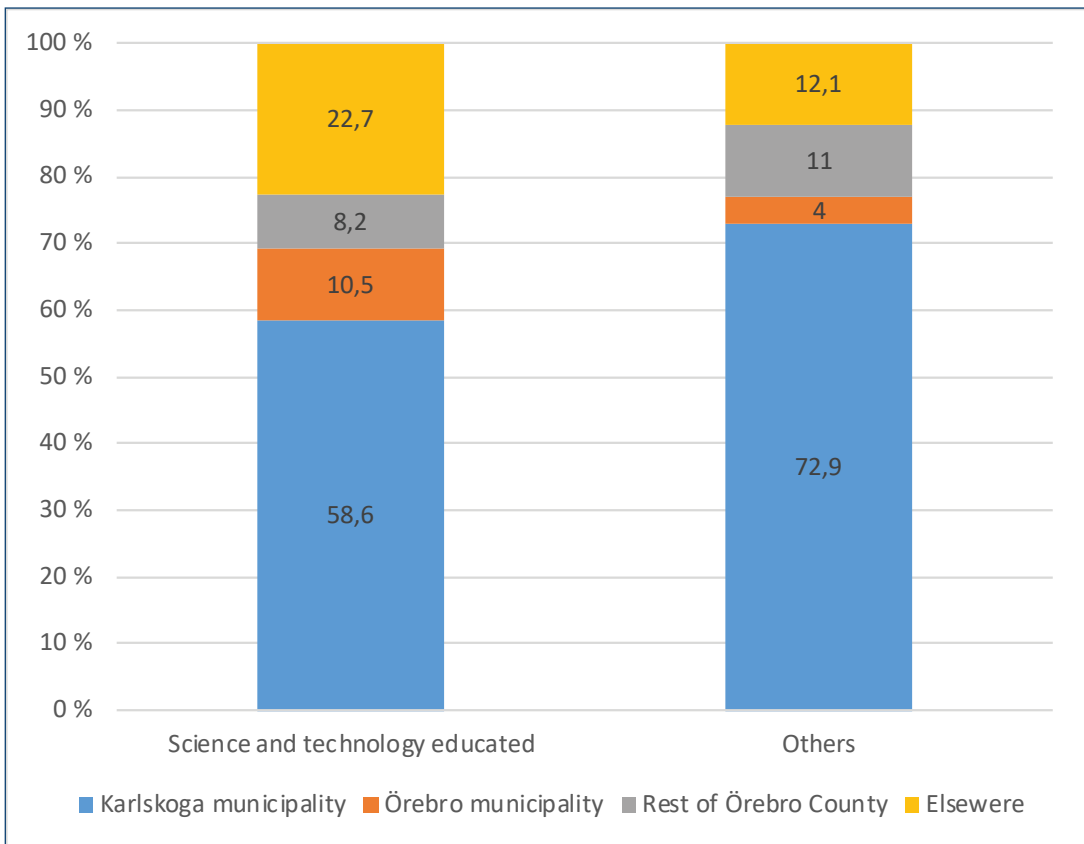


Figure 4. Place of residence for science and technology educated working in Karlskoga 2017, compared to the rest of the workforce. Source: BeDa/Statistics Sweden.

attract to live there. Interviewees we spoke to highlighted broader issues such as the town's under-performing school system, the roll-back of public services such as the closure of the town's maternity ward in the hospital, and an old fashioned and unattractive housing stock. The physical environment of the town was also mentioned: the prominence of both dilapidated and also currently used industrial sites around the town which are inaccessible and often on contaminated land due to the industrial heritage of the town meant residents were excluded from large areas of the city and in particular old industrial areas near the attractive lakeside area of the town. Also, previous generations of ill thought out planning meant the town is divided in half by a large highway which is very difficult to navigate on foot or cycle. These issues highlighted to us the fact that we cannot see the economy and its development in isolation, because if these other underlying place attractiveness factors are not taken care of, they will ultimately put the brakes on economic growth. That is the situation facing Karlskoga today.

It is not a Karlskoga only problem, over Sweden there are reports of technical and engineering sectors, including even the Stockholm ICT cluster, reporting skills and worker shortages. A recent report into the Swedish IT sector found a need for 70 000 more employees in this sector by 2022 (IT & Telekomföretagen, 2017). Clearly programmes for technical education need addressing on a national level as well as ease of recruiting highly skilled workers from outside. However, towns like Karlskoga suffer especially from these issues due to their peripheral locations and lack of place-attractiveness. By place attractiveness we do not only mean in the limited "creative class" sense of Florida (2002) whereby a "hipsterisation" and neo-liberalisation of urban space is taking place, but in terms of making sure the correct public and community services are in place to ensure a good quality of life for perspective employees and their families. In towns such as Karlskoga, addressing the place attractiveness and quality of life for families and young people is key, to ensure a healthy population structure to support the

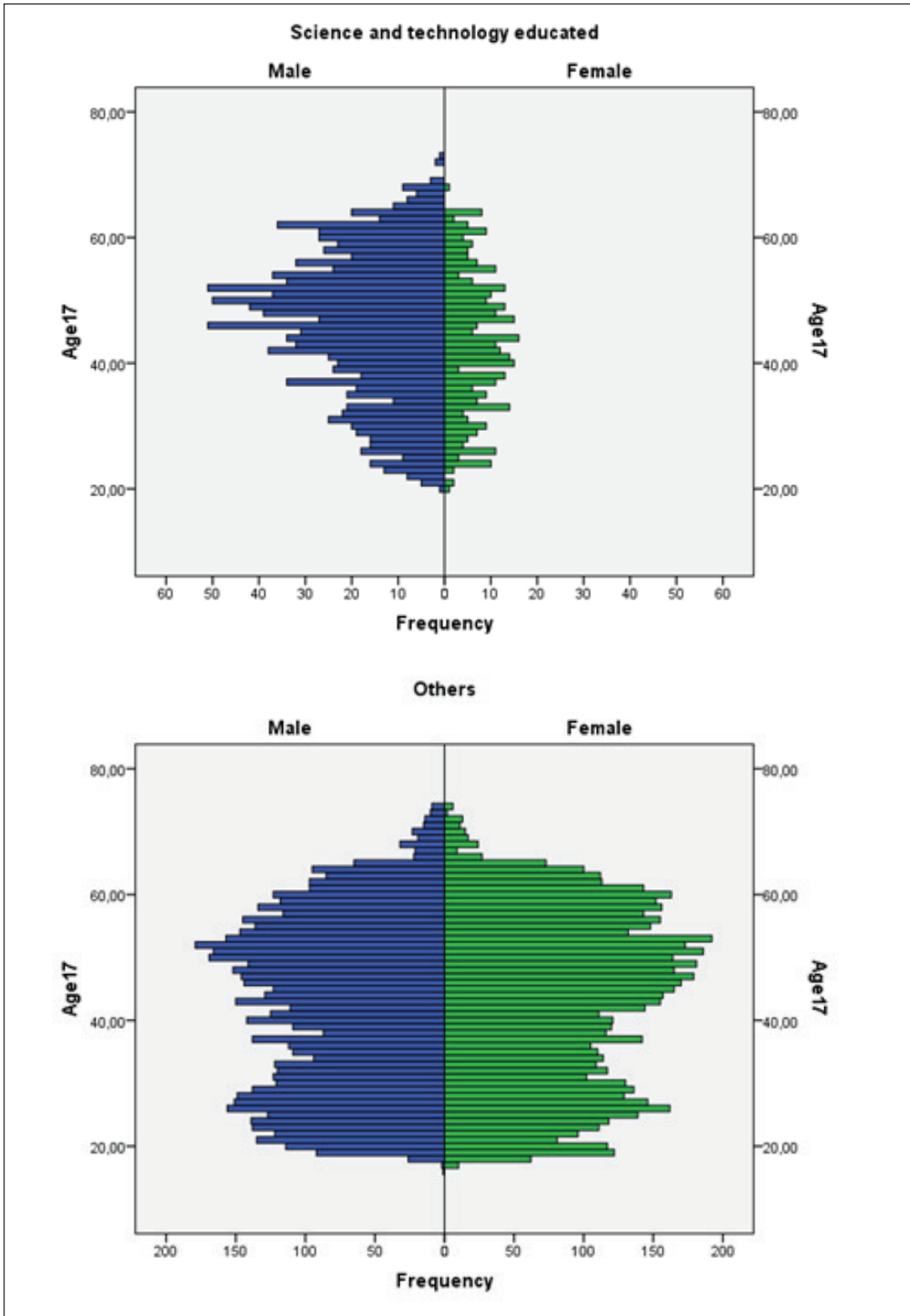


Figure 5. Age profile for science and technology educated working in Karlskoga 2017, compared to the rest of the workforce. Source: BeDa/Statistics Sweden.

industry and economic development of the town. These are two sides of the same coin, which cannot be looked at in isolation. Figure 5 illustrates this point, firstly by showing the narrowing population pyramid of the town, which is of course a concern, but also the fact that the science and technology educated workforce is ageing, and as these workers retire and leave the system, the Karlskoga economy is in danger of struggling even more to grow and sustain itself.

### Conclusion: How can Karlskoga overcome its place-attractiveness challenges to thrive as an industrial town in the future?

The industry and economy of Karlskoga is experiencing an upturn at the present time. Interesting new developments are taking place in the town such as the development of one of Europe's leading 3D printing clusters with the inception of innovative new firms in the town drawing on previous engineering skills and heritage. Also, the incumbent companies such as SAAB and BAE systems which bought up the main parts of the old Bofors company remain in the town as large employers. There is also an increasing diversity of the town's economic ecosystem following the decline of Bofors, and increased foreign investment into Karlskoga companies and increased levels of entrepreneurship.

However, Karlskoga is facing problems in growing its population, and challenges in funding and supporting the services in the town. Interviewees in the town highlighted the closure of hospital functions such as the maternity ward in the town and the under-performing school system as particular challenges facing the town. In terms of the physical fabric of the town, planners are facing huge projects to update the housing stock, and to "move" the city centre closer to the attractive lakeside of the town and clean up old industrial sites that are dotted around the city due to its industrial heritage. None of these measures come cheaply, and Karlskoga faces the problem that many of its well paid (i.e. high tax paying) workers are not resident in the city but instead commute from other neighbouring settlements which have higher levels of place attractiveness.

Finding solutions to these place attractiveness issues is, as mentioned, costly and time consuming but measures are underway. Adding Karlskoga to the Stockholm—Oslo mainline will be an important development in the town's future but is a long term project. Through upgrading housing stock and creat-

ing a more beautiful physical environment exploiting the lakeside location of the town and proximity to nature reserves and forests may tempt more workers away from the more expensive cities of Örebro and Karlstad which are both within commuting distance. It is clear that investment in public services such as healthcare and school is key in developing the place attractiveness and making the city an attractive place for the well paid and highly educated workforce of the town's engineering based industries to locate their families.

When we think about place attractiveness we need to think holistically about jobs, creating an attractive and creative city (as per Florida, 2002) but also investing in decent housing stock for all and good public services. Criticisms have been made (Peck, 2005; Dorling, 2016) against Florida in particular for promoting a vision of place attractiveness that is elitist and does not focus on this holistic perspective on what makes a city an attractive place to live for everyone and not only a narrow class of workers often from a certain demographic. This critical perspective on place attractiveness is, we argue, key to understanding the Karlskoga case and in turn the Karlskoga case provides a perfect illustration about why we need to think about place attractiveness in this linked up manner which appreciates the importance of affordable housing, good public services, access to safe nature spaces, in addition to thinking about jobs and economic development.

### References

- Dorling, Danny (2017). The new urban crisis by Richard Florida review — 'flawed and elitist ideas'. *The Observer*, 26.09.2017. Available: <https://www.theguardian.com/books/2017/sep/26/richard-florida-new-urban-crisis-review-flawed-elitist-ideas>. Accessed 22.01.2020.
- Florida, Richard (2002). *The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life*. New York: Basic Books.
- IT & Telekomföretagen. (2017). *The IT Skills Shortage: A report on the Swedish Digital Sector's Need for Cutting-Edge Expertise*. Available: [https://www.almega.se/app/uploads/sites/2/2018/06/ittelekom\\_rapport\\_brist\\_pa\\_it-kompetens\\_eng\\_webb.pdf](https://www.almega.se/app/uploads/sites/2/2018/06/ittelekom_rapport_brist_pa_it-kompetens_eng_webb.pdf). Accessed 22.01.2020.
- Lundmark, Mats (2018). Arbetskraftsinvandring till Bergslagen. In Mia Geijer & Maths Isacson (eds.), *Det svarta järnet: Bergslagens vapenindustri under 1900-talet*. Stockholm: Walborg Bokförlag och Länsstyrelsen i Örebro.



Peck, Jamie (2005). Struggling with the creative class. *International Journal of Urban and Regional Research*, 29(4), 740–770.

### Acknowledgements

The authors would like to thank the Migration Institute of Finland for the invitation and opportunity to present this work in progress at the International Seminar on Migration and Regional Economic Development.

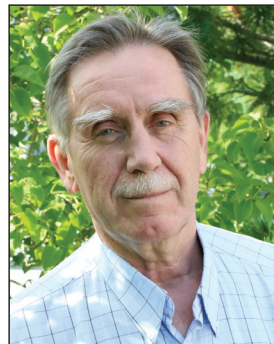
In particular, we would like to thank Mika Raunio for the invitation and inspiration for this paper, as well as the other presenters and attendees for their feedback and thought provoking questions that have helped us to push forward our thinking on this project. We would also like to thank Cecilia Beckmann of Örebro University for providing information about the historical development of Bofors that we used in this paper.



Seminar attracted full house of experts and other stakeholders to discuss on highly topical matter. Picture: Toni Ahvenainen.

## Juha Tainio

Toimittaja, verkostotutkija  
juha.tainio@migrationinstitute.fi



# Ajatuksia kielirajoista, niiden synnystä ja murtamisesta

**Avainsanat:** kieliraja, ummikko, kaksikielinen, Perämerenkaari, Haaparanta, Tornionlaakso, Keski-pohjanmaa, poikkinainti, ruotsinsuomalainen, kveeni, meänkieli, Fennoskandia, Pähkinäsaari-Bjurö rajalinja, Bjuröklubb, Ratan, Uumaja, Hanhikivi, Lill-Cainus, Vääräjoki, Suomen sota, laivaseminaari

*Miksi kirjoitin kielirajoista? Halusin koota tiedon, joka on kertynyt parin vuoden aikana Kannuksen KanTo kansalaisopiston kurssilla, Suomi 100 Oskari Tokoi ennen ja jälkeen 1917-seminaareissa, viime vuoden matkoilla Perämeren ympäri, sen eri rajoille sekä Siirtolaisuusinstituutin 45v juhlaseminaarissa Vaasan laivalla. Artikkelini on myös tilitys omasta elämästäni kielirajoilla, kivisestä tiestä kaksikielisyyteen ja kahden maan Suomen ja Ruotsin kansalaisuuteen. Haluan samalla välittää kiitokset kaikille, jotka ovat jakaneet omat kokemuksensa osallistuen matkoille ja seminaareihin. Teidän avullanne tämä tarina kokosi laajemman joukon tiedot ja vahvasti uskoa siihen, että kielirajoilla hankittu kaksikielisyys on hyvä pohja monikielisyyteen.*

*Kirjoitukseni käsittelee kielirajoja. Harri Mantilan "Lapin rajat ja murrerajat" artikkelissa murteiden syntyä pohditaan samaan tapaan. Tämä pohjoisen kielioloista väitelleen professorin artikkeli on syväluotaus siihen, kuinka rajat ovat vaikuttaneet kieleen ja murteiden syntyyn. Keskipohjalaiset murteet ovat keskeisesti esillä. Niiden yhteys Torniolaaksoon ja Ruijaan selvitetään seikkaperäisesti.*

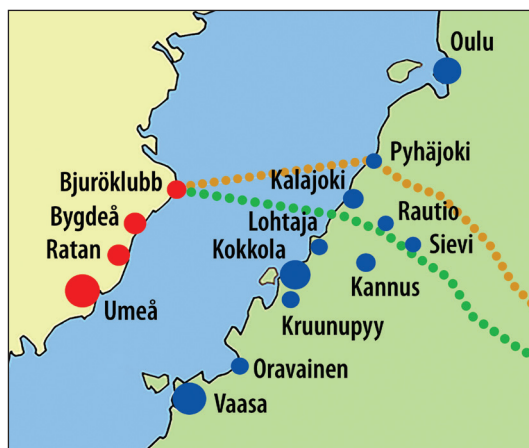
*Kielimuurin murtaminen ja kolmikielisyys on myös EU:n koulutukselle asettama tavoite. Erityisen hyvin tähän pääsevät ruotsinkieliset koulut Suomessa. Ruotsissa tilanne on synkkä: suomenkielisiä luokkia ei ole ja suomenkielen opetusta voi saada pari tuntia viikossa. Vain muuttama yksityinen koulu toimii suomeksi.*

*Huolimatta EU:n tarkastajien lukuisista huomautuksista, Ruotsi ei ole käytännössä korjannut suomenkielen asemaa, vaikka kieltä on puhuttu Ruotsissa koko maan historian ajan. Erityisen kimurantti tilanne on pohjoisessa, jossa vähemmistökieliä ovat Ruotsissa meänkieli ja Norjassa kveeni. Kielitieteilijöiden mukaan ne ovat suomenkielen keski- ja pohjoispohjalaisia murteita, mutta tilanne muuttui, kun 2000-luvulla valtiot tekivät niistä omat kielet, jotka saivat EU:n kansallisen vähemmistökielen aseman. Tämä päätös piirsi kielirajan ruotsinsuomalaisten ja norjansuomalaisten sekä kveenien ja meänkielisten välille.*

*Ruotsin- ja suomenkielen kielirajat Keski-Pohjanmaalla ovat jyrkkiä ja piirtyneet paikoilleen useiden sukupolvien aikana. Nyt päättymisvaiheessa oleva "Kielirajan murtajat" -projektimme pyrkii hahmottamaan Kokkolan, Perho- ja Lestijokilaaksojen kielirajoja ja tarkastelemaan ilmiötä myös laajemmin.*

*Kielimuurin murtajat ja Kieliraja -projektit pantiin alulle 2018. Hankettamme pohjustivat kymmenkunta vuotta sitten aloitetut projektit Kielirajalta kielirajalle (2011), ja sen työtä jatkanut Rajaton musiikkihanke (2013). Uuden hankkeemme mahdollisti Svenska kulturfondenin apuraha ja Hanasaaren suomalaisruotsalaisen kulttuurirahaston tuki. Laivaseminaari oli myös osana Siirtolaisuusinstituutin 45-vuotisjuhlintaa.*

Pähkinäsaaren rauhan Majavaasaari (Bjurö) Bjuröklubb päätyvät rajalinjaukset. Vihreä pillkuviiiva on Sulevi Juhoilan mukaan se oikea raja. Sitä tukee myös maaston muodot ja kielirajan läheisyys. Pyhäjoen kohdalla punainen viiva ylittää Perämeren leveämmästä kodasta. Hanikivi siellä ei ole rauhansopimuksessa kuvatussa paikkassa. Siksi se ei monen tutkijan mielestä ole oikea kivi. Kuva: Jouni Korkiasaari.



Vuoden 2019 aikana olemme tehneet lukuisia matkoja ja koonneet aineistoa, joka sisältää henkilöhaastatteluja, seminaareja sekä näiden äänitteitä. Taltioimassamme aineistossa pohditaan kielimuurin vaikutuksia yksilö- ja yhteisötasolla. Esittelemme niissä myös lukuisia kaksikielisiä ihmisiä, jotka kertovat kuinka he pääsivät kielimuurin yli. Nämä äänitteet arkistoidaan. Keräsimme projektissa kielirajakokemuksia, asutushistoriaa ja kielten variaatioita sekä pohdimme millaisia jälkiä uskonnot, piispat, kuninkaats, keisarits ja kansallisvaltiot ovat Pohjanmaalle jättäneet.

## Lähtökohtana henkilökohtaiset kokemukset

Projektimme lähtökohtana oli koota kahden keskipohjalaisen työuransa aikana kertyneitä kielirajakokemuksia. Oma kokemusmaailmani koostuu elämästäni syntymäpitäjäsäni Kannuksessa ja työurastani Ruotsissa. Toinen työryhmän jäsen, **Kauppi Virkkala**, on kielirajan tuntumasta Kaustiselta. Opimme tuntemaan toisemme nuoruuden urheilukilpailuissa ja Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla. *Kielirajalta kielirajalle*-hankkeen aiheeseen innostuimme 2000-luvun alkaessa, minun ollessani Ruotsin Radion Sisuradion toimittajana Haaparannalla ja Kaupin työskennellessä Keski-Pohjanmaan maakuntaliitossa Kokkolassa.

Meidän molempien työtämme leimasi kaksikielisyys. Me ja tapaamamme ihmiset käyttivät luontevasti ruotsia ja suomea, kielimuuria ei ollut – vaikka sen olemassaolon kyllä aika ajoin vaistos. ”Kielimuurinmurtaajat” -seminaarien ja keskustelutilaisuuksien avulla halusimme selvittää, kuinka kaksikielisyys saavutetaan, sekä kerätä ideoita keinoista, jolla kielimuuri olisi murrettavissa.

## Kielirajan murtuminen

Luontevimmin kaksikielisyyteen pääsee, jos osaa ja voi hyödyntää kielirajan kumpaakin puolta. Jos toinen vanhemmista puhuu lap-

selle ruotsia ja toinen suomea, se on avain hyvään alkuaan, mutta se ei yksistään riitä. Haastatteluissamme nousi esille, että aktiivinen kaksikielisyys saavutetaan vain, jos kouluopetus tukee toista kieltä, usein vähemmistön puhumaa kieltä, tarpeeksi. Olen itse pohtinut kielirajakysymystä ja omasta kielestäni luopumista koko elämäni ajan. Etsin vastausta työskennellessäni 40 vuotta toimittajana Ruotsissa. Tähän aikaan kuului kiivas etsintäjakso kielirajoilla Haaparannalla. Paluumuutto Kannukseen paljasti kielirajat myös omassa perheessäni. Mielenkiintoista olikin verrata Keski-Pohjanmaan ja Torniolaakson kielioloja.

Synnyin Kannuksessa 1947 suurperheeseen, johon kuului kolme sukupolvea ja kaksi kieltä. Isoäitini oli syntynyt kielirajan takana umpiruotsalaisena Ähtävällä, samoin hänen vanhin tyttärensä eli minun tätini, Amerikan kävijä, joka kahden tyttärensä kanssa asui lapsuudenkodissani. ”Mamma”, isänäiti puhui ruotsia lapsilleen ja komensi ruotsiksi myös lastenlapsiaan. Minuun mammani kieli ei kotona tarttunut, sillä olin vain kolmevuotias hänen kuollessaan. Isäni oli kaksikielinen, vaikka tajusinkin sen vasta teini-iässä, sillä hän ei koskaan puhunut minulle ruotsia.

Jäin siis ummikkosuomalaiseksi, ja vasta keskikoulussa opin ruotsin alkeet. Kokkolan kauppaopistossa näin, kuinka kaksi kieltä voi toimia samassa rakennuksessa. Pääsin myös tutustumaan kielirajan takaisin sukulaisiin. Huolimatta sukutaustastani ja vaikka ”kaveerasin” Kokkolan ruotsinkielisten kanssa, ei ruotsin kieli ottanut oikein sujuakseen. Ainoaksi mahdollisuudeksi lapsuudessa menetetyn kielen oppimiseksi jäi muutto Ruotsiin. Sen tein 50 vuotta sitten, vuonna 1969, monen muun suomalaisen tavoin. Minusta tuli ruotsinsuomalainen, vaikka se ei ollut tarkoitukseni – halusin vain oppia ruotsin kielen. Kolmenkymmenen Ruotsin vuoden jälkeen





Ratanin Bygdesten rajakiven päältä oli huikeat näkymät, mutta Bjurö ja Bjuröklubb maisemat olivat paremmat. Vieressäni op-paamme Börje ja Ritva Lundberg. Kuva: Jouni Korkiasaari.

hallitsin sen vihdoin. Lukiessani myöhemmin mamman ruotsinkielistä virsikirjaa huomasin, että kielitaitoni oli yltänyt jopa tunnekielen tasolle. Sanojen taustalla olevat ajatukset avautuivat uudella tavalla, ja ymmärsin myös hänen Raamatun väliin säästämäänsä kirjeitä. Olin päässyt kielirajan yli ja saavuttanut tavoitteenani olleen kaksikielisuuden. Kun kymmenkunta vuotta sitten muutin takaisin Suomeen, ilmoitin kielekseni ruotsin. Olin saavuttanut sen, mitä lähdin hakemaan.

Ennen paluumuuttoani Suomeen hain Ruotsin kansalaisuuden. Ajattelin, että kaksoiskansalaisuudesta olisi hyötyä, koska halusin jatkossakin elää molemmissa maissa, kuten Ruotsin kansallislaulussa sanotaan: "Jag vill leva, jag vill dö i Norden".

Mutta vaikka koen olevani kotonani molemmissa maissa ja olevani rajat ylittänyt pohjoismaalainen Fennoskandian asukas, kuulun tavallaan kahteen kielivähemmistöön, enkä tunne saavani täyttää arvonantoa kummankaan enemmistön silmissä. Näihin tuntemuksiin sain vahvistusta Kai Latvalehdon ansiokkaasta esityksestä Siirtolaisuusinstituutin Muuttoliikesymposium 2019-tapahtumassa, jossa hän vauhdikkaasti kertoi omassa väitöskirjatutkimuksessaan selvittämäänsä ruotsinsuomalaisuuden tunteja.

Kai Latvalehto esittelee itsensä suomalaiseksi ruotsinsuomalaiseksi. Samaistuin tähänkin määritelmään, mutta kuten yllä olevasta henkilötarinastani ilmenee, olen oi-

keastaan Suomen ruotsinsuomalainen suomenruotsalainen.

Kyse on samalla laajemmasta identiteettiin ja kielirajaan liittyvästä kysymyksestä. Se koskee mitä suurimmassa määrin ruotsinsuomalaisia, joita voidaan arvioida olevan Ruotsissa jo yli miljoona henkeä. Heitä on lisäksi suuri määrä myös Suomessa, vaikka ilmiön laajuutta ei olekaan tutkittu.

### Projektin matkojen, seminaarien ja opintopiirien antia

*Kieliraja*-projekti tuotti runsaasti tietoa kielirajojen synnystä ja niiden olemassaolosta. Lisäksi se synnytti pohdiskelua kielirajojen ja muiden historiallisten ja rauhansopimusten rajojen yhteydestä toisiinsa.

Perämeren "Kielirajat" ja Tornionlaakson seminaareissa Haaparannalla lähtökohtana oli ruotsinsuomalaisuus Ruotsissa 1800-, 1900- ja 2000-luvulla. Kurssilla tarkasteltiin Fennoskandian asutushistoriaa ja muuttoliikkeitä ruotsinsuomalaisin silmin. Keskusteltiin myös kielimuurin murtamisesta ja rajakautenki Tornio/Haaparannan eri kehitysvaiheista, "Kaihnuun" merestä ja Pohjoiskalotista Ragnar Raation ohjelmia kuunnellen.

Aiheemme kannalta erinomaisen kiinnostava oli seminaarissa käyty keskustelu Haaparannan kielikoulun tulevaisuudesta. Oppilaat tulevat tähän Tornion ja Haaparannan yhteiseen kouluun molemmilta puolin



Sulevi Juhola ja Juha Tainio sen oikean rajakiven "Jättiläisen kukkarokiven" juurella. Se on lähellä Raution kirkonkylää Hanhiojan ja Lill Cainus nykyään Vääräjoen välisellä harjulla. Kuva: Jouni Korkiasaari.

rajaa, tavoitteenaan kolmikielisyys eli oman kielen, naapurin kielen ja englannin oppiminen. Kielikoulu on saanut kunniamainintoja hyvistä tuloksista, mutta keväällä 2019 sen tulevaisuus oli uhattuna rahoituskiistan takia. Siellä kuultiin myös **Jouni Korkeasaaren** luento Amerikan siirtolaisuudesta. Esimerkkinä oli Tornionlaaksosta Amerikkaan muuttanut *Alma Kyrö*, joka oli käymässä kotiseuduillaan ja Ragnar Lassinantin Pohjoiskalotti -ohjelmassa, jossa hän kertoi elämästään Minnesotassa.

Kannuksesta Oravaisten, Uumajan ja Ratainin kautta Haaparannalle tehdyn retken aikana tutustuimme Suomen sodan 21.2.1808–17.9.1809 taistelupaikkoihin, Pähkinäsaaren ja Majavasaaren rajamerkkeihin sekä muihin rajoihin ja kivikautisiin rantoihin.

*Keskipohjanmaan rajat* -retki Kannukseen tehtiin Pähkinäsaaren rauhan rajalle, 1808 välirauhan tekopaikkaan Lohtajan pappilaan, Vattajanniemelle, Kokkolaan ja Kruunupyhyyn. Matkan oppaana oli Lohtajan kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja **Helena Anttiroiko-Mehtälä**. Kiersimme Oskari Tokoin suvun paikkoja, kuulimme tarinoita paikallishistoriasta ja tutustuimme kielirajaan maastossa. Matkamme huipentui Suomen sodan taistelupaikalle Kruunupyhyyn, jossa **Henrik Huhta** asuu vaimonsa **Vivianin** kanssa. Heidän vanhassa myllykamarissaan pidetyssä kahvihetkikeskustelussa avautui isäntäväen kaksi henkilökohtaista näkymää

kielirajaan, lisäksi keskustelussa tuli esille paljon keinoja sen murttamiseen.

*Kielimuurinmurtajat*-laivaseminaari Svenska fondetin ja Siirtolaisuusinstituutin 45-vuotislaivariesteilyltä Wasa Expressillä oli monin tavoin projektin huipentuma, jossa osallistujat jakoivat omia kokemuksiaan teemasta.

**Margarita Lukkarinen** oli toimittajana Österbotten-lehdessä. Hänet opin tuntemaan paikallisen toimittajayhdistyksen tilaisuuksissa. Kokoonnutumiset olivat hyvä tapa luoda rajat ylittäviä henkilökohtaisia suhteita ja murtaa muureja. Sama toimi Barentsin alueen toimittajaverkostossa, jonka toimintaan aktiivisesti osallistuin Haaparannalla ollessani.

**Henrik Huhta** kasvoi kielirajalla Perhojoen suulla, suomen sodan "Stora älven, Kaukopro"-taistelun paikalla. Hänen kotonaan puhuttiin ruotsia, mutta parhaan kaverin kotona suomea. Näin kahden kielen taito kehittyi luontevasti lapsuus- ja nuoruusvuosina.

Sama malli toimi myös Tornionlaaksossa Svansteinissä, vanhassa Turtolan kylässä Ruotsissa syntyneellä **Bengt Westmanilla**. Hän on aktiivipoliitikko Norrbottenin maakäräjillä ja Haaparannalla, jossa hän on vaikuttanut myös Ruotsinsuomalaisten Kansankorkeakoulun, (SveFin), toimintaan. Hänen vaimonsa **Leena** oli yksi 30 vuotta sitten perustetun kielikouluidean kehittäjistä. Bengt oli kunnanneuvos, kun rajan ylittävää yhteis-





Uumajan kaupunkikirkon luona on Döbelnin puisto ja monta Suomen Sodan 1809 muistoa. Radiotoimittajat Kaarina Honkanen ja Juha Tainio valvoivat vuonna 2009 yhdessä merkivuoden tapahtumia. Kuva: Jouni Korkiasaari.

työtä käytännössä rakennettiin. Sen näkyvimmistä tuloksista on IKEA:n rakentaminen Haaparanta-Tornion rajalle.

Rajaseudun tulehtuneiden Ruotsi-Suomi-suhteiden takia yhteistyön tie oli kivinen. Alussa Bengt Westman sai toiminnastaan Haaparannan ruotsalaisilta paljon kritiikkiä. Hän jätti Haaparannan kunnan neuvoksen toimen ja siirtyi Perämeren kaaren yhteistyön toimitusjohtajaksi. Tätä työtä Kauppi Virkkala ja Bengt tekivät yhdessä. Sille historiallista syvyyttä antoi projektissa tehty havainto, jonka mukaan Perämeren rannikon yhteistyökaari "Bottenviksågen" ylsi kaikkien nykyisten rajojen yli alueelle, joka Pähkinäsaaren rauhassa 1323 sovittiin kokonaan kuuluvaksi Novgorodille.

Siirtolaisuusinstituutin **Magnus Enlund** kertoi projektissa Lars Levi Laestadiuksesta. Hän kuvasi Laestadiuksen yhteiskunnallisen vaikuttajana ja kielimuurien ylittäjänä, sekä aikansa kansainvälisesti tunnettuna tiedemiehenä ja tutkijana. Hänen käynnistämänsä uskonnollinen herätysliike on laajalle levinnyt ja sen vaikutus kieli- ja valtakunnanrajat ylittävään yhteistyöhön on huomattava. Karesuandossa, paikassa, jossa liike syntyi, oli silloin myös paljon alkoholista johtuvia ongelmia. Siksi epäseuroissa saarnattiin viinan kiroista ja raittius oli alkuajoina osa uskonnollista sanomaa.

Sukututkija **Ulf-Peter Granö** tuotti projektiimme korvaamattoman arvokasta tietoa

kielirajojen yli muuttamisesta. Hänen tietokoneesta on ammennettu paljon faktaa artikkelin tueksi.

## Kieli ja ensimmäiset rajalinjat

Fennoskandian mannerjalustan pohjoisella osalla on kieli-, kulttuuri- ja valtakunnan rajojen kirjo. Ensimmäinen historiaan kirjoitettu rajalinja vedettiin Pähkinäsaaresta Majavaasaareen (Bjurö). Alkuperäinen vuoden 1323 rauhansopimus ei ole säilynyt, vain siitä tehdyt käännökset, ja siksi sen linjauksesta kiistellään edelleen. Novgorodin Vepsän viidenneksen, Inkerinmaalta Pohjanlahdelle kulkeva rajalinja päättyi Ruotsin puolella Bjuröklubbaan. Mutta missä on rajasopimuksen Suomen puoleinen merkki, "kauas merelle näkyvä suuri kivi", Hanhikivi?

Jotkut tutkijat ovat vakuuttuneet, että Pyhäjoen atomivoimalan lähellä oleva Hanhikivi ei ole se oikea, mutta missä se sitten on? Etsimme sitä sopivista maastokohdista ja teimme retkiä muinaisille merenrannoille.

Rauhansopimuksen tekstiin sopivan kiven löysi paikallisen historian tuntija **Sulevi Juhola** Kalajoen Kärkiskylän kotinsa läheltä. Siellä on suuri kivi, joka ennen maan koitamista nykyiselle tasolle "näkyi kauas merelle". Kivi on Sievin ja Raution kirkonkylien välisellä "kaaralla" hiekkaharjutiin vieressä, vanhan kartan Lill Cainus-nimisen, nykyään Siipo- ja Vääräjoki nimellä kutsutun, vesiväy-

län varrella. ”Jättiläisen kukkarokivi” -siirtolohkare on lähellä Raution kirkonkylää, joen ja siihen laskevan Hanhiojan muodostaman niemen kärjessä. Tämä on Sulevin mukaan Pähkinäsaaren rauhassa mainittu Suomen puolen rajakivi Hanhiojan suulla.

Kun projektin matkoille osallistuneet saivat omin silmin nähdä paikat ja kuulla Sulevin kertovan monivuotisista tutkimuksistaan, tuntuu tarina uskottavalta. Hänen Uumajassa asuvat tyttärensä miehineen ovat etsineet arkistoista rajalinjauksen dokumentteja. Sulevin virkatyö Tielaituksen tutkimus- ja suunnittelutyömaan päällikkönä takasi hänelle hyvät taidot karttojen ja maaston tutkimukseen. Eläkkeellä hän keräsi tietonsa yliopistojen käyttöön, sekä innosti projektimme kielirajatutkimusta uusille urille.

## Pähkinäsaari – Majavaasaari rajalinja

1300-luvun erämaat jakanut rauhansopimus tehtiin Novgorodin tasavallan ja Tanska-Norja-Ruotsin alaikäisen kuninkaan Magnus Erikssonin (1316–1374) holhoojien kesken. Se määritteli Hansakaupan ja veronkannon oikeuksia sekä piirsi rajan katolisten ja ortodoksien Euroopan eli Rooman ja Konstantinopolin uskontokuntien välille. Tämän rajan vaikutukset ovat edelleen nähtävissä Suomen kansankulttuurissa ja murteissa. Se jatoi myös Pohjanmaan ja sen tuntumaan kielirajan, joka nykyäänkin näkyy maakuntahallinnossa: ruotsinkielinen Österbotten ja suomenkielinen Keski-Pohjanmaa.

Innostuimme etsimään Pähkinäsaaren rauhan rajamerkkejä myös Ruotsin puolelta, jossa se sopimustekstin mukaan päättyi ”Bjurö-Majavaasaari” eli Bjuröklubb -nimiseen kallioniemeen.

Matkalla tutustuimme Suomen sodan taistelupaikkoihin ja ensimmäisen rauhansopimuksen allekirjoituspaikkaan Lohtajan pappilaan.

Miksi Suomen sodan välirauhasopimus tehtiin juuri täällä kielirajan tuntumassa? Joidenkin historiantutkijoiden mielestä siksi, että Venäjän kenttäarmeijan sodanjohto luuli kielirajalle tullessaan, että Ruotsille kuuluva Suomi oli valloitettu, koska oli tultu vanhalle rajalle. Tämän muinaisen erämaita halkovan majavanpyyntirajan muistivat kenties myös Venäjän sotajoukkoihin kuulleet karjalaiset. Kun keisari kuuli, että aselepolinja oli sovittu Lohtajajokeen, hän suuttui ja määräsi armeijansa jatkamaan hyökkäystä Pyhäjoelle asti. Uusi aseleposopimus allekirjoitettiin Raahan Pattijoen rauhanpirtissä. Silloin oltiin jo kiistellyn Pähkinäsaaren rauhan toisen rajakiven, Pyhäjoen Hanhikiven, läheisyydessä. Uudeksi aselepolinjaksi sovit-

tiin Itä- ja Länsipohjan maakuntien raja Kaakamajoki.

## Majavaasaarelle Bjurö ja rajakivelle Bygdesten

Ratanissa projektin oppaina olivat **Ritva ja Börje Lundberg**, molemmat kielimuurinmurtajia ja kielirajan asukkaita. Ritva syntyi Ykspihlajassa, valmistui opettajaksi ja muutti Ruotsiin. Avioliitto Ritvan kanssa ja muutto opettajaksi Tornionlaaksoon toi Börjelle suomenkielen taidon. Börje on syntyperäinen Ratanin kasvatti, jolla on muistissaan perimätietona saatu koko Ratanin kylän pitkä monivaiheinen historia. Kylässä tullaattiin 1700-luvulla kaikki Perämereltä etelään menevä terva ja vielä 1950–60 -luvulla se oli virkamieskylä, jossa asui tullimiehiä, merikapteenia sekä luotsilaitoksen ja postin henkilökuntaa.

Ritva ja Börje Lundbergin kodin lähellä on valtava kivi, nimeltään Bygdesten, sekin ”näky kauas merelle” ja lisäksi siinä on rajapyykimerkit. Nimen etymologiasta voi päätellä, että vanhana aikana tässä oli asutusraja. Bygde tarkoittaa asutettua seutua, kuten sanassa hembygd – kotiseutu. Alueella on myös Bygdeån kirkko ja seurakunta. Pohjoisesta tuleva purjehdusreitti kulki Merenkurkun Ruotsin rantaa ja siksi myös vanha tulli oli täällä.

Hiukan pohjoiseen on se Bjuröklubb, joka mainitaan Pähkinäsaaren rauhansopimuksessa. Nyt siellä on luotsiasema, venesatama, tuulen pieksämän korkean kallion laella maamerkkinä majakka sekä luonnonsuojelualue, jossa paikan historia kerrotaan muinaisuudesta nykypäivään.

Matka niemelle käy Lövängerin kirkon ja kirkkokaupungin kautta. Tämäkin on turistinähtävyys ja oiva majoituspaikka historiallisessa miljöössä. Vanhat hirsiset kirkkotuvat on kunnostettu hotellihuoneiksi. Suomen sodan historiasta tiedetään, että kesällä 1809 venäläisten joukkojen pääesikunta oli Lövängerin kirkkokaupungissa.

Teimme myös tutkimusmatkoja Perämeren ympärillä vanhoille ja nykyisille rajoille. Tutustuimme kielirajoihin ja Suomen sodan taistelupaikkoihin. Löysimme projektimme kuluessa kaiken kaikkiaan yllättävän paljon ihmisiä, jotka olivat murtaneet kielimuurin ja joilla oli usein syvä ymmärrys hankettamme kohtaan. Pyrimme selvittämään, kuinka kielimuurin murtuminen on sekä henkilökohtainen ja yksilöllinen, mutta myös laajempi jaettu ilmiö. Olen kuvannut tässä tekstissä vain joitakin tapaamiamme ihmisiä, sekä tilanteita ja paikkoja. Projektin aikana tehdyt äänitteet ja tieto luovutetaan Siirtolaisuusinstituutille.

# Tankar om språkgränser och konsten att bryta dem

Här beskriver jag mitt eget "bottniska" perspektiv på två- och mångspråkigheten i Norden, samt delar mina iakttagelser om hur man överskrider språkgränsen. Det sker naturligtast i familjer där två språk används aktivt och det förekommer oftast vid gränser som till exempel "poikkinainti" i Tornedalen. Med detta menas äktenskap över älven och riksgränsen, men också flytten över språkgränser medför möjligheten att lära sig ett språk till. Mina tankar om tvåspråkighet utvecklades när jag bodde i Sverige och speciellt i Tornedalen, men också mina ungdomsår i Mellersta Österbotten med sin intressanta historia och talrika gränser har påverkat. Tornedalen är ett förvaltningsområde för finska språket i Sverige och i Österbotten finns det svensksbygd med levande språk och skarp gräns mot finnbygden.

I det forna Svearikets norra del, som också i de historiska källorna kallas Helsingebotten eller "Kainu-Caino", alltså dagens Öster- och Västerbotten, var det mycket vanligt att kunna flera språk. Fennoskandia hade inga gränser den tiden då människorna bosatte sig där, flyttade över Kvarken till Mellersta Skandinaviens ödemarker, "finnskogar", samt till Ishavet, "Ruijan rannoille", till dagens Nordkalott. Dessa historiska migrationer präglar vår kultur än idag. De har lämnat spår i landskaps- och kommungränser samt hörs i dialekter och tal.

Katolska korståg till Finland avslutades med freden i Nöteborg år 1323. Gränsen gick snett genom Fennoskandias norra del, från Ladoga till Mellersta Österbotten. Enligt fredsavtalet slutar gränslinjen på svenska sidan av Kvarken i Bjurö. Gränsdragningen fortsatte i samma sydöst-nordväst linje över Kölen till

norska kusten, eftersom ett par år senare slöts ett avtal mellan helsingar och kvener i Tälje år 1328, berättar Kvenlandsförbundets ordförande Björnar Seppola i vårt inspelade samtal i Karesuvando.

Han beskriver också den hopplösa kampen om att behålla kven/finska språket och att få status som Norges urbefolkning, med samma rättigheter och statligt stöd som samer. Han och sonen Leif Björnar är representeranter för kvener i Fenno-Ugriska folkens världsorganisation och de båda behärskar Nordkalottens tre språkvarianter: norsk/svensk/skandinaviska, kvenska/meänkieli/finska samt samiska! Släkten Seppola har flera generationers erfarenhet om livet i Yykeanperä, Skibotten, dessutom har Björnar studerat och forskat vid Tromsø universitet.

Grunden för artikeln är min egen pro gradu uppsats vid Tammerfors universitet om Ragnar Lassinantis första finska radioprogram i Sverige: "Pohjoiskalotti", Nordkalotten, samt 15 år som reporter för SR-Sisuradio Norrlands region i Haparanda. Under denna tid började jag inse att bryta språkgräns ger möjlighet att bilda vidare nätverk och skapa gränsöverskridande kontakter.

Under min tid i Haparanda började Botenviksbågens samarbete mellan kommunerna från Kokkola till Skellefteå. Verksamheten hade sin bas i Haparanda. Där träffade jag igen min ungdomsvän Kauppi Virkkala från Kaustby. Det var starten till projekter "från språkgräns till språkgräns", som ledde till förra årets resor, kurser och seminarier samt till denna artikel:

*Ajatuksia kielirajoista niiden synnystä ja murtamisesta — Tankar om språkgränser och konsten att bryta dem.*

## Lähteet

- Ehrström, Christman (1986). *Kanonerna vid Oravais*, Eric Gustaf Ehrströms dagbok från 1808 och 1811 utgiven av Chrisman Erström. Borås: Centraltryckeriet AB Bokförlaget Legenda.
- Hårdstedt, Martin (2006). *Finska kriget 1808-1809*. Stockholm: Prisma.
- Hårdstedt, Martin & Göran Backman (1999). *Krig kring Kvarken*. Oravais historiska förening. Vasa: Arkimedia.
- Luoto T. A. Reima, Heikki Talvitie & Pekka Visuri (2008). *Suomen sota 1808–1809, taustat, tapahtumat, muistomerkit*. Espoo: Fenix-Kustannus Oy.
- Mantila, Harri (2000). *Lapin rajat ja murrerajat*. *Viritäjä*, 104 (2), 188–202.

Tainio, Juha (2001). *Radiotallenteita Pohjoiskalotin kieli- ja kutuurioloista*. Pro gradu, Tampereen yliopisto.

Voinmaa, Väinö (1947). *Hämäläinen eräkausi*. Porvoo Helsinki: Werner Söderström osakeyhtiö.

## Haastattelut

- Honkanen, Kaarina  
Juhola, Sulevi sekä muistiinpanot ja monistheet Siirtolaisuusinstituutin arkisto
- Lundberg, Börje  
Seppola, Björnar



Ekaterina Vorobeva

ekatvor@utu.fi



# Revision of Pull and Push Factors to Migrant Entrepreneurship: The Case of Sub-Saharan African Entrepreneurs in Finland

**Keywords:** migrant entrepreneurship, push factors, pull factors, economic integration, race, Africa, Finland, methodology

*Migrant entrepreneurs proved to have various motivations for self-employment. In relevant studies of the last four decades, these motivations have been traditionally classified into push and pull factors. In other words, entrepreneurial activities of migrants have been explained through a recognized opportunity or an economic necessity. Nevertheless, as research indicates reasons for self-employment are often mixed. Moreover, a clear distinction between pull and push factors remains a topic of hot debates. This article intends to make a contribution to the discussion on migrants' motivations for entrepreneurship. It also has an ambition to offer another perspective on both reasons for self-employment and migrant entrepreneurship per se.*

## Theoretical framework

The division into pull and push entrepreneurship was introduced in 1980s. The pull factors commonly contained a desire for independence, monetary gains, family-related reasons and professional self-realization. The push factors mostly encompassed previous employment-related reasons such as dissatisfaction with work conditions or downward job mobility. The approach proved its relevance by providing valuable insights into success rate of migrant businesses. For instance, it

was claimed that pull enterprises had higher rates of survival compared to push ones.

In later studies, methodological ambiguity of pull-push approach raised justified questions. Among other shortcomings of the paradigm, the fact that there can be one single motivation for entrepreneurship appears to be over-simplistic and often comes under attack. Indeed, the respondents of relevant studies frequently mentioned multiple reasons for their self-employment. These findings, nevertheless, didn't undermine a popularity of the binary division. On the contrary, the scholars started paying more attention to, for instance, combinations of these factors among various social groups. As a clear case in point, lately, gender differences in motivations have come into focus. It was discovered that women are more inclined to mention both push and pull factors while men note various pull factors as main inspiration for starting up an own company.

Over-simplicity of the binary division is not the only recognized weakness of the approach. Another shortcoming was found to be an ambiguity of distinction between pull and push factors. Dawson and Henley claim that, for example, monetary gains can be defined as both pull and push factors depending on an interpretation of a scholar. Just to

clarify, monetary rewards as a motivation for entrepreneurship can be defined as both financial necessity (a push factor) or financial opportunity (a pull factors). The same ambiguity can be found in the cases of work conditions, family-related reasons and personal autonomy, Dawson and Henley argue.

All the above-mentioned facts demonstrate some challenges in practical application of pull and push approach to migrants' motivations for self-employment. However, due to the lack of an alternative in relevant research, the approach remains extremely popular and almost unrevised since its very emergence to date. Scholars attempted to avoid its pitfalls by introducing even more complex methodologies. To resolve ambiguity of distinction between pull and push factors, the researchers tried to contextualize informants' answers and define a type of a factor with the help of in-depth reading of qualitative data. Apparently, it may often lead to even more subjectivity and confusion.

### Black Sub-Saharan African entrepreneurs

The current study is based on in-depth semi-structural interviews conducted with black Sub-Saharan African entrepreneurs in urban areas of Finland in 2017-2018. All informants were first generation migrants. Their age varied from late 20s to late 40s with majority being in their 30s. Out of 15 interviewees one third was represented by black female entrepreneurs and two thirds by male. The respondents operated in various business sectors such as retail trade, business consulting, manufacturing, catering, art and entertainment.

Among other questions, Africans were asked about their motivations for self-employment. They mentioned various reasons for engaging into entrepreneurship. The number of reasons noted by one informant varied from one up to five. Most popular motivations proved to be contextual opportunities, professional realization, unemployment and family-related reasons.

An attempt to classify mentioned motivations has reconfirmed ambiguity of pull-push division. For instance, a shop owner Ann named a desire to build a better future for her kids as the main reason for self-employment. Was she pulled into entrepreneurship being a source of better well-being for her family? Or was she pushed into self-employment as the living conditions were unsatisfactory? Another popular answer to the question on motivations was to realize one's professional potential. Were these people pulled into en-

trepreneurship to live up to their potential? Or were they pushed as working environment constrained them in their professional activities? Interestingly, the above described motivations embracing dual interpretations were often the single reasons for self-employment mentioned by informants.

Dawson and Henley claim that these ambiguous answers, nevertheless, can be classified with the help of a wider context they were mentioned in. Basically, this methodology implies that each motivation boils down to one single cause, either pull or push, which must be directly or indirectly mentioned by an informant. Nevertheless, the reality is that migrants themselves may have mixed feelings about actual reasons for their self-employment. Moreover, those reasons can be imaginary experiences as well as experiences really lived through. For instance, one of my informants, business consultant Kevin, beautifully explains how expected unemployment and imagined inequality in the labor market, a push factor, may turn into looking for contextual opportunities, an originally pull factor:

So, <...> I just gave myself you know the beginning, an assessment, what I would, what I could do, what are my chances of getting a job if I were to get a job. So, when I saw that, okay, maybe, that is you know it's just not going to be possible. And when I figured out, maybe, *that is not true but that's what I think, that's what my thoughts*. And then I quickly I begin to think, what else could I do? <...> What are the opportunities out there for me? And I begin to think that, okay, as an entrepreneur, it's the question of how much value I can create, right? And once that is done no one can stop it.

Can it be stated that Kevin was pushed into entrepreneurship due to his assumption that he would not get a job? Or was he pulled as the actual reason for self-employment became identifying contextual opportunities?

Together with highlighting importance of imagination in a migrant's economic decision-making process, the case of Kevin raises another novel question of relations existing between various factors. These relations can be complex and intertwined. For now, what we can see from the above-mentioned example is that a motivation can serve as a catalyst for engaging into self-employment in a context of other conditions. Indeed, similar to the case of Kevin, unemployment and contextual opportunities were mentioned together in answers of other interviewees as well.



## Discussion and conclusions

As the data reconfirms, migrants do have multiple reasons for self-employment. The motivations can have ambiguous, dual nature, where a clear line between pull and push factors might be impossible to draw. Moreover, the binary division appears to be over-simplistic and misinforming, forced by scholars' subjective interpretations rather than naturally suggested by the data. In short, if pull-push division is to be used in relevant research, it should be done with total acknowledgement of all the above-mentioned limitations of the paradigm.

As the findings demonstrate, the motivations for migrant entrepreneurship are the result of not only objective social conditions but also imagination, future projections and personal perceptions of migrants. In other words, some of the reasons might stem from real, lived through experiences, others can be based on a migrant's knowledge and beliefs. These facts highlight complex, multilayered decision-making process taking place in economic life of migrants.

As individual perceptions of immigrants proved to play an important role in their economic decision-making, this direction of research appears to be relevant and thrilling. The questions why and on what grounds certain reasons are imagined will provide us with crucial insights into would-be entrepreneurs' characteristics and experiences. Moreover, as it was stated, unique relations between various reasons seems to be another overlooked subject of high significance.

For instance, as the current research outlines, some of motivations might serve as catalysts in decision-making process. In the collected data, contextual opportunities became a catalyst during the times of factual or imagined unemployment.

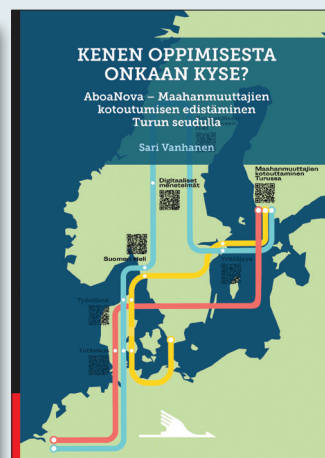
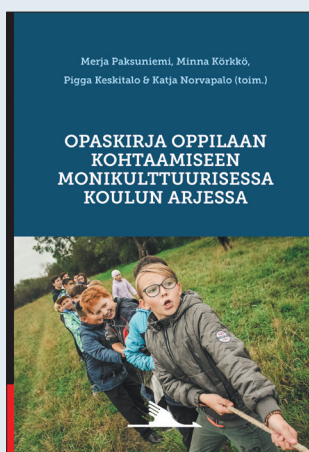
All these findings inspire a shift in perception of migrant self-employment. Migrant entrepreneurship appears to be a result of complex decision-making process of immigrants. The role of individual agency and personal beliefs in this process should not be underestimated. In the light of these facts, migrant entrepreneurship should be conceived as strategic or alterative rather than forced or encouraged.

## References

- Amit, R. & E. Muller (1995). "Push" and "pull" entrepreneurship. *Journal of Small Business and Entrepreneurship*, 12 (4), 64–80.
- Dawson, C. & A. Henley (2012). "Push" versus "pull" entrepreneurship: an ambiguous distinction? *International Journal of Entrepreneurship Behavior and Research*, 18 (6), 697–719.
- Kirkwood, J. (2009). Motivational factors in a push-pull theory of entrepreneurship. *Gender in Management: An International Journal*, 24 (5), 346–364.
- Schjoedt, L. & K. G. Shaver (2007). 'Deciding on Entrepreneurial Career: A Test of the Pull and Push Hypothesis Using the Panel Study of Entrepreneurial Dynamics Data'. *Et&P*, Baylor University, 733–752.

<https://siirtolaisuusinstituutti.fi/julkaisut/kirjat/julkaisuja/>

Sivustolta löytyy mm. seuraavat uudet julkaisumme oppimiseen liittyen vapaasti ladattavissa ja luettavissa.



Heini Yläraakkola

Humanististen tieteiden kandidaatti  
Turun yliopisto  
hstham@utu.fi



## California Dreaming – Finns in California from the Gold Rush to Silicon Valley

**Keywords:** community archive, archival research, Finnish Californian's, United Kaleva Brothers & Sisters (UFKB&S) Lodge No. 21 –records, University of California, Berkeley, Bancroft Library

*This article discusses a cultural heritage preservation project concerning the archival processing and research of the archive of a California Finnish community. While working as a visiting scholar at University of California, Berkeley February–June 2019 at Bancroft Library archive, I conducted archival research and processing of an archival collection named the United Kaleva Brothers & Sisters (UFKB&S) Lodge No. 21 records. The records were acquired from the Finnish Hall in Berkeley, California, by the Bancroft Library at University of California, Berkeley, during the spring of 2018. The UFKB&S Lodge 21 records revealed important and unique documentation concerning the Finnish American community in Berkeley, California, and Oregon. The documents are comprised of minutes from meetings at various lodges in several cities in California, member lists, photos, contracts, accounts, and documents detailing the activities organized by the members of the lodges.*

### The Golden State

The UFKB&S Lodge 21 records complement what is already known about Finnish immigrants in the United States. Finnish immigrant history in California and on the West Coast of the United States is not as well known or researched as Finnish immigrant

history in other parts of the country. Lesser numbers of Finns migrated to the West Coast of the United States, which might explain why there are less archival resources and research available on the topic. The West Coast Finns are often mentioned in research literature in the statistics, but as far as I know the subject has not been systematically researched before, and especially, the material of the UFKB&S Lodge No. 21 has never been available for research until now. The Lodge 21 documents give insight into the activities and the impact of Finns in San Francisco and other parts of California over a hundred-year time frame, beginning with the establishment of Lodge 21 in the late 1910s and continuing to this day. The materials provide unique perspectives on Finnish history through the lens of Finnish Californians and on the history of the United States in general as well.

The first Finns on the West Coast of the United States were likely sailors who decided to settle in the fertile agricultural areas near the coast or perhaps even hoped to find gold during the Gold Rush in the mid-1800s. Some Finns made their fortune in California, like the Sea Captain Gusrave Niebaum, who acquired an estate in Napa Valley in 1879 and founded the Inglenook Winery, current-

Picture 1. Grand Lodge Convention, Winlock 1948.



ly known as the Rubicon Estate Winery and owned by the famous film director Francis Ford Coppola. Occupations, other than sailing, available to Finnish men on the Pacific coast were fishing and logging, especially of the awesome redwood forests. Finnish women started settling in California later for purposes of marriage and to work as maids. The occupations engaged in by Finns thus differ from those of Finns in other parts of the U.S., with mining being, for example, traditional for Finnish men in the Midwest. Besides the sunny weather of the Golden State, the area differs from other Finnish settlements because of the extraordinarily multicultural nature of the area. California was part of Mexico until 1848, and the area was quite sparsely populated until many different immigrant groups like the Chinese and Europeans settled in the area thereafter, making it the most populated state in the U.S. today.

### The UFKB&S Lodge 21 records

*Wuonna 1900, marraskuun 17 p. pidettiin kokous san Franciscossa joilloin San Franciscon Weljeyseura ja Astorian Weljeyseura liitettiin yhdeksi seuraksi. Tälle yhdistykselle annettiin nimi "Yhdistyneet Suomalaiset Weljeyseurat Yli Maailman". Myöskin oli tarkoituksena, että perustaa uusia Majoja kaikille paikkakunnille missä suomalaisia asustaa; eikä ainoastaan uusia, vaan että nekin seuravat jotka owat toimineet yksityisinä, liittyivät tähän yhdistykseen ja rupeaisivat toimimaan yhtenä waikuttawana Weljeyseurana. Heti sen jälkeen, kun seuravat olivat yhdistyneet, rupesi jäsenluku huomattavasti kasvamaan, sillä kansalaiset tulivat huomaa-*

*maan, että yhdistyksellä on hyvä tarkoitus. Esim. sairauden tai muun tapaturman sattuessa ottawat Majat huolen toistensa sairasta ja hoitawat heitä weljellisellä rakkaudella, kuin myöskin suorittawat kipurahan eli sen suurusten kuin sen Majan säännöt määrää, johon sairastava jäsen kuuluu. (Correspondence, minutes and accounting of the first Finnish Brotherhood Lodge, 1903, Scrapbook 1, UFKB&S Records.)*

The UFKB&S consisted of lodges located in various cities in California and in the state of Oregon, and even in Canada. According to Berkeley Lodge No. 21 correspondence, there seems to have been at least 34 lodges on the West Coast of the United States. The United Finnish Kaleva Brothers and Sisters was established in the year 1900 by the San Francisco Finnish Brotherhood and the Astoria Finnish Brotherhood when the two brotherhoods merged into a single organization, originally called "Yhdistyneet Suomalaiset Weljeyseurat Yli Maailman" (United Finnish Brotherhoods across the World). The organization encouraged people of Finnish origin or background to found new lodges in "all the areas where Finns live", and the already existing independent lodges were called upon to join under one united brotherhood. Its aim was to assist immigrants of Finnish background and their descendants on the West Coast of North America, especially during times of need, sickness, or sorrow. Especially early in the organization's history, the community's support and the organization's services, like health care and mortuary services, provided the Finns with the types of social security they needed. The Finnish social network and



different clubs, and entertainment, such as the Berkeley theatre group, Berkeley Lodge's choir, and "The West Coast Singers" as well as the Lodge's Kaleva Ski Club, constituted important activities provided by the Lodge.

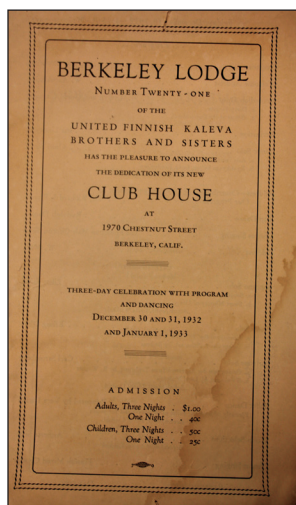
The San Francisco Brotherhood, or later Lodge No. 1, was founded in 1882. The earliest documents in the UFKB&S Lodge No. 21 records are the San Francisco Lodge No. 1 meeting minutes as well as its correspondence with the other lodges rapidly being organized around California. After the 1906 San Francisco earthquake, much of the Finnish population of San Francisco moved to the Berkeley and Oakland area; thus, the "Finntown" near San Francisco's Embarcadero district, which was destroyed at the time, relocated to Berkeley. The Finnish settlers preferred to live close to one another in towns, and those areas came to be called Finntowns. The Berkeley Finntown was located around the intersection of University Avenue and San Pablo Avenue, which included a Lutheran church, saunas, and other buildings and landmarks built by Finns. Thus, as well as being an intriguing piece of Finnish immigration history, the Lodge No. 21 records also reveal a part of Berkeley's local history, since the contributions of the Finns influenced developments in the city of Berkeley, California, from early on. The Finns, for example, funded a successful co-operative store chain, which still has its echoes in the co-operative movement active in the San Francisco area today. The Finns were active and notable in the city's administration and local politics as well — on the left and the right as well as centrist politics.

There was a strong divide between the socialist Finns and the more conservative UFKB&S Finns. The schism led to a separation of

the Finnish population in Berkeley, and two separate halls came to exist in Berkeley — the more conservative Finnish Brotherhood Hall and the workers' "Red Hall." Thus, not much of the Berkeley Finns socialist activities are recorded in the UFKB&S records. The Red Hall still exists in Berkeley, but it seems it is no longer run by Finns. Nevertheless, it would be very interesting to inquire as to whether they still have records stored concerning the left-wing Finns. Also, the Berkeley Finnish co-operative movement was very influential and researching the cooperative movement in more depth might provide insights into understanding "Red" and "White" interests better.

The era from the 1920s until the 1950s seems to have been the golden age of the Finnish community in Berkeley — in the 1920s, 648 Finnish-born residents lived in Berkeley, while around 7,000 lived in California altogether. Later, in the 1970s and 1980s, the membership numbers of the UFKB&S as well as Berkeley Lodge membership seemed to drop. A crisis ensued, caused by the absence of younger members, perhaps due to younger generations becoming more assimilated into the mainstream culture of the United States. At the same time, globalization and mainstream Western culture also affected and changed the culture and economy in Finland and the cultural differences between Finland and the United States lessened as Finland developed rapidly both economically and technologically in the latter 20<sup>th</sup> century. The Berkeley Lodge reacted to this change of dropping membership numbers by opening its doors more and more not only to people affiliated with Finland, but to anyone wanting to participate in creating the local community in Berkeley. Today, the Finnish Hall in Berkeley rents out space for several different activities, mostly though for cultural and political events.

Since the 1980s the southern part of San Francisco Bay Area, stretching from the city of San Francisco to the south of the of San Jose, has become to be known as Silicon Valley, one of the most significant centers in the world for new economy meaning high technology, social media and innovation. The area is also known for its prestigious universities: Stanford University and University of California, Berkeley, as well as University of California, San Francisco. As telecommunication and information technology became an important industry in Finland in the 1990s and famous for Nokia, Silicon Valley become an attractive destination for Finnish skilled professionals on the fields of information and telecommunication as well in academia looking to develop themselves professionally and their career. Because of their freedom to move eas-



Picture 2. Berkeley Lodge No. 21 Club House at 1970 Chestnut Street in Berkeley, founded in 1932, as is testified to by this pamphlet advertising the celebration program for the dedication of the new club house. The UFKB&S records were acquired from the basement of the Club House in question.

ily geographically and though virtual worlds the nature of migration, for the privileged, has changed as they have become increasingly less dependent and more detached from locations. Thus, for them moving to another country might not be as drastic or permanent a move as it was for the Finns at the turn of the 19th to the 20th century.

### Appraisal and accessioning of the archival materials 2018

Fortunately, Kaj Rekola from the Finnish Hall took notice of the old records housed in the basement of the Finnish Hall in Berkeley and invited Associate Professor Ismo Söderling from the Migration Institute of Finland to appraise the materials. During the spring of 2017, he visited the Finnish Hall in Berkeley and the records were recognized for their historical value; it was decided that action should be taken to preserve the materials. Thus, an archival student was invited to process the records. As an ethnology student specialized in records management and archives, I was qualified for the position and the Migration Institute of Finland funded a short field trip for me to visit Berkeley during the spring of 2018. During my field work in Berkeley, I verified that the records were indeed valuable and in need of urgent rehousing and conservation. The most important resource for my work during my time in Berkeley was having access to the Bancroft Library at UC Berkeley, with the aid of Doctor Lotta Weckström, a Finnish lecturer in UC Berkeley's Scandinavian Department. The Bancroft Library was interested in the materials from the Finnish Hall, and we negotiated with two curators of the Bancroft Library, Theresa Salazar (from the Western Americana Collection) and Lara Michels (Head of Manuscript Processing) that the Finnish Hall's materials would become a part of the Western Americana Collection. The Western Americana Collection contains the largest and most diverse group of research materials within the Bancroft Library collection on local history concerning with the social, political, economic, environmental, and cultural development of the western part of the United States. Hence, the appraised archival materials were donated to the Bancroft Library's Western Americana Collection by the Berkeley Lodge No. 21 and rehoused in the Bancroft Library.

### Visiting scholar at Bancroft Library archive

The Bancroft Library invited me to return for further processing of the materials. The re-



Picture 3. The UFKB&S Lodge No. 21 records were housed in the basement of the Finnish Hall in Berkeley where the records were in a very poor condition due to moisture damage and pests. In the picture the records are in the condition Associate professor Ismo Söderling found them as he visited the Finnish Hall in Berkeley during the spring of 2017 and appraised the materials.



Picture 4. The Sather Tower "The Campanile" a famous bell tower at the UC Berkeley campus opposite to the Bancroft Library entrance.





Picture 5. I was working as a visiting scholar at Bancroft Library archive during the spring of 2019. In the picture I am processing the over-sized section of the documents that mostly contains old Finnish American newspapers. I often used gloves while processing this collection, but I forgot to wear them for the picture.

search plan for my second visit to UC Berkeley, created with together Theresa Salazar and Lara Michels, involved archival processing, arranging, and describing the records as well as creating a bilingual finding aid that facilitates access to the data through providing metadata on the documents, index, and content notes with a short history of the UFK-B&S. It was agreed that the metadata should be available in English as well as in Finnish since the original material is partly in Finnish and partly in English. I followed the typical steps and methods used in professional archival arrangement and description when executing the project with the assistance of Lara Michels.

Thanks to receiving support from the Finlandia Foundation, the University of Turku, the Migration Institute of Finland, the UC Berkeley Scandinavian Department, and the Bancroft Library, I was able to carry out a high-level archival cultural heritage preservation and research project.

### Next steps

A few lodges around California are still active, but their future looks uncertain. Thus, collecting and researching the archival sources and oral histories of the Finnish Californians should be done now or otherwise their stories might be lost. The Bancroft Library archive was unable to house the notable library collection of the Berkeley Lodge in its entirety, as archives rarely do; nevertheless, it would be a pity if it would remain uncatalogued and become lost.

I have been offered an internship concerning archival work and research at the Finnish Heritage Center in Michigan under the instruction of the archivist, Joanna Chopp. I expect to be working in the Historical Archive division of the Finnish American Heritage Center. The archive houses the largest collection of Finnish North American materials in the world. The work experience I will acquire and research I will conduct at the Finnish American Heritage Center will deepen my understanding of Finnish archival and cultural heritage in the United States and American archival practices. I hope to write more on the topic of Finnish American cultural heritage and archives. While working in Michigan, I also hope to visit Berkeley.

In the 1970s, Berkeley became a significant bastion of activism, progressive politics, and counterculture. I am intrigued to study how the Finns in the area viewed the surprising transformation of the formerly restrained university town into a focal point for the whole country and even famous worldwide, with protests at the University of Berkeley campus, the hippie movement, and anti-Vietnam war sentiment all coalescing there. The best way to bring to life such archive materials would be to interview the Finns of the region who lived during the era. I desire to make a field trip to California during my internship in Michigan, with the purpose of interviewing California Finns, and I would like to write an article or even a book based on the interviews. In the future, I wish to study further the Finnish American archives, especially those of the Pacific Coast.

Nafisa Yeasmin

Project Manager, Arctic Centre,  
University of Lapland  
nafisa.yeasmin@ulapland.fi



## New frontiers of circumpolar human migration: towards an integrated society

**Key words:** North, (im)migration, integration, economic, entrepreneurship

Article is a part of the *Lectio Praecursoria* of doctoral dissertation

*This study contends that the trend of global immigration has an impact on regional governance. There are important gaps that remain in global governance, e.g. obstacles to an assessment of the economic, socio-cultural and security related consequences, no binding forces for the preparation of development strategies, etc. These gaps hamper immigration management on the regional level. It is necessary to establish binding and worldwide standards' policies under international law. Therefore, this study highlights regional discourses to identify the effects that include a number of substantial regional problems in order to integrate immigrants into the Arctic. Some issues of governance regarding competitive economy and socio-culture ecology are raised, focusing on state norms and policies about social sectors and actors through the case study based on the hypotheses.*

### Introduction

Migration is an ongoing debate; the Arctic region is no exception. Both concerned authorities as well as citizens are trying to make sense of the phenomenon, and this has led to a public debate on immigration in the Arctic (Yeasmin 2016). Migration and mobility are

increasingly integral to the trajectory of Lapland's political economy. The host society is usually constructed with a broader cultural set of rules and beliefs from rational individuals, and these rules and beliefs are enabled by organizational isomorphism and bureaucracy, as discussed in Sack's Tendency. It is very difficult to transform and change the rules, customs and norms of an institution that is influenced by organisational behaviour. Social values are associated with or implied by the activities and norms of acceptable organisational behaviour in the larger societal system. When those value systems are congruent, it is called "organisational legitimacy", but when that value system is incongruent, then it becomes a threat to organizational legitimacy, which can also create threats to legal, economic and other social sanctions as previous research stated.

Migration within the debate on institution is identified as a crucial channel of transmission between institutions in destination countries. There is a reflection of migration in society, economy and policy (Heikkilä 2005). Institutional transformation in political, economic and social systems means a whole set of social, institutional

and behavioural changes that cannot happen suddenly; they need a gradual system for building a new pattern of institution. A stable institution needs to form social and economic capital for sustaining its organisational structures. The changing of an institution frequently sparks controversial assumptions between individual values and expectations. The choices, attitudes and behaviour of an individual can support an institution to make decisions on migration and its various related phenomena.

With respect to the economic development of this Northern Region, positive discourses regarding immigrants are potentially important for fostering the economic integration of immigrants so that they can contribute to the native labour market (Heikkilä et al. 2004). The main interest of this dissertation is to explore the hope and happiness of immigrants living in a geographically isolated territory – Finnish Lapland – which is sparsely populated, and more workers are needed from outside the region for regional development (Heikkilä 2012). According to the socio-economic theory of immigration, social embeddedness provides a suitable conceptual framework for the exploration of the different forms in which social structure can effect economic action (Portes & Sensenbrenner 1993). Immigration is identified as one of the mechanisms leading to the emergence of social capital. Immigration has positive and negative consequences, as do all mechanisms, and often those consequences lead to the emergence of social capital (Forsander 2004). Immigration research literature offers a rich resource for “social institutions” (Schumpeter 1954).

There are different factors that negatively influence immigration in the north. Immigrants feel that they are socially excluded from mainstream Lappish society: research results suggest that immigrants from the Middle East and Africa are more vulnerable to being excluded than other immigrants (Yeasmin 2012). Local people's attitudes towards immigrants vary based on the situations in which they encounter immigrants, the immigrants' country of origin and educational background, the views of the respective groups, and so forth (Pehkonen 2006)

Employment assimilation and earning assimilation (Kerr & Kerr 2011) is poorly understood in Finland, and immigrants face several problems with the recognition of educational degrees, poor professional and social networks, as well as a lack of language skills and knowledge of the working culture, rules and regulations of working life (Ibid.). According to Sarvimäki (2017), there are immigrant-native gaps in employment and earnings which

decrease over time but still remain a large gap. Immigrant men earn “only 22–38 per cent of the average earnings of a native Finnish man of the same age. The relative earnings of women were even smaller”. This situation hinders the integration of immigrants, and higher unemployment (Heikkilä 2011) causes slow economic growth to some extent.

This study argues that the trend of global immigration has an impact on regional governance. There are important gaps that remain in global governance, e.g. obstacles to an assessment of the economic, socio-cultural and security related consequences, no binding forces for the preparation of development strategies, etc. These gaps hamper immigration management on the regional level. It is necessary to establish binding and worldwide standards policies under international law. Therefore, this study highlights regional discourses to identify the effects that include a number of substantial regional problems in order to integrate immigrants into the Arctic. Some issues of governance regarding competitive economy and socio-culture ecology are raised, focusing on state norms and policies about social sectors and actors through the case study based on the hypotheses.

## Methodology

This article consists with five hypotheses (HP).

HP I The Arctic characteristics impedes integration of immigrants whether there is a need of coherency in immigration policy and its implementation between the Barents region and EU. Need a participatory integration measures in order to integrate immigrants.

HP II The integration experiences of immigrant in Arctic context are differential.

HP III Secure community viability of immigrants' in the north is entailed as to integrate them in to Northern society.

HP IV Sustaining entrepreneurial existence of immigrant-owned enterprises depends on some particular enablers.

HP V Socio-political determinants for Social Enterprise/Cooperatives to function as an alternative instrument for economic integration for immigrants in the region.

HP I and II followed literature review examples. It also produced a large amount of necessary background research to support the whole study. Through the literature review, the study observed the real problem of the topic initially. These two hypotheses also helped greatly in the documentation and analysis of the final research questions. This explorative literature review helped model new theories for the study. These two hypotheses demonstrated the gap in the literature,

pointed to the significance of the problem and showed what needs to be done in the field of similar research.

HP III is based on semi-structured interviews; of 18 interviewees and the interviews were conducted in Finland, Sweden, Norway and Denmark. I utilized a thematic analysis along with a qualitative analytic method in analyzing the data. My thematic analysis was very much related to an individual's experiences, views and perceptions. I tried to find some commonalities in the data by examining all my notes that were written on paper, and simultaneously coding and interpreting the interview notes also kept me concentrated and on the right track. My plausible relationship and immigrant background sometimes facilitate my interview sessions.

HP IV, a semi-structured interview among a focus group of about 48, but the in-depth interview for 5 immigrant entrepreneurs and former entrepreneurs was unstructured.

HP V was planned as a semi-structured interview of the focus groups. The study followed a combination method of participant observation and naturalistic observation of N=18. This research produced rich materials, collected plentiful quality data that was sufficient for interpretation and it facilitated the development of social enterprise research questions. The whole ethnographic research process took almost one year.

Theoretically, each of the hypothesis is backed up by any of these theories likewise resilience, competitive economy, socio-cultural ecology, human ecology which have been chosen as a leading model in studying the Arctic context. These can be used as facilitators or barriers to immigrants with different vulnerabilities and mainstream community's social integration. A further and systematic approach scrutinizing social integration of ethnic immigrants from this perspective is thus highly significant. This synthesis is an example of knowledge support rather than decision support. The syntheses have been used as efficient scientific approaches to identify and summarise the evidences that support hypotheses. Therefore, the syntheses improve the reliability and accuracy of conclusions in the field of the integration of immigrants.

## Discussion

A dynamic process of positive adaptation in the Arctic context demonstrates competences of all related actors and sectors despite continuous or cumulative adversity (Bottrell 2009). There is limited research on the integration of immigrants in the Arctic context.

Therefore, it is necessary to carry out research on the attachment strategy between the Arctic social-ecological model and immigrants, which can construct physical and psychological bonds over territoriality; the model needs more attachments between the actors and the sectors that are significantly related to the effective integration process. There is a lack of a sense of security among immigrants and the majority population in the context of immigration. The anticipation of the majority is that they will need to protect the social-ecological trends of the host region or country that are under threat because of the presence of immigrants in the Arctic society. Changing this behaviour of the majority indeed needs a positive adaptation framework on both a regional and national government level, a framework that would be transparent enough and consistent over a longer period of time to establish a trustworthy relationship between the locals and immigrants. A crucial aspect is to increase societal understanding of positive knowledge in the Arctic migration context in order to develop and sustain the Arctic community, a community that has been restructured by the drastic demographical challenges.

This study is a combination of five hypotheses that have been added in the dissertation as five individual chapters. The whole study discusses the integration of immigrants in Lapland. The focus of the paper is the effective integration of immigrants into the north, which does not require the subjective participation of immigrants. A brief discussion about each HP can provide a clear understanding of the context of the study. HP I contains a series of overall points regarding the study, and it also connects its relationship to other HP(s).

HP I describe the macro-level factor, and the study focuses on global governance such as the EU, so the study details its role in regional and transnational governance. Although international organizations provide a necessary platform for discussion on the integration of immigrants on a national level, integration issues remain in the national political discourses, which also has macro factor influences. Many of the aspects of integration are experienced as a non-binding and incomplete framework, such as the human rights of immigrants. To some extent, that civil societies are the major players negate many issues that have been discussed in global governance.

Non-binding policies have an impact on national policies, since the incomplete framework of some groups of people from the mainstream society causes differential



attitudes amongst groups of people and the community. Therefore, HP II describes individuals' manners of awareness towards immigrants and vice versa, the rational behaviour of hosts such as attitudes, which are diverse towards various groups that divide societies. A successful stable or binding framework can develop skills, knowledge and attitudes of people towards one another. The integration of immigrants depends on interpersonal relationships: the attitudes of the majority towards immigrants, and the attitudes of immigrants towards immigrants (Forsander 2001) who belong to different stereotypes.

Immigrants are divided into two groups in which western immigrants are the successful group and well-resettled in Finland, and the second group comprises immigrants from third-world countries poorly settled in Finland. Integration into a new society very much depends on the sharing of new relationships, new beliefs, and new values. Finns are not familiar with the values and beliefs of the third-world countries. Therefore, the attitudes of Finns towards western immigrants are more positive, since western values and beliefs are close to Finns' (Jaakkola 2000). According to Heikkilä (2005), there are more jobs in larger southern cities than in smaller northern ones; this is indeed a reason why immigrants move to the south. This southwards movement trend of immigrants also hinders the integration process in the North. The HP II states that the differential attitudes of societal actors and sectors e.g. local employers' attitudes (Heikkilä 2005; Pehkonen 2017; Pehkonen 2006), voters' attitudes, different attitudes of different communities, political attitudes, socio-cultural differentiation all directly and indirectly affect the integration process. So, fostering positive emotions in the majority towards immigrants can support integration.

HP III states that civil societies are the major actors that can affect national territoriality. The discussion on violations of immigrants' human rights explains the civil society's attitudes towards immigrants, which is clearly emphasized although the nation states are unwilling to give up some degree of control over international immigration and internal politics. Therefore, within the country it affects the integration process because the reality on the ground level does not offer positive circumstances and necessary collaboration between immigrants and the majority in the civil society. This rejection of civil society towards immigration leads to discrimination and social exclusion.

HP IV of the study describes the economic integration of immigrants, which also requires

a strong network in which immigrants need support from the civil society and network in keeping with national policies. Balancing the economic growth of the nation-states, policies could reflect the demand of the labour force and the success of entrepreneurial activities in terms of employment (Joronen 2012). However, there are some factors that can either hinder or enable the entrepreneurial success of immigrants, and employment has a direct impact on integration. The study also states that there is a need to reform some sectoral policies for the determinants of sustainable immigrant entrepreneurship, and also a need to establish a strong mind-set for integration into the host society.

HP V discusses cases in which immigrants' economic integration depends partially on individual competencies as well as on regional concentration on support factors, e.g. stakeholder networking (Joronen 2002). The implementation of existing policies regarding public procurement can support the operational activities of co-operatives that are run by immigrants and could be a successful model for economic integration.

## Conclusion

As the study synthesises, all weak ties (like the immigrants facing the problems) have a positive influence on effective integration when the weak ties of individuals and social structures are connected with high-status individuals and contacts. These weak ties also bridge the substantial social distances between immigrants and hosts. When high-status respondents need to use weak ties of similar status then there are no status differences to grasp to demonstrate that such ties bridge (Granovetter 1973). It is significant to firmly connect the ties, because weak ties provide information and resources beyond their own social circle whereas strong ties are easily available and can grasp weak ties easily. Both strong and weak ties depend on the various levels of ties and the utilities of those ties.

In the social-ecological system, higher groups (it is majority population in this respect) will take advantages from the weak ties of other circles. Strong ties make relationships stronger, but weak ties make the relationship informative. Since immigrants try to follow the information of the host society, society conversely also needs the information about immigration.

Immigration discourses attract the majority population since it concerns the weakest part of their society. Stronger ties between only majorities cannot create innovative services and information within or outside of



the society because of their similar acquaintances, and there is no new information that could be mutually beneficial to each party. However, weak ties strengthen stronger ties by providing new knowledge and information. Therefore, integration makes host ties stronger and the economy stronger and strengthens community development. Weak ties cultivate ideas about a new job, a new start-up business, new transnational connections, and new skills and abilities – things that strong ties might not provide. Weak ties create egocentric networks that attract strong ties to grasp weak ties.

The study points to the alteration process and opportunities of integration in a specific territory, and it suggests a contingent nature of the location/territory that can establish a new conception of territorial integration. A territorial integration can emphasize a viable economic condition and subjective well-being that are needed for an active lifestyle, and good territorial planning may encourage or discourage the physical participation of immigrants. Study argues that successful integration, especially economic integration, requires firstly cooperation then coordination which denotes to formal and informal relationships between immigrants and locals (e.g. actors, sectors, individuals, entrepreneurs etc). It creates will power and determination through regular interactions and joint efforts for working together and create strength of commitments. This intensity facilitates durable relationship which is called collaboration. This collaboration then can generate innovative opportunities and ties between stronger and weak cohorts in the communities according to Gronovetter to ease successful integration in the Arctic.

## References

- Bottrell, D. (2009). Understanding 'marginal' perspectives: Towards a social theory of resilience. *Qualitative Social Work*, 8 (3), 321–339.
- Forsander, Annika (2001). Immigrants in the Finnish Labour Market – Is There Ethnic Segmentation? Elli Heikkilä (ed.), *Muuttoliikkeet vuosituuhannen vaihtuessa – halutaanko niitä ohjata?* Muuttoliikesymposium 2000, Siirtolaisuustutkimuksia A 24. Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 250–266.
- Forsander, Annika (2004). Social capital in the context of immigration and diversity: economic participation in the Nordic welfare states. The opportunity and challenge of diversity: a role for social capital? *Journal of International Migration and Integration* 5 (2), 207–227
- Granovetter, Mark S. (1973). The strength of weak ties. *American Journal of Sociology*, 78 (6), 1360–1380. Available: [https://sociology.stanford.edu/sites/default/files/231publications/the\\_strength\\_of\\_weak\\_ties\\_and\\_exch\\_w-gans.pdf](https://sociology.stanford.edu/sites/default/files/231publications/the_strength_of_weak_ties_and_exch_w-gans.pdf). Accessed 26.11.2017.
- Heikkilä, Elli (2005). Mobile vulnerabilities: perspectives on the vulnerabilities of immigrants in the Finnish labour market. *Population Space and Place*. Wiley online Library 11 (6), 485–497.
- Heikkilä, Elli (2011). Three times higher unemployment rates among immigrants in Finland. *Siirtolaisuus-Migration* 4/2011, 49.
- Heikkilä, Elli (2012). Labour market participation of immigrant in Finland and its region. The European Social Science History Conference, Glasgow, Scotland, UK, 11–14 April 2012.
- Heikkilä, E., T. Järvinen, J. Neubauer & L.O. Persson (2004). *Labour market integration in the Baltic sea region: before and after EU enlargement*. Turku: Institute of Migration. Available: [https://www.researchgate.net/profile/Elli\\_Heikkilae/publication/242276160\\_Labour\\_Market\\_Integration\\_in\\_the\\_Baltic\\_Sea\\_Region\\_Before\\_and\\_After\\_EU\\_Enlargement/links/004635326fa0207e98000000.pdf](https://www.researchgate.net/profile/Elli_Heikkilae/publication/242276160_Labour_Market_Integration_in_the_Baltic_Sea_Region_Before_and_After_EU_Enlargement/links/004635326fa0207e98000000.pdf). Accessed 26.11.2017.
- Jaakkola, Timo (2000). *Maahanmuuttajat ja etniset vähemmistöt työhönotossa ja työelämässä*. Työpoliittinen tutkimus 218. Helsinki: Työministeriö.
- Joronen, Tuula (2002). Immigrant Entrepreneurship in Finland in the 1990s. Annika Forsander, (ed.) *Immigration and Economy in the Globalization Process: The Case of Finland*. Helsinki: Sitra, 119–74. Available: <http://www.sitra.fi/julkaisut/raportti20.pdf>. Accessed 1.7.2003.
- Joronen, Tuula (2012). *Maahanmuuttajien yrittäjyys Suomessa* (Immigrant entrepreneurship in Finland). Doctoral dissertation, Helsinki: University of Helsinki.
- Pehkonen, Aini (2006). Immigrants' paths to employment in Finland. *Finnish Yearbook of Population Research* 42, 113–128.
- Pehkonen, Aini (2017). Role of social networks in diverse work communities. Elli Heikkilä (ed.), *Immigrants and the labour markets: Experiences from abroad and Finland*. Publications 17. Turku: Institute of Migration.
- Pekkala Kerr, Sari & William R. Kerr (2011). *Economic Impacts of Immigration: A Survey*. Harvard Business School Entrepreneurial Management working paper 09–013. Available: [http://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/09-013\\_15702a45-fbc3-44d7-be52-477123ee58d0.pdf](http://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/09-013_15702a45-fbc3-44d7-be52-477123ee58d0.pdf). Accessed 22.10.2016.

Portes, Alejandro & Julia Sensenbrenner (1993). Embeddedness and Immigration: Notes on the Social Determinants of Economic Action. *The American Journal of Sociology*, 98 (6), 1320–1135.

Sarvimäki, Matti (2017). Labour market integration of refugees in Finland. *Nordic Economic Policy Review*, 7(1), 91–114.

Schumpeter, J. A. (1934). *The theory of economic development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Yeasmin, Nafisa (2016). The Determinants of Sustainable Entrepreneurship of Immigrants in Lapland: An Analysis of Theoretical Factors. *Entrepreneurial Business and Economic Review* 4 (1), 129–159.

Yeasmin, Nafisa (2018). *The governance of immigration manifests itself in those who are being governed: Economic integration of immigrants in Arctic perspectives*. Doctoral dissertation. Rovaniemi: University of Lapland.



Anne Häkkinen

## Ylirajainen avioliitto

Puolisovalinta ja avioituminen Suomessa asuvien kurdien keskuudessa

Hinta 30 € +  
toimituskulut

Eurooppalaisissa ja kotimaisissa julkisissa keskusteluissa maahanmuuttajien solmitut ylirajaiset avioliitot on tyypillisesti nähty ongelmallisina.

Erytystä huolta ovat herättäneet järjestetyt avioliitot ja ketjumaahanmuutto Eurooppaan. Käsillä oleva teos laajentaa ja monipuolistaa kuvaa ylirajaisesta avioliittomaahanmuutosta ja puolisovalintaprosesseista.

Se avaa avioliittoihin liitettyjä käsityksiä, mielikuvia ja stereotyyppioita, purkaa auki järjestetyn avioliiton käsitettä sekä osoittaa, että ylirajaisen avioliiton kategorian alle mahtuu joukko hyvin eri tavoin solmittuja liittoja. Tutkimus pohjaa Irakista, Iranista ja Turkista Suomeen muuttaneiden kurdien etnografisiin haastatteluihin sekä Tilastokeskukselta saatuihin tilastoaineistoihin. Tutkimuksessa korostuvat erityisesti nuorten aikuisten kurdinaisten kokemukset ja näkemykset. Se haastaa yksipuolisen käsityksen naisista pelkinä passiivisina objekteina ja osoittaa, että he osallistuvat aktiivisesti puolisovalintaprosessiin esimerkiksi solmimalla omaehtoisia ylirajaisia online-suhteita.

Siirtolaisuusinstituutti 2020. Julkaisuja 34. 358 s.

**Julkaisun tilaus: <http://kauppa.siirtolaisuusinstituutti.fi/>**

## Veli-Pekka Kaivola

FM, lähetystöneuvos,  
Ulkoministeriö  
veli-pekka.kaivola@formin.fi



# Kun "Stalinin luuta" lakaisi amerikkansuomalaisen siirtolaisperheen

**Avainsanat: Amerikan suomalaiset, Yhdysvallat, Kanada, Neuvostoliitto, Neuvosto-Karjala, Stalinin vainot**

*Siirtolaisuus Euroopasta Pohjois-Amerikkaan oli voimakasta 1900-luvun alkupuolella. Suomestakin lähti sekä Yhdysvaltoihin että Kanadaan tuhansia paremman tulevaisuuden toivossa. Vilkkaimmillaan siirtolaisuus oli vuosina 1899–1913, jolloin Suomesta Amerikkaan matkusti jopa yli 20 000 siirtolaista vuodessa.*

*Kangasalta kotoisin ollut 21-vuotias Anna Mäkinen oli 12-lapsisesta suurperheestä. Annan siirtolaisuustaival kohtasi vaikeuksia kuitenkin jo lähtövaiheessa. Annalla oli varaus upouuteen Titaniciin, mutta passin viivästymisen vuoksi Anna pääsi päämääränsä New Yorkiin kesäkuussa 1912 yli kaksi kuukautta Titanicin uppoamisen jälkeen. Vuotta myöhemmin vuonna 1913 Vancouveriin saapui 29-vuotias artjärveläinen maatilan poika Matti Lakkila, joka oli myös kova urheilija. Vuonna 1903 Matti hyppäsi korkeushyppyn tuolloisen Suomen ennätysten (175 cm). Työssään maanmittaajana Matti kiersi Etelä-Suomen eri paikkakuntia, kunnes päätti kertomatta etukäteen perheelleen lähteä siirtolaiseksi Kanadaan.*

*Anna ja Matti tapasivat toisensa Seattlessa ja avioituivat vuonna 1919. Vuonna 1922 perheeseen syntyi Jorma-poika. Jorman synnyttyä perhe muutti Astoriaan Oregoniin, jossa oli suuri suomalaissiirtolaisten tapaan Matti työskenteli muun muassa metsätöyrymaalla ja kaivoksessa. Anna puoles-*

*taan toimi itsenäisenä yrittäjänä pitäen kaupaa. Päätös siirtolaisuudesta oli kannattanut. Perhe onnistui hankkimaan siirtolaiselle hyvän omaisuuden.*

### "Ilkeä juoni punottu meitä vastaan"

1920-luku oli Amerikassa monille suomalais-siirtolaisillekin "kultainen vuosikymmen". Kaikki muuttui syksyllä 1929, kun Yhdysvallat ajautui ennen näkemättömän vaikeaan taloudelliseen kriisiin, jonka seurauksena Yhdysvallat alkoi eristäytyä muusta maailmasta ja sulki rajansa uusilta siirtolaisilta. Amerikassa jo oleviin siirtolaisiin alettiin suhtautua epäluuloisesti. Erityisen huonoon asemaan joutuivat etenkin Etelä- ja Itä-Euroopasta tulleet siirtolaiset, joiden epäiltiin olevan kommunisteja ja järkyttävän näin amerikkalaisen yhteiskunnan perusteita.

Vuonna 1928 toisella puolen maapalloa Neuvostoliitto käynnisti ensimmäisen viisivuotissuunnitelmansa. Yhdysvaltojen eristäytyessä Neuvostoliitossa ulkomaalaisten ammattilaisten ja osaamisen tarve kasvoi merkittävästi. Neuvostoliitossa ei ollut tarjolla kylliksi osaavaa työvoimaa, joten sitä piti alkaa värvätä ulkomailta. Värväystoiminta kohdistettiin pääasiassa sellaisiin vasemmistopiireihin, joiden uskottiin suhtautuvan

myönteisesti Neuvostoliittoon. Helmikuussa 1931 Neuvostoliiton keskuskomitean poliitybyroo antoi valtuudet värvätä Yhdysvalloista ja Kanadasta Karjalaan lähes 2 800 metsätyöläistä ja rakentajaa. Pohjois-Amerikkaan keväällä 1931 perustettu Neuvosto-Karjalan Teknisen Avun toimisto keräsi varoja Karjalan avustamiseen ja värväsi tulijoita hyödyntäen muun muassa pohjoisamerikkalaisia vasemmistolehtiä. 1930-luvun suuri lama kiihdytti monen amerikansuomalaisen lähtöhaluja, vaikka useimmat Neuvostoliittoon muuttaneista eivät olleet työttömiä, vaan suhteellisen hyvin toimeentulevia ja perheellisiä ammattimiehiä.

Neuvostoliittoon muutti arvioiden mukaan jopa 7 000 amerikansuomalaista. Ennätysvuonna 1931 muuttajia saapui jopa yli 3 000. Vuonna 1935 Pohjois-Amerikasta lähti Neuvostoliittoon enää muutamia kymmeniä amerikansuomalaisia. Tähän vaikutti etenkin se, että Neuvostoliitto osoittautui pettymykseksi useille siirtolaisille. Ruoka, asunnot ja terveydenhoito eivät vakuuttaneet, vaikka uusi kotimaa oli valmis antamaan amerikansuomalaisille maahanmuuttajille taloudellisia etuja ja lupauksia.

Yhdysvalloissa alkaneen lamakauden seurauksena myös Lakkiloiden onni alkoi kääntyä. Matti menetti työnsä ja Anna joutui myymään yrityksensä. Matti onnistui kuitenkin saamaan työpaikan Astoriassa vuosina 1907–1931 ilmestyneestä amerikansuomalaisesta kommunistien Toveri-sanomalehdestä.

Helmikuussa 1931 neljä Toveri-lehden työntekijää – näiden joukossa myös Matti Lakkila – kuitenkin pidätettiin osavaltion viranomaisten toimesta. Mattia epäiltiin Oregonin syndikalismilakien rikkomisesta. Lehden päätoimittajaa ja apulaispäätoimittajaa – myöhemmin myös Mattia – syytettiin kommunistisen puolueen jäsenyydestä.

Amerikkalaisviranomaiset pitivät suomenkielistä Toveri-lehteä Venäjän kommunistisen puolueen omistajana ja katsoivat, että lehteä käytettiin propagandakanavana kommunismin levittämiseksi. Lehden työntekijöiden pidätysten taustalla kerrotaan olleen muun muassa Astoriassa asuneiden valkoisten suomalaisten kommunisteihin kohdistama vaino. Amerikkalaisviranomaisilla oli myös käytössään suomalaisia ilmiäntajia, joista osa toimi jopa Neuvosto-Karjalasta käsin.

Paikallinen *Astoria Budget* -lehti uutisoi 28.7.1931 Toveri-lehden ”punaisten karkottamisesta” Yhdysvalloista Suomeen. Karkotetut pyysivät lakimiehensä välityksellä lupaa saada lähteä Yhdysvalloista vapaaehtoisesti. He myös halusivat itse valita määränpäätöksensä. Miesten kerrotaan pelänneen kohtaloaan, mikäli olisivat päätyneet Suomeen, jossa elet-

tiin oikeistoradikalismien aikaa. Heidän uskottiin haluavan Neuvosto-Karjalaan. Pyyntöihin ei suostuttu, vaan miehet määrättiin karkotettavaksi Suomeen.

Matti Lakkilan karkotuksesta oli Suomeen kantautunut sukulaisille vain huhuja. Anna Lakkilan kirjeessä sisarelleen tammikuussa 1934 lähes kolme vuotta Matin pidätyksen jälkeen viitataan karkotukseen:

”Tämä meidän juttu oli ilkeä juoni punnottu meitä vastaan. Katsos sielläkin valtion virkamies ei voi virkaansa pitää ellei tee urottöitä, hänen pitää saada yksi kiiltävä nappi takkiinsa aina tavan takaa.”

## Pakeneminen saattajilta ja uusi elämä Neuvosto-Karjalassa

Matti ja muut Toveri-lehden työntekijät karkotettiin amerikkalaisviranomaisten saattamina Saksan kautta Suomeen. Saksassa miehiä oli vastassa kansallissosialistinen poliisi, jonka oli määrä luovuttaa karkotetut edelleen Suomeen. Miehet onnistuivat kuitenkin karkaamaan saattajiltaan ja päätyivät lopulta poliittisia vankeja auttaneen Kansainvälisen Puna-avun (MOPR) avustamina määränpäähänsä Neuvosto-Karjalaan. Matin jätettyä Yhdysvallat taakseen, Anna alkoi järjestellä perheen asioita.

Oli se hauska tunne kun jäin Amerikkaan yksin tai pojan kanssa. Koko elämä oli särjettävä mitä olimme kokoon saaneet pitkinä vuosina. Oli seitsemän huoneinen talo kaupungissa sisustettu viimeisen muodin mukaan, maatalo ja aivan uusi auto, iso kone myöskin. Kaikki hävittää myydä lapsen leikkikaluja myöden ja tehdä se yksin. Ei voinut toisen mielipidettä kysyä. Ajattelin minä toisenkin kerran tämän maailman kierää peliä. Ajattelin jäädä sinne, vaan ei mulla ollut mitään syytä lyödä häntä, tarkoitan lisätä kärsimyksiä sillä me olemme hänen ainoansa kuitenkin joidenka eteen hän koko elämänsä yrittää tehdä. Poika myöskin oli jo niin iso, että hän ymmärsi. Hän sanoi: äiti me kolme menemme yhdessä tuonelaankin, me emme eroa isästä.

Lakkiloiden perhe ei hajonnut. Anna ja Jorma muuttivat isän perässä Petroskoihin, jossa Matti oli saanut töitä Vilgan metsätyömaalta traktoriaseman taloudenhoitajana. Matti vastasi lisäksi yhteisruokalaa varten kynnettyjen peltojen hoidosta.

Anna vietti paljon aikaa kahdestaan Jorman kanssa Matin ollessa usein työmatkoilla eri puolilla Neuvosto-Karjalaa. Vähitellen Annan terveys alkoi heiketä. Välillä Anna kävi

Jorman kanssa Inkerin rajalla lepokodissa sairauksiaan parantamassa.

Hyvinä aikoina Petroskoissa siirtolaiset ehtivät paneutua myös harrastuksiin, jotka toivat iloa arkeen. Tarjolla oli teatteria, konserteja ja urheilua. Kaupungin suomenkielisessä teatterissa Pohjois-Amerikasta tulleilla oli varsin keskeinen asema. Amerikansuomalaiset toivat Neuvosto-Karjalaan mukanaan myös baseballin.

Suomalaiset siirtolaiset tunnettiin Neuvosto-Karjalassakin ahkerina työntekijöinä. Amerikassa siirtolaiset olivat kuitenkin tottuneet täysin erilaisiin olosuhteisiin. Neuvosto-Karjalassa kaikki tapahtui tiukan valvonnan alla. Lisäksi asunnot olivat ahtaita ja huonossa kunnossa.

Amerikansuomalaisten ruokakiintiö oli suurempi kuin tavallisten neuvostokansalaisten tai suomalaisten loikkareiden, mutta tästä huolimatta esimerkiksi hedelmistä oli Neuvosto-Karjalassa puutetta. Lakkilat, jotka Yhdysvalloissa olivat Annan mukaan asuneet ”ikikesässä”, olivat tottuneet syömään paljon hedelmiä ja vihanneksia. Ravintoaineiden puute teki ihmisistä alttiita sairauksille, kuten kävi Annallekin:

Nyt olen mennyt niin alas, etten tiedä kuinka tässä käynee. Laihdun vaan myötänsä. Kohta olen kuin keppi. Mikään ei erityisesti vaivaa, vaan heikkous. Tuntuu etten mitenkään jaksa pitää päätäni pystyssä ja ruokahalua ei ole ollutkaan.

Monet amerikansuomalaiset palasivat tai pyrkivät palaamaan takaisin Pohjois-Amerikkaan. Eräiden arvioiden mukaan jopa puolet amerikansuomalaisista jätti Neuvostoliiton. Lakkilat eivät kuitenkaan palanneet. Monien muiden siirtolaisten tavoin heidän koko varallisuutensa päättyi neuvostoviranomaisten käsiin, mikä vaikeutti paluuhaaveita.

## Stalinin vainot koituvat Lakkiloiden kohtaloksi

Stalinin vahvistaessa asemaansa Neuvostoliitossa alkoivat 1930-luvulla poliittiset vainot. Varsinainen ”Suuri puhdistus” ajoittui vuosiin 1936–38, jolloin vainot toimeenpantiin ilman selkeää suunnitelmaa ja ne kohdistuivat epämääräisesti rajattuihin ihmisryhmiin. Pohjois-Amerikasta saapuneet suorasanaiset siirtolaiset saivat katkerasti tuntea puhdistukset, suomalaisiin kohdistuneen vainon, pidätykset ja keskitysleirit.

Stalinin vainot koituivat myös Matti Lakkilan kohtaloksi. Hänet pidätettiin Vilgan metsätyömaalla ja tuomittiin 5.9.1939 ”yh-teiskunnallisesti vaarallisena elementtinä”

viideksi vuodeksi karkotukseen. Matin vangitsemisen jälkeen Anna oli saanut mieheltään kirjelapun, jossa Matti kertoi puolisolleen ilmiantajansa nimen.

Anna oli siis tietoinen Matin pidätyksestä ja tuomiosta, mutta ei todennäköisesti uskaltanut kertoa niistä kirjeissään. Kirjeitä tarkastettiin ja niiden perillepääsy oli epävarmaa. Annan viimeisessä Suomeen saapuneessa kirjeessä Anna viittaa kuitenkin tapahtuneeseen:

Ompahan tässä ajassa ennättänyt tapahtua jos jotakin. On tapahtunut sellaista-kin jota en kuuna kullaan päivänä olisi osannut hengessäni huokuakkaan...Eelemme kahden Jorman kanssa hiljaista rauhallista elämää.

Stalinin terrorin vuosina jopa 900 amerikansuomalaista tapettiin. Matti Lakkila ei palannut takaisin Neuvosto-Karjalaan, vaan hänet ammuttiin Kazakstanissa 7.1.1943. Matin karkotuksen jälkeen Anna ja Jorma päätyivät Leningradiin. Anna kuoli nälkään Leningradin piirityksen (1941–1944) aikana ja päättyi monien muiden piirityksen uhrien tavoin joukkohautaan.

Jorma Lakkilasta on sodan jälkeen vain vähän tietoja. Yhteydet Suomeen katkesivat. Ystävilleen Jorma oli kertonut pyrkivänsä Kazakstaniin mahdollisesti isäänsä etsimään, mahdollisesti töihin. Hänen on kerrottu haaveilleen myös Amerikkaan paluusta. Joka tapauksessa Jorma oli kadonnut.

Jorman ja Lakkiloiden tarina saa uuden käänteen tammikuussa 2020. Tietokoneen hakukoneelle kyrillisillä kirjaimilla syötetty nimi Lakkila tuottaa yllättäen tulosta. Vain muutaman kymmenen kilometrin päässä Kazakstanin rajasta Venäjältä Rubtsovskin kaupungista löytyy henkilö, joka kertoo olevansa Jorman lapsenlapsi. Alkaa sukuhistorian läpikäyminen ja tietojen vertaaminen. Osa edellä kerrotustakin perustuu tuoreisiin tietoihin kaukaisilta sukulaisilta muun muassa Jorman tyttäreltä, joka kertoi isänsä kuolleen vuonna 1975. Jorma oli kertonut taustastaan, mutta oli salannut sen, että perheellä on sukulaisia Suomessa.

## Kahden järjestelmän uhrin

Pohjois-Amerikasta Neuvostoliittoon muutaneet rakensivat Yhdysvaltoja, kun tästä oli kasvamassa talouselämän jättiläinen. Neuvostoliiton teollistuessa samat siirtolaiset toivat mukaan Neuvosto-Karjalaan lännen tekniikkaa ja oppeja.

Osa suomalaissiirtolaisista onnistui välttämään puhdistukset ja palaamaan takaisin



Yhdysvaltoihin, Kanadaan tai Suomeen. Stalinin puhdistukset kohdistuivat ankaralla kädellä amerikansuomalaiseen siirtolaisväestöön. Monet perheet menettivät elättäjänä toimineen isän. Syytteitä luettiin monesta syystä. Tavallisimpia oli Suomen hyväksi vaikoilu. Tuomiot vaihtelivat karkotuksista kuolemaan, vaikka useimmiten karkotettukin tuli jossakin vaiheessa tapetuksi.

Venäläisviranomaiset alkoivat 1990-luvun alussa julkaista todistuksia, joista käy

ilmi vainoissa kuolleiden todelliset kuolinsyyt. Aiemmin kuolinsyiksi kirjatut taudit vaihtuivat toiseksi: totuudeksi. Nyt kuolintodistuksissa kuolinsyyntä kohdalla lukee "ammuttu".

Kului lähes 50 vuotta Matti Lakkilan kuoleman jälkeen ennen kuin hänen nimensä tuli jälleen päivänvaloon. Huhtikuussa 1989 Matti Lakkila rehabilitoitiin, hänen arvonsa palautettiin ja karkotuksensa todettiin aiheettomaksi.



## Esityksiä vuoden 2020 palkinnon saajaksi vastaanotetaan 30.4. asti!

Turussa toimiva Siirtolaisuusinstituutti perusti John Mortonin nimeä kantavan tunnustuspalkinnon keväällä 2010. Palkinto myönnetään vuosittain muuttoliikkeiden ja monikulttuurisuuden hyväksi tehdystä erittäin ansiokkaasta työstä tai teosta. Tunnustus voidaan myöntää henkilölle, yhteisölle tai viranomaiselle. Tunnustus palkintoon oikeuttavan teon on liityttävä suomalaiseen tai Suomessa tapahtuneeseen muuttoliikkeen.

Palkinnosta päättää Siirtolaisuusinstituutin hallitus. Hallitus voi nimetä palkinnon saajan myös muiden kuin esitettyjen ehdokkaiden joukosta. Esityksiä voivat tehdä koti- ja ulkomaiset yhteisöt sekä yksityiset henkilöt. Esityksiä palkinnon saajista voi tehdä 30.4.2020 asti.

**Esitykset voi lähettää osoitteeseen:**

**[kirsi.sainio@migrationinstitute.fi](mailto:kirsi.sainio@migrationinstitute.fi)**

**Viestin aiheeksi: John Morton**

## Antti Kanninen

FM, projektiasiantuntija  
antti.kanninen@ely-keskus.fi/-tem.fi  
Pakolaistaustaisten ohjaus –hanke



TURVAPAIKKA-  
MAAHANMUUTTO- JA  
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella



# Kotoutuminen – kokemuksia, havaintoja ja tutkittua tietoa

**Avainsanat: kotoutuminen, kotouttaminen, identiteetit, kansainvälinen suojelu, rasismi**

*Kotoutumisesta kirjoitetaan paljon sekä populaäreissa että tieteellisissä julkaisuissa, mutta näkökulmat ovat usein kapeita. Se on toisaalta ymmärrettävää, koska jokaiseen artikkeliin ja tutkimukseen tarvitaan luonnollisesti rajattu näkökulma. Yksittäiset ilmiöt eivät kuitenkaan selitä kotoutumiseen liittyviä monia haasteita, vaan sitä varten tarvitaan kokoavaa otetta. Tämän artikkelin tavoite on käsitellä kotoutumisen monimuotoisuutta kokemuksiin, havaintoihin ja tutkittuun tietoon pohjautuen. Kirjoittaja nostaa esiin joitakin tärkeimpiä kotoutumiseen liittyviä аспекtejä, joskin työllisyys ja työnteko jäävät käsittelyn ulkopuolelle. Mukana on sekä paljon että vähemmän tutkittuja aiheita: kotoutumisen tavoitteet yleisesti, kotoutujilta ja kotoutumisen ammattilaisilta vaadittava osaaminen, identiteetit osana kotoutumista, kotoutumista tukemaan pyrkivä työ, kotoutuminen kamppailuna, kotoutujien haasteet ja motivaatiotekijät sekä kansainvälistä suojelua saavat kotoutujat. Artikkelissa esitetään, että kotoutumiseen vaikuttavat moninaiset syyt ovat osin ennakoimattomia ja hallitsemattomia. Siksi ei ole tarkoituksenmukaista pyrkiä täydellisesti toimivaan kotoutumisjärjestelmään eikä myöskään tuomita kotoutumista tai kotouttamista epäonnistuneeksi.*

Ulkomailta Suomeen muuttavat ihmiset kokevat monenlaisia haasteita etsiessään omaa paikkaansa yhteiskunnassa. Toisaalta

ammattilaisille eri viranomaisissa maahan muuttaneet näyttäytyvät asiakkaina, joista monilla on erilaisia toiveita, tarpeita ja käytäytymismalleja kuin valtaväestön edustajilla. Kotoutuminen on hyvin monitahoinen ilmiö, josta julkisuuteen nousee usein vain yksittäisiä, kapeita näkökulmia.

Hyvinvointivaltio pyrkii pitämään huolta kaikista asukkaistaan. Pyrkimys koskee kansalaisten lisäksi myös maassa pysyvästi asuvia ulkomaan kansalaisia (käytän termiä "maahan muuttanut"), että jonkin verran myös väliaikaisesti ja luvottomasti maassa oleskelevia. Suurelta osin maahan muuttaneille tarjottavat palvelut ovat samoja kuin mitä muutkin asukkaat saavat. On kuitenkin olemassa erityisiä palveluita, joita kutsutaan usein sanalla kotouttaminen. Uusien asukkaiden, ja pitkäänkin maassa olleiden, halutaan tulevan osalliseksi yhteiskuntaan ja työmarkkinoille; heidän halutaan "kotoutuvan".

Kotouttamistoihmien on tarkoitus helpottaa ja nopeuttaa kotoutumista sekä parantaa mahdollisuuksien tasa-arvoa. Ilmiselviä kotouttamistavoitteita ovat valtakielen (tai kielten) opettaminen ja työn sekä ammatillisen osaamisen hankkimisessa tukeminen. Toisaalta tärkeäksi on ymmärretty myös se, että maahan muuttanut tuntee kuuluvuutta ja osallisuutta yhteiskuntaan, saa arvostusta ja kokee olevansa hyvinvoiva ja terve (Kazi, Alitolppa-Niitamo & Kaihovaara 2019). Joissa-

kin muissa maissa kotoutumisen tavoitteena voi olla myös se, että maahan muuttanut löytää asunnon ja saa toimeentulon. Suomessa nämä ovat lähes itsestäänselvyksiä. Esimerkiksi toimeentulo on useimmille turvattu joko työn, sosiaaliturvan tai joidenkin oleskelulupatyypin ehtona olevan varallisuuden takia.

Olen ollut töissä kotoutumisen kentällä vuodesta 2011 lähtien. Olen kerännyt tähän kirjoitukseen huomioita kotoutumisesta. Joihinkin havaintoihin olen löytänyt tukea tutkimuksesta, toiset taas ovat puhdasta kokemustietoa. Viitteitä olen merkanut sellaisiin tutkimuksiin tai selvityksiin, joita olen löytänyt. Tekstissä esitettyjä näkemyksiä saa haastaa ja kyseenalaistaa. Kirjoitan tätä valtaväestön edustajana, jolla ei ole omakohtaista kokemusta muutosta Suomeen tai esimerkiksi rodullistamisesta.

### **Kotoutumisen tavoitteista**

Kotoutuminen koskettaa monia eri elämänalueita: työ, koulutus, asuminen, arvot, kieli, osallisuus ja arvostuksen saaminen. Jokainen osatekijä on arvokas itsessään, mutta hyvinvointi toki paranee, mitä useampi asia on kunnossa. Eri maahan muuttaneilla on erilaisia tavoitteita, jotka näyttäivät usein myös muuttuvan matkan varrella. Suhteellisen hyvää elämää voi elää myös ilman, vaikka ei saavuttaisi tavoitteitaan kaikilla elämänalueilla (Pitkänen, Saukkonen & Westinen 2019). Monilla on myös optio muuttaa maasta pois.<sup>1</sup>

Joka tapauksessa maahanmuutto on aina katkos. Jokin muuttuu, eikä entisenlaista elämää voi jatkaa uudessa asuinmaassa. Asuminen ja eläminen vierassa maassa aiheuttaa stressiä, toisille enemmän, toisille vähemmän. Aseman, työpaikan, verkostojen, tutun toiminta- ja kieliympäristön ja/tai läheisten menetys ovat tavallisia stressinaiheuttajia (Schubert 2013). Uuteen maahan asettuessa jokaisella on varmasti unelmia, jotka voivat toteutua tai olla toteutumatta. Jokainen maassa pidempään asunut varmasti tuntee molempia tapauksia. Siksi voidaan ajatella, että unelmien lisäksi pitää olla myös realismia.

Uuteen maahan asettautuessa ja usein monenkin vuoden ajan tärkeää kotoutujalle on tieto, neuvonta ja ohjaus (Kosonen ym. 2019). Näitä voi saada ”kotoutumisen ammattilaisilta” esimerkiksi sosiaali-, työllisyys- ja koulutuspalveluissa. Toisaalta vapaaehtoiset auttajat ja erityisesti läheiset ovat tärkeässä asemassa. Omakielisen sosiaalisen median vaikutusta ei varmaan voi aliarvioida. Kun

tietoa ja hyviksi tarkoitettuja neuvoja ja suosituksia tulee monesta eri paikasta, ristiriidoilta ei voi välttyä. Pitkäaikaisen ja laadukkaan ohjauksen saaminen ammattilaiselta ei ole itsestään selvää.

### **Osaamisesta**

Yhteiskunnassa, johon muuttaa jatkuvasti uusia ihmisiä ulkomailta, kaikki maahan tulijat eivät opi valtakieliä hyvin, eikä heillä ole tai he eivät pysty hankkimaan työmarkkinoilla validia osaamista. Kielen oppiminen ja osaamisen hankkiminen tai päivittäminen ovat useimmiten erittäin tärkeitä tavoitteita maahan muuttaneelle. Toisaalta ne ovat tärkeitä myös yhteiskunnalle. Suomen tai ruotsin kieltä taitamaton tai kieltä vain osittain osaava on niin sanottu hankala asiakas esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouksissa tai työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaana. Joko asiaa ei saada selvitettyä tai tarvitaan tulkki, joka taas on kallis ja suoraa asiointia kömpelömpi ratkaisu. Toisaalta suomen tai ruotsin kieltä taitamattomalle ei ole niin paljoa sopivia työpaikkoja tarjolla tai hänelle on vaikea tarjota koulutusta, joka lisäisi työmarkkinoilla tärkeää osaamista.

Mitä siitä seuraa, että yhteiskunnassa asuu koko ajan enemmän ihmisiä, jotka eivät puhu suomea, ruotsia tai englantiakaan kovin hyvin? Vaikuttaa siltä, että tällaisille ihmisille (kuten meille kaikille) omakieliset läheiset ja yhteisöt ovat tärkeitä. Samaa kieltä puhuvilta saa vertaistukea esimerkiksi rasismikokemuksiin, tulkkaus- ja käännösapua sekä tietoa ja neuvontaa. Toisaalta kaikki omakieliset ihmiset eivät toimi hyvää tarkoittavasti, vaan saattavat esimerkiksi käyttää (muun muassa taloudellisesti) hyväksi valtakieltä osaamatonta tuttuaan. Samaa äidinkieltä puhuvat saattavat myös luoda yhteisöjä, joista ei tarvitse paljon poistua. Tämä voi aiheuttaa myös eristäytymistä muusta yhteiskunnasta (Pitkänen, Saukkonen & Westinen 2019).

On myös huomattu, että valtakieltä osaamattoman on vaikeampi tukea lapsiaan esimerkiksi koulunkäynnissä (Malin & Kilpi-Jakonen 2019), harrastuksissa tai työhön siirtymisessä. Hänellä voi olla kokemuksia siitä, että ei osaa, ei kelpaa tai ei voi päättää omista asioistaan. Nämä kokemukset haittaavat paitsi arkisten asioiden hoitamista, myös osallisuuden tunnetta.

### **Identiteeteistä**

Kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa monilla on (useita) yllirajaisia identiteettejä eli käsityksiä itsestä osana erilaisia

1 Tuhannet ulkomaan kansalaiset muuttavat Suomesta vuosittain. (Suomen virallinen tilasto 2018).

yhteisöjä (Pauha 2019). Ylirajaisten identiteettien takia yksilön lojaliteetti kohdistuu eri yhteisöihin. Osa identiteeteistä on etuoikeutta tuottavia, toiset syrjintää tai esimerkiksi rasismia aiheuttavia. Jälkimmäiset kokemukset voivat horjuttaa osallisuuden tunnetta asuinmaahan, sen valtaväestöön tai arvoihin. Jos eri viiteryhmillä on erilaiset arvot ja odotukset, yksilö joutuu valitsemaan puolensa tai taiteilemaan niiden välillä. Voi olla myös mahdollista, että yksilö elää oman viiteryhmänsä edustajien parissa, luo omaa kulttuuriaan ja omaksuu valtakulttuurista vain välttämättömät arvot ja tavat.

Ihmisen ympäristölle havaittavissa olevat ominaisuudet, erityisesti normatiivisesta valkoisuudesta poikkeavat, vaikuttavat identiteettiin. Esimerkiksi ”vierasperäinen nimi”, valtakulttuurista poikkeava, ”kulttuurisidonnainen” vaatetus ja valtaväestöstä poikkeava ihonväri aiheuttavat jatkuvia reaktioita ympäristössä. Jos yksilö saa koko ajan kuulla olevansa normeista poikkeava tai jos hänet koko ajan nähdään jonkun tietyn kulttuurin edustajana, identiteetti muovautuu johonkin suuntaan (Pauha 2019).

### **Kotoutumista edistävästä työstä**

Maahan muuttaneiden hyväksi tehdään valtavasti hyvää tai ainakin hyväksi tarkoitettua työtä. Koska moni maahanmuuttaja tarvitsee varsinkin maassaolon alkuvaiheessa paljon palveluita, toimijoita on eri sektoreilta. Valtiolla ja kunnilla on lakisääteisiä tehtäviä kotoutumisen edistämiseksi, mutta jäykät toimivaltarajat ja resurssien puute näyttävät lisäävän muiden toimijoiden merkitystä. Monitoimijaisuuden lisäksi pirstaleisuutta lisää runsaasti tarjolla oleva projektirahoitus.

Mikään systeemi ei ole täydellinen, ei myöskään kotoutumisen systeemi (Kurki 2019). Osa keskusteluun osallistuvista puuttuu vain sen puutteisiin ja kritisointiin. Osa yhteiskunnan jäsenistä taas näkee kotoutumista edistävän työn turhana, mikä aiheuttaa ristiriitoja.

Kotoutumista edistäville ammattilaisille ei ole paljon peruskoulutusta. Koulutusohjelmat eri koulutustasoilla ovat alkaneet kyllä pikkuhiljaa lisätä sisältöjä, jotka hyödyttävät maahan muuttaneiden kanssa toimivia. Osaamisen lisääminen koulutuksen kautta on äärimmäisen tärkeää, koska monien valtaväestön edustajien ei ole helppo ymmärtää niitä kokemusmaailmoja, joissa maahan muuttaneet elävät. Ja vaikka jokaisella on erilainen kokemus, yhteisiä kokemuksia ja haasteitakin maahan muuttaneilta voidaan löytää. Tämän osion teemoja käsittelem lisää kirjoituksen myöhemmissä kappaleissa.

### **Kotoutumisesta kamppailuna**

Kaikki eivät siedä sitä, että kulttuurinen moninaisuus lisääntyy tai että sitä edistetään. Syytä voi olla monia, esimerkiksi pelot, nationalismi, rasismi tai muut erottelevat ryhmäidentiteetit. Kulttuurista moninaisuutta, kokemusta tuttuuden katoamisesta ja väestön heterogeenistymistä eivät vastusta pelkätään Suomessa syntyneet, suomea äidinkielenään puhuvat. Joukoissa voi olla esimerkiksi muita valkoista ylivaltaa ajavia. Toisaalta yksi näkyvä ryhmä ovat uskonnollisesta svuusta tai maasta kotoisin olevat aktiivit, jotka vastustavat uskontoihin liitettyjen perinteiden sallimista ja edistämistä.

Kriittisesti tai jopa vihamielisesti muukalaisiin suhtautuvat ovat vahva yhteisö. Heillä on ensinnäkin jonkin verran poliittista valtaa ja näkyvyyttä. Toiseksi he toimivat aktiivisesti internetyhteisöissä ja joukkovoimalla syytävät vihapuhetta näkyville maahan muuttaneille tai muille kokemilleen vastustajille. Vihapuhetta vakavampia ovat suorat uhkailut ja väkivalta. Kolmanneksi muukalaisaversiota kokevat voivat myös esimerkiksi työnantajina, vuokranantajina, viranomaisien edustajina tai muissa valta-asemissa toimia syrjivästi melko huomaamatta. Poliitikassa kotoutumisen vastustaminen voi olla näkyväkin ja yksi syy joidenkin poliitikkojen suosioon (Jokisalo 2016).

Kotoutumista vastaan kamppailu ei tietenkään jää sikseen, vaan se antaa myös pontta kotoutumista edistävään työhön, joka vahvistuu edellisten vastavoimaksi. Toisaalta kotoutumisen ja kotouttamisen sisällöt eivät ole kiveen kirjoitettuja, vaan myös sisäisiä kamppailuja käydään esimerkiksi eri hallinnonalojen ja maan eri osien välillä.

### **Kotoutujien haasteista ja motivaatiotekijöistä**

Monet, erityisesti kehitysmaista tulevat maahanmuuttajat kohtaavat erilaisia ongelmia kuin kantasuomalaiset (Helldan ym. 2018). Heitä myös motivoivat usein erilaiset asiat kuin kantasuomalaisia. Kaksi ilmeistä asiaa ovat oleskeluoikeus ja kansalaisuus. Ensimmäiset oleskeluluvat ovat usein lyhyitä, ehkä yhden vuoden tai kaksi vuotta. Ei ole ollenkaan itsestään selvää, että saa jatkoluvan tai pysyvän oleskeluluvan. Ja vaikka itse saisikin, ei ole varmaa, saavatko perheenjäsenet.

Oleskelulupastatus ja sen kesto vaikuttavat maahan muuttaneen saamiin palveluihin ja etuuksiin. Oleskeluluvan hakeminen, päätöksen odottaminen ja mahdolliset kielteiset päätökset valituksineen ovat merkittävä stressitekijä (Castaneda ym. 2018; Helldan

ym. 2018). Kolmansien maiden kansalaisilta edellytetty toimeentulo perheenjäsenen oleskeluluvan ehtona on vaativa ja se koskee myös suurta osaa kansainvälistä suojelua saavista (Lyytinen 2019).

Koska oleskeluluvan turvin maassa asuminen saattaa tuntua väliaikaiselta tai epävarmalta, Suomen kansalaisuus on tavoitteena monella. Kansalaisuuden saamisen ehtoja ovat muun muassa nuhteettomuus, vaatimus asumisesta Suomessa tietyn ajan, toimeentulo ja kielitaito. Koulutustoimijat ovat huomanneet, että usein opiskelijat suorittavat tutkintoa kansalaisuus ensisijaisena tavoitteenaan. Peruskoulun päättötodistus ja ammatillinen perustutkinto toimivat nimittäin osoituksena kielitaidosta kansalaisuutta hakiessa.

Juuret ja menneisyys ulkomailla vaikuttavat myös muilla tavoilla. Kaikista maista ei saa esimerkiksi luotettavaa todistusta henkilöllisyydestään. Se voi vaikeuttaa sekä oleskeluluvan, kansalaisuuden että perheenjäsenten Suomeen saamista. Ylipäättään transnationaalit perhesuhteet ja perheenyhdistämisen haasteet lienevät merkittävämpiä ongelmia maahan muuttaneille kuin valtaväestölle. Ulkomailla asuville perheenjäsenille halutaan usein myös lähettää rahaa ja siten tukea perheen toimeentuloa lähtömaassa (Rundgren 2013).

Ulkomailla Suomeen tulevat aikuiset ovat pääasiassa hankkineet koulutuksensa, tutkintonsa ja työkokemuksensa ulkomailla. On selvää, että näiden hyödyntäminen valti-orajan ylittävän muuton tilanteessa on haasteellista. Tämä koskee erityisesti korkeasti koulutettuja ja niitä, jotka ovat ulkomailla pätevöityneet ammattiin, joka on Suomessa säännelty. Toisaalta erityyppisiä vaikeuksia on niillä korkeakoulutetuilla, joiden (kuvitelun) viiteryhmän jäsenistä suuri osa on matalasti koulutettuja.

### **Kansainvälistä suojelua saavista**

Kansainvälistä suojelua myönnetään henkilölle, jolla on perusteltu pelko siitä, että häntä kohtaisi kotimaassaan tai pysyvässä asumismaassaan vaino tai muu vakava haitta. Yleiskielessä puhutaan usein pakolaisista tai pakolaistaustaisista. Pakolaistaustaisiin liittyy monia ristiriitaisia odotuksia. Yksi esimerkki on se, että saadakseen suojelua pakolaisen on pitää olla todella haavoittuvassa asemassa, mutta toisaalta hänen odotetaan suhteellisen nopeasti uuteen kotimaahan asettautumisen jälkeen koulututtavan, oppivan kieltä ja löytävän töitä (Eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietintö 2018).

Toinen esimerkki liittyy siihen, että joillakin pakolaistaustaisista (kuten toki useilla muillakin maahan muuttaneilla ja valtavä-

estöön kuuluvilla) on joitakin kulttuurisia tai perinteisiin toimintatapoihin nojautuvia käytänteitä, jotka ovat ristiriidassa valtaväestön enemmistölle tärkeiden asioiden tai jopa lainsäädännön kanssa. Suomessa ei suosita assimilaatiopolitiikkaa, eli maahan asettuvan ei oleteta tai odoteta sulautuvan kokonaan valtaväestöön. Tämän vuoksi myös lainsäädännössä tuodaan esiin maahan muuttaneiden oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin ja näitä myös edistetään julkisin varoin. Toisaalta ihmisoikeuksien kanssa ristiriitaisia perinteitä halutaan kitkeä. Ei kuitenkaan aina ole selvää, mihin rajalinja vedetään (ks. esim. Pepicelli 2014).

Kolmas pakolaistaustaisiin liittyvä ristiriitainen puheenparsi liittyy sortoon ja auttamiseen. Ensinnäkin on selvää, että pakolaistaustaiset tarvitsevat apua ja tukea siihen, että pääsevät asettautumaan johonkin pysyvästi ja toisaalta selviävät pakolaisuuden traumasta. Ei ole kuitenkaan ollenkaan selvää, missä vaiheessa pitää päästä ohi auttamisesta ja sorretun identiteetistä/asemasta. Missä vaiheessa pakolaisuus loppuu ja muuttuu vain yhdeksi ajanjaksoksi yksilön historiassa? Missä vaiheessa koko asia ei enää määritä yksilöä ollenkaan? Kuka päättää näistä asioista? Milloin pakolaisesta tulee täysivaltainen yhteiskunnan jäsen eikä pelkkä autettava? (ks. Lyytinen 2019).

### **Yhteenveto**

Joskus näkee julkisuudessaakin näkemyksiä, joiden mukaan ratkaisut kotouttamiseen olisivat olemassa, mutta niitä ei jostain kummallisesta syystä vain haluta ottaa käyttöön. Osittain se on tottakin. Jos kotoutumista haluttaisiin edistää keinoja kaihtamatta, tulokset olisivat parempia. Kotouttamistoimet törmäivät kuitenkin todellisuuteen: rasismi, poliittiset realiteetit, sosiaaliturvajärjestelmä, ammattirakenne, suhdanteet, työkuultuuri, kotoutujien kyvyt ja tavoitteet, uskonnot ja digitalisaatio.

Tämän kirjoituksen tavoitteena oli valottaa sitä, kuinka monitahoinen ja ristiriitainen kenttä kotoutuminen yhteiskunnallisena ilmiönä on. Kotoutumisen edistäminen ei ole vain työ- ja koulutusmahdollisuuksien luomista, koska suuri osa kotoutujista haluaa sen olevan kokonaisvaltaisempaa. Ei liene kuitenkaan tutkittu sitä, mitä maahan muuttaneiden tavoitteet ovat ja muuttavatko ne matkan varrella uudessa kotimaassa vietettyjen vuosien myötä. Osa ei tunne olevansa kotonaan Suomessa, vaikka olisi asunut täällä vuosia tai vuosikymmeniä.

Kokonaan toinen aihe olisi se, miten edellä kuvatut ilmiöt näyttäytyvät käytännössä.



Millaisia ratkaisuja ja millä perusteella tekevät esimerkiksi ihmiset, jotka haluaisivat töihin, mutta kokevat rankkaa syrjintää? Millaisia haasteita on virkamiehellä, jonka toimivalta on kapea, mutta joka näkee poikihallinnollisten ratkaisujen välttämättömyyden? Mitä tekee maahanmuuttajiin vihamielisesti suhtautuva yrittäjä, jonka ilmoittamaan avoimeen työpaikkaan hakee vain "ulkomaalaisen nimisiä"?

Kotoutumista voi käsitellä lukemattomista eri näkökulmista.

## Lähteet

- Castaneda, Anu E., Johanna Mäki-Opas, Satu Jokela, Nina Kivi, Minna Lähteenmäki, Tanja Miettinen, Satu Nieminen, Päivi Santalahti PALOMA-asiantuntijaryhmä (2018). *Pakolaisten mielenterveyden tukeminen Suomessa: PALOMA-käsikirja*. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.
- Eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietintö (2018). *Kotouttamisen toimivuus*. TrVM 6/2018 vp.
- Helldan, Iina & työryhmä: Maryam Fathollahi, Eero Lehtovirta, Jari Miettinen & Harri Nieminen (2018). *Tienhaaroja ja umpikujia. Maahanmuuttaja-asiakkaat neuvonta- ja ohjaustyössä*. Helsinki: Suomen Pakolaisapu.
- Jokisalo, Jouko (2016). *Euroopan radikaali oikeisto*. Helsinki: Into kustannus Oy.
- Kazi, Villiina, Anne Alitolppa-Niitamo & Antti Kaihovaara (toim.) (2019). *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta*. TEM oppaat ja muut julkaisut 2019:10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Kosonen, R., E. Saari, S. Aaltonen, T. Heponiemi, S. Jauhiainen, R. Kankaanpää, J. Palander, P. Pöllänen, T. Steel & A. Yijälä (2019). *Maahanmuuttaja osalliseksi ja työhön*. Policy brief 14.3.2019. Saatavilla: [https://www.aka.fi/globalassets/33stn/materiaaleja/politiikkasuositukset/19\\_03\\_maahanmuuttajat\\_tyohon\\_ja\\_osalliseksi.pdf](https://www.aka.fi/globalassets/33stn/materiaaleja/politiikkasuositukset/19_03_maahanmuuttajat_tyohon_ja_osalliseksi.pdf). Luettu 4.2.2020.
- Kurki, Tuuli (2019). *Immigrant-ness as (mis)fortune?: Immigrantisation through integration policies and practices in education*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Lyytinen, Eveliina (2019). Johdanto. Eveliina Lyytinen (toim.), *Turvapaikanhaku ja pakolaisuus Suomessa*. Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 15–35.
- Malin, Maili & Elina Kilpi-Jakonen (2019). Ulkomaalaistaustaisten nuorten koulutuspolut. Villiina Kazi, Anne Alitolppa-Niitamo & Antti Kaihovaara (toim.), *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta*. TEM oppaat ja muut julkaisut 2019:10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö, 103–118.
- Pauha, Teemu (2019). Musliminuorten moninaiset identiteetit. *Siirtolaisuus—Migration 45 (4)*, 10–13.
- Pepicelli, Renata (2014). *Islamin hunttu*. Tampere: Vastapaino.
- Pitkänen, Ville, Pasi Saukkonen & Jussi Westinen (2019). *Ollako vai eikö olla? Tutkimus viiden kieliryhmän kiinnittymisestä Suomeen*. Raportti 5. Helsinki: E2.
- Rundgren, Anna (2013). *Kahden maan välissä: Suomensomalialaisten transnationaalisesti jakautunut huolenpito ja rahalähetykset*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Schubert, Carla (2013). Kotoutumisen psykologiaa. Anne Alitolppa-Niitamo, Stina Fågel & Minna Säävälä (toim.), *Olemme muuttaneet ja kotoudumme*. Helsinki: Väestöliitto, 63–77.
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (2018): Muuttoliike. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla: [http://www.stat.fi/til/muutl/2018/muutl\\_2018\\_2019-06-17\\_tie\\_001\\_fi.html](http://www.stat.fi/til/muutl/2018/muutl_2018_2019-06-17_tie_001_fi.html). Luettu 5.2.2020.

*Antero Leitzinger*

Tutkija, VTT  
Maahanmuuttovirasto  
antero.leitzinger@migri.fi



## Kansalaisia vai alamaisia?

Antiikin Kreikasta ja Roomasta, keskiajan kaupunkivaltioista ja Sveitsin valaliitosta tunnettu käsite "kansalainen" (lat. civis, ransk. citoyen, saks. Bürger) levisi Amerikan ja Ranskan vallankumousten myötä tarkoitamaan tasavaltojen vakinaisia asukkaita, joilla oli kansalaisoikeuksia ja -velvollisuuksia. Muissa maissa oli hallitsijan alamaisia (ruots. undersäte), jotka uskollisuuttaan ja kuuliaisuuttaan vastaan nauttivat tämän isällisen armollista suojelua. Ero oli periaatteessa kuin osuuskunnalla ja mafialla, mutta 1900-luvulla ryhdyttiin myös perustuslaillisten monarkioiden alamaisia kutsumaan kansalaisiksi. Nykyisin jopa Saudi-Arabialla ja Pohjois-Korealla on kansalaisensa ja kansalaisoikeutensa (yhä harvemmin muistutellaan kansalaisvelvollisuuksista).

Suomen suuriruhtinaskunnan alamaisiksi tultiin vielä 200 vuotta sitten niinkin yksinkertaisesti, että nimitettiin virkaan (kuten Pacius) tai merkittiin henkikirjoituksessa vakinaiseen väestöön ja määrättiin maksamaan henkirahaa. Kyse oli lähinnä verottajan harkinnasta. Vasta vuodesta 1832 tällaiset kansalaistamiset alistettiin suuriruhtinaan hyväksyttäväksi. Tanskassa tulkittiin vuoteen 1898 saakka kaikki kaksi vuotta maassa oleskelleet tanskalaisiksi. Irlanti ulotti 6.12.1922 kansalaisuutensa syntyperäisten irlantilaiten lisäksi seitsemän vuotta vapaavaltion alueella asuneisiin. Suomi ei suostunut vastaavaan järjestelyyn, koska Suomella oli jo ennen itsenäistymistään omat kansalaisen-

sa ja kansalaisuussäädöksensä. Keisarilliset kirjeet, asetukset ja julistukset tarvitsi vain koota 20.2.1920 ensimmäiseksi Laiksi ulkomaalaisen ottamisesta Suomen kansalaiseksi. Siinä oli vain kahdeksan pykälää, joista viimeinen kumosi "kaikki Suomen kansalaiseksi ottamisesta tätä ennen annetut säännökset." Tarkemmat määräykset olivat asetuksessa, johon riitti viisi pykälää.

Nykyaikainen kansalaisuus todistetaan yleensä passilla. Vain briteillä on enää erilliset passit Britannian kansalaisille (citizens) ja alamaisille (subjects). Myös Kiinan tasavallan passia voivat hakea erikseen Taiwanin asukkaat ja miljardi mannerkiinalaista, mutta jälkimmäisten passit eivät oikeuta muuttamaan Taiwanille eivätkä viisumivapauteen Schengen-maissa. Muilla mailla on käänteisesti erilliset muukalaispassit niille asukkailleen, joilla ei kuitenkaan ole kansalaisuutta. Lisäksi diplomaatti- ja virkapassit järjestävät ihmisiä hienovaraisesti useampaan luokkaan tai kerrokseen.

Taloyhtiöilläkin voi olla erikseen osakkaansa ja asukkaansa, eivätkä vuokralaiset ole äänioikeutettuja eikä osakkaiden äänioikeus jakaudu yhtäläisesti tai pääluvun mukaan, kuten vesimaksu. Nykyisin muotiin on tullut kuitenkin muitakin asumismuotoja, eikä ainoa vaihtoehto "taloni on linnani" -henkisellemme isännyydelle ole hippikommuuni. Ehkä valtiokin voisivat kehittyä jäsenyydeltään monimuotoisemmiksi ja hälventää jyrkkää rajaa osakkaidensa ja asukkaidensa välillä?

Viime vuosikymmenien kehitys on joiltakin osin kulkenut kohti 200 vuoden takaisia oloja. Ulkomaalaisten karkoittaminen on vaikeutunut, oikeus- ja sosiaaliturvasta sekä kunnallisesta äänioikeudesta nauttivat muutkin kuin maan kansalaiset, eikä edes terveiden nuorten miesten asevelvollisuus ole enää niin yleinen kuin aiemmin. Kun rajat ovat madaltuneet ja posti- tai verkko-osoitteesta on tullut tärkeämpi kuin passin kansien väri, moni on paennut vielä syvemmälle 1800-luvulle hakemaan tukea "rodun", säädyn, äidinkielen tai uskontokunnan erioikeuksista.

Sata vuotta sitten iirit ja juutalaiset, tänään shiitit ja katalaanit saattavat kyseenalaistaa kansalaisuutensa valtiossa, jonka kokevat vieraaksi. Silloin on jo varsin myöhäistä todistella, että heillä on objektiivisesti hyvät oltavat Kansalaisuus on nimittäin eräänlainen pyramidihuijaus, joka toimii vain niin kauan kuin siihen uskotaan. Taistelukentillä ja jälleenrakennustyössä luotettiin maanmiehiin ja tuleviin sukupolviin, jotka niin ikään "kantaisivat kortensa kekoon", uhrautuisivat yhteisen asian puolesta ja maksaisivat edeltäjiensä eläkkeet. Kansalaisyhteisöä oli kuin taloyhtiön talkoissa – laiskuritkin sentään häpesivät ja vetivät verhoja eteensä. Viime vuosisadalla kansalaisten uskoa poliittiseen omistussuhteensa omissa valtioissaan luotiin oikeusvaltion ja demokratian voimalla. Juristien ja poliitikkojen kaunopuheiset vakuuttelut eivät kuitenkaan riitä, jos kansalaiset itse tuntevat olevansa pikemminkin alamaisia tai muukalaisia kotipihoillaan.

Anglosaksisessa tutkimuksessa on usein kehuttu kansalaisuuden määräytymistä syntymäpaikan mukaan (jus soli) ja halveksittu sen periytymistä esivanhemmilta (jus sanguinis). Tällainen kahtiajako on yhtä joutava kuin kiistely omistus- ja vuokra-asumisen välillä. Ääripäät ovat kuin asuntosijoittajat ja talonvaltaajat, jotka eivät siedä toisiaan. Todellisuudessa molemmilla on oikeutuksensa niin kauan kuin tolkkua säilyy. Kun väestökirjanpito kehittyi, matkailu lisääntyi ja yhteiskunnallisen kehityksen erot paljastuivat, ei kansalaisuutta enää haluttu

riistää ulkomailla syntyneiltä maanmiesten jälkeläisiltä eikä myöntää yhtä helposti kuin aiemmin maahanmuuttajille. Britanniassa ja sen entisissä siirtomaissa kansalaisuus määräytyy pääsääntöisesti syntymäpaikan mukaan, mutta jo 1700-luvulta tehtiin poikkeuksia diplomaattien, sotilaiden, vankien ja internoitujen perheiden suhteen. Kuninkuuskin periytyy hallitsijasuvussa siitä riippumatta, missä prinssit ja prinsessat sattuvat syntymään – eiväthän he voineet olla vieraan valtakunnan alamaisia, vaikka puhuivatkin Lontoossa saksaa ja Pietarissa englantia.

Tänä päivänä yhä suurempi osa rahvaasta elää kuin entisaikain kuninkaalliset, eivätkä ole maaorjien lailla turpeeseen sidottuja. Haasteena kuitenkin on luoda kansalaisuudesta uudenlainen arvoyhteisö, johon valtaosa vakinaisesta ja liikkuvastakin väestöstä uskoo, perimästään ja satunnaisista olosuhteista huolimatta. Voisiko erityisistä ansioista myöntää "kunniakansalaisuuksia", kuten jo 1790-luvun Ranskassa? Vai pitäisikö palauttaa rikoslakiin käsitys "kansalaisluottamuksesta", jonka saattoi menettää? Kiinassa kehitelty bonusjärjestelmä olisi varmasti tehokkaampi kannustin kuin tapamme myöntää arvonimiä ja kunniamerkkejä itsenäisyys- ja äitienpäivinä. Ehkä Euroopan unionin kansalaisuudesta kehittyä samanlainen etuoikeus kuin Rooman kansalaisuus, johon apostoli Paavali vetosi voidakseen valittaa kuolemantuomiostaan?

Se, että haluamme tuntea olomme tutuksi ja turvalliseksi, kaipaamme tunnustusta tai haluamme olla herroja omalla tontillamme ei tarkoita, että tarvitsisimme alustalaisia tai kieltäisimme jokamiehen oikeudet. Ratkaisuja kannattaa hakea kohtuudesta ja tasapainosta, vanhojen perinteiden ja uusien innovaatioiden yhdistämisestä. Isänmaallisuus, kotiseuturakkaus, ylpeys omista juurista tai halkopinosta pitää sovittaa yhteen naapurisovun ja vieraanvaraisuuden kanssa niin kotona, pihassa, korttelissa kuin koko maailmassakin. Piha-aidat voivat olla kauniitakin, avohakkuut ja muurit harvemmin.

*Elli Heikkilä*

FT, dosentti, Tutkimusjohtaja  
Siirtolaisuusinstituutti  
elli.heikkila@utu.fi



## Migration Statistics – A Need for More Information in the World

International Organization for Migration (IOM), the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) and UN Department of Economic and Social Affairs (UNDESA) organized together the Second International Forum on Migration Statistics (IFMS) 19–21 January 2020 in Cairo, Egypt. It was hosted by the Egyptian Government, which currently chairs the African Union (AU). The Forum gathered over 700 participants from more than 90 countries.

Director General António Vitorino (IOM) pointed out in his Opening plenary speech that experts, practitioners and decision-makers have a collective responsibility to ensure that reliable facts and robust evidence are not only produced but also used appropriately and intelligently to steer policy and programs and to combat an often-pervasive misinformation about migration. Migration flows are nowadays more diverse, complex and patterns are multi-layered. The total stock of immigrants living abroad is 271.6 million persons in the mid of 2019. It is important to monitor different groups of migrants and their integration outcomes, and to be aware of potential migration flows. When interpreting the statistics it is essential to understand that there are individuals behind the numbers.

We have to go behind the numbers and there is need to local, regional and global explanations, as Keynote speaker, Emeritus Professor Ronald Skeldon, University of Sussex and Professor, Maastricht University, was stressing out. He was also asking what is the role of work, and further role of declining populations in the developed world, and cli-

mate change in the future. His view is that the people will be less migratory but more mobile. People have also “emotional roots” where they want to return once in a while although living so-called permanently in another region.

One question discussed in the Forum was how to get access to private level data. Technology is coming and many have GSMs and for example Facebook accounts. These types of data open new dimension to gather research material. Also Angela Me, Chair of the Committee of Chief Statisticians in the UN System, highlighted the importance of the use of new technology. Some important datasets which were mentioned are Global Transnational Mobility Dataset (GTMD), Migration Data Portal and Tourism Dataset.

For measuring progress on migration-related Sustainable Development goals (SDGs) and other global commitments there is a need for better quality of data: the question is that how to modernize the national statistics in different parts of the world.

### Sources

- Global Transnational Mobility Dataset (GTMD). Available: [https://ec.europa.eu/knowledge4policy/dataset/ds00162\\_en](https://ec.europa.eu/knowledge4policy/dataset/ds00162_en) Accessed 12.2.2020.
- International Forum on Migration Statistics (IFMS). Available: <https://www.iom.int/ifms/> Accessed 12.2.2020.
- Migration Data Portal. Available: [https://migrationdataportal.org/?i=stock\\_abs\\_&t=2019](https://migrationdataportal.org/?i=stock_abs_&t=2019) Accessed 12.2.2020.
- Our World in Data, Tourism. Available: <https://ourworldindata.org/tourism> Accessed 12.2.2020.



# Yleisöluentosarja paluumuutosta ja liikkuvuudesta – Somalia, Afganistan, Irak

21.10.–16.12.2019 Helsinki ja Turku

*Emma Mäkinen ja Marja Tiilikainen*

Syksyn 2019 aikana Siirtolaisuusinstituutti ja Maahanmuuttovirasto järjestivät neliosaisen Studia Generalia -sarjan osana AUDA-hankkeen viestintää. Maahanmuuttoviraston, Kriisinhallintakeskuksen ja Ulkoministeriön yhteishankkeen koko nimi on Vapaaehtoinen paluu Irakiin, Afganistaniin ja Somaliaan. Hanke päättyi tammikuussa 2020.

Somalia, Afganistan ja Irak ovat kaikki maita, joissa on ollut pitkittynyt poliittinen konflikti ja joista on lähtenyt liikkeelle paljon pakolaisia ja turvapaikanhakijoita. Konfliktien taustat, maiden kontekstit ja nykyinen poliittinen tilanne ovat kuitenkin erilaisia, ja myös paluun haasteet ja mahdollisuudet näyttäytyvät näissä maissa erilaisina.

Yleisöluentosarjan kolme ensimmäistä tilaisuutta järjestettiin Helsingissä Tieteiden talolla ja ne käsittelivät paluun haasteita ja mahdollisuuksia Somaliaan, Afganistaniin ja Irakiin. Jokaisella kerralla keskityttiin yhteen näistä maista. Luentosarjan päätti laajemmin yllirajaiseen liikkuvuuteen ja paluun eri ulottuvuuksiin keskittynyt tilaisuus Turun kaupunginkirjastolla. Jokaisella luentokerralla oli puhumassa tutkijoita ja muita asiantuntijoita, joilla on pitkä kokemus ja näkemys kyseisen maan tilanteesta. Maakohteisilla kerroilla kuultiin aina myös kyseisen maan tutkijaa Maahanmuuttoviraston maatietopalvelusta.

Sarjan avasi lokakuussa Somaliaan keskittynyt tilaisuus, jossa kuultiin erityisesti somalidiasporan vahvasta roolista. Erikoistutkija **Abdirashid Ismail** Siirtolaisuusinstituutista avasi puheenvuorossaan sitä, miksi paluumuutosta huolimatta ihmiset edelleen

samanaikaisesti pakenevat Somaliasta. Ismail totesi, että valtio ei pysty täyttämään perustehtäväänsä, eli tarjoamaan arjen turvallisuutta ja palveluja kansalaisilleen. Pitkään Somalian rauhanprosesseissa toiminut **Jama Egal** totesi, että turvallisuustilanne vaihtelee paljon maan eri osissa. Egalin puheenvuoro olikin jo itsessään esimerkki paluun haasteista, sillä videoitu puheenvuoro oli viime hetkellä saatu tilaisuuteen esitettäväksi Somalian rajalta tulvivan joen katkaiseman tien ja heikon nettiyhteyden päästä.

Sarja jatkui marraskuun alussa Afganistanin kontekstiin keskittyvällä tilaisuudella. Puhujiksi oli saatu kaksi kansainvälistä Afganistanin tilanteeseen perehtynyttä tutkijaa, **Liza Schuster** (City, University of London) ja **Sari Kouvo** (Afghanistan Analysts Network). Asiantuntijoiden puheenvuoroissa korostui Afganistanin erittäin huono turvallisuustilanne. Aihe herätti runsaasti yleiskysymyksiä ja keskusteluun nousi erityisesti Afganistanin turvallisuus ja Suomesta Afganistaniin tehdyt palautukset.

Studia Generalian maakohtaiset tilaisuudet päätti marraskuun lopussa Irakia käsittelevä osio. Ihmisoikeusaktivisti **Riadh Muthana** ja kurdiliiton puheenjohtaja **Welat Nehri** avasivat puheenvuoroissaan Irakin ja Kurdistanin aluehallinnon nykyistä turvallisuustilannetta. Muthana kertoi puheenvuorossaan viimeaikaisten mielenosoitusten taustoja ja totesi naisten olevan ensi kertaa näkyvästi läsnä esittämässä poliittisia vaatimuksia. Yliopistonlehtori **Marko Juntunen** Helsingin yliopistosta toimi tilaisuudessa sekä tulkina että keskustelun vetäjänä. Lisäksi hän



Riadh Muthana (vas.) ja Marko Juntunen Irak-tilaisuudessa Tieteiden talolla. Kuva: Rasmus Vesala.

esitti oman puheenvuoronsa, jossa hän avasi internet-aikakauden yhteydenpitoa diasporisten irakilaisten ja kotimaan välillä. Juntunen totesi, että diaspora on kehittyneiden viestintävälineiden avulla osallisena kansalaismielipiteen voimaantumisessa Irakissa ja muissa Lähi-idän maissa. Voimaantunut mielipide ei kuitenkaan tarkoita täysin jaetua mielipidettä tai yhteistä poliittista pyrkimystä. Yleisökysymyksissä pohdittiin esimerkiksi maatiedon objektiivisuutta ja käyttöä.

Luentosarja päättyi joulukuussa Turun kaupunginkirjastossa, jolloin puheenvuoroissa sivuttiin kaikkia luennoilla käsitellyjä maita. Konsultti ja järjestöaktiivi **Yusuf M. Mubarak** kertoi somalialaisen diasporan aktiivisesta roolista Somalian kehittämisessä. Apulaisprofessori **Lena Näre** Helsingin yliopistosta puolestaan kertoi Afganistaniin palautettuja käsitelleestä tutkimuksestaan. Hän totesi Liza Schusterin tavoin, että pakokopalaus johtaa usein uuteen muuttoon. Lakimies **Thomas Bergmanin** puheenvuoro YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:stä muistutti, että kasvava osa (85 %) maailman pakolaisista hakee turvaa kehittyvistä maista ja suuri osa on myös paossa maansisäisesti. Ohjelmajohtaja **Tobias van Treeck** Kansainvälisestä siirtolaisuusjärjestö IOM:stä kertoi puolestaan kokemuksista liittyen palaajien uudelleenkotoutumiseen. Keskustelua tilaisuudessa heräsi muun muassa yritysten ja

kehityshankkeiden yhteistyömuodoista ja rahoituslähteistä Somaliassa. Lisäksi pohdittiin ristiriitaa, joka syntyy, kun samanaikaisesti toiset viranomaiskäytännöt ovat koututtavia ja toiset torjuvia.

Paljon käsitellyksi teemaksi luentosarjalla nousi diasporat ja niiden erilaiset roolit. Yhteydenpito diasporan ja lähtömaan välillä vaikuttaa molempiin suuntiin. Diasporat voivat myös olla jakautuneita ja politisoituneita, eivätkä samasta maasta tulleet välttämättä puhu samalla äänellä. Sarjan aikana asiantuntijat kertoivat erityisesti Somaliaan kohdistuneista, usein onnistuneistakin kehitys- ja yhteistyöhankkeista. Samaan aikaan puheenvuoroissa nostettiin kuitenkin esiin myös se, että paikallisesti paluumuuttajia tai diasporaa ei aina oteta pelkästään positiivisesti vastaan, vaan heidän saatetaan nähdä esimerkiksi kilpailevan harvoista työpaikoista.

Läpi luentosarjan puheenvuoroissa kuultiin Somalian, Afganistanin ja Irakin poliittisesta ja sosio-ekonomisesta tilanteesta. Asiantuntijoiden puheenvuorot kertoivat, että kaikissa kolmessa maassa on edelleen heikko valtio, joka ei pysty turvaamaan asukkaidensa turvallisuutta tai tulevaisuutta. Arjen turvattomuus ja näköalattomuus saa ihmiset edelleen pakenemaan.

Tallenteet luentosarjan puheenvuoroista ovat nähtävillä osoitteessa [www.paluuinfo.fi](http://www.paluuinfo.fi).

# Henkilöstöuutisia



## Erikoistutkija Tuomas Hovi

FT Tuomas Hovi on aloittanut ulkosuomalaisutkimukseen keskittyvässä erikoistutkijan määräaikaisessa työsuhteessa (1.3.2020–31.3.2021). Hovi toimii Miika Tervosen sijaisena ja hänen erityisenä tehtävänä on toteuttaa suomalaisten maastamuuttoon ja ulkosuomalaisuuteen liittyvä kysely.

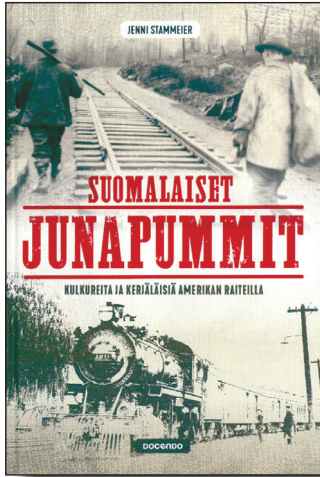
Hovin asiantuntemukseen kuuluvat etnografinen kenttätyö, kulttuuriperintö, kulttuurinen ja etninen identiteetti, amerikkansuomalaiset, matkailu, synkkä turismi, perinteen hyödyntäminen ja populaarikulttuuri. Hovin folkloristiikan alaan kuuluva väitöskirja käsitteli Romanian Dracula-turismia ja perinteen, fiktion sekä historian käyttöä ja sekoittumista.



## Siirtolaisuusinstituutin harjoittelijat

Maaliskuussa kolmen kuukauden mittaisen korkeakouluharjoittelun aloittanut Ossi Korpi (vas.) on uskontotieteen opiskelija Turun yliopistosta. Ossi avustaa erilaisissa tutkimukseen ja tapahtumien järjestelyyn liittyvissä työtehtävissä.

Sakariye Jama (oik.) opiskelee mediatuotannon tradenomiksi Turun ammattikorkeakoulussa. Hänen harjoittelunsa jatkuu maaliskuun loppuun. Hänen päätehtävänsä Siirtolaisuusinstituutissa liittyvät julkaisujen digitoimiseen.



Jenni Stammeier: Suomalaiset junapummit. Kulkureita ja kerjäläisiä Amerikan raiteilla. Docendo, Livonia Print 2019. 293 s.

## Trämppejä, hoopoja vai pummeja? Amerikansuomalaiset liputtomina junakulkureina

Jenni Stammeier toimii vapaana toimittajana tehden erityisesti YLE:lle ansiokkaita ja laajaa kiitosta saaneita käsikirjoituksia. Sanotaan, että toimittajan ikuinen haave on kirjoittaa kirja. En tiedä, onko Stammeierilla ollut tällainen haave. Joka tapauksessa hänen amerikansuomalaisista junakulkureista kirjoittamansa teos on virkistävä uutuus kaposessa ulkosuomalaisuutta koskevassa tutkimus- ja tietokirjallisuudessamme.

Amerikansuomalaisuus suurina linjoina on hyvin dokumentoitu esimerkiksi Siirtolaisuusinstituutin kahdessa historia-sarjan Pohjois-Amerikkaa tarkastelleissa volyymissä (vrt. Kero 1996; Kero 1997). Siitä huolimatta suomalaisten junamatkailu on jäänyt erityisen vähäiselle huomiolle. Enimmillään USA:n rautateillä liikkui puolikin miljoonaa junapummiä. Suomalaisia heidän joukossaan oli 1920-luvulla Stammeierin arvion mukaan noin 5 000–10 000 henkeä. Kyse on siis suuresta ja monisyisestä ilmiöstä.

Koska kyse on tietokirjasta, ei ole syytä lähteä suureen polemiikkiin teoksen sisällöstä ja toteutuksesta. Toisaalta, kun kyse on kuitenkin alansa ensimmäisestä kotimaisesta kirjasta, kannattaa joihinkin keskeisiin seikkoihin kiinnittää huomiota. Tekijä

pohtii monessakin kohdin, mikä olisi oikea nimi näille kulkijoille. Kirjoittaja kysyy (s. 92), "olivatko suomalaiset hoopoja, trämppejä ja bommeja?". Näillä eri nimikkeillä on selkeä aste-ero: hoopot (engl. hobo) ovat eräänlaisia junamatkajien aatelistoa, sillä he ovat useimmiten työmatkalla olevia siirtolaisia. Heille kelpasi säännöllinenkin työ. Trämpit (tramp) puolestaan enemmänkin matkustelivat ja ottivat satunnaista työtä hengenpitäviksi. Bommit (pummit) taas olivat nykysuomeksi sanottuna syrjäytyneitä, jotka syystä tai toisesta joutuivat vaihtamaan maisemaa ilmaiskyydillä.

Kirjasta ei oikein käy selville, mikä olisi oikea termi kuvaamaan näitä kulkijoita. Toisaalta se voi olla vaikeakin, koska samalla henkilöllä saattoi pitkään kestäneen matkustelunsa aikana olla useitakin erilaisia rooleja pummista hoopoksi tai päinvastoin. Kaikkia näitä kolmea termiä tekijä viljelee tasapuolisesti, joskus hieman ristiriitaisestikin.

Stammeier on käyttänyt lähdeaineistona neljältä suomalaiselta junapummilta kertynyttä kirjallista tai haastatteluun perustuvaa materiaalia. Aineistoista tekijä on taitavasti ja uskottavasti kirjoittanut lukijalle matkaamisesta kertovan värikkään kuvaelman. Perusmateriaaliaan Stammeier on täydentänyt alan kirjallisuudesta löytyvillä tiedoilla. Itselleni oli yllätys, miten järjestäytyneitä hobot olivat: he pitivät vuosikokouksensa sovituissa paikoissa valiten kunakin vuonna itselleen kuninkaan. Kerran tehtävään valittiin amerikansuomalainen Juha Rautell. Kulkijoilla oli myös tarkat säännöt ja merkit, joita he jättivät eri paikkoihin perässä tuleville. Näissä jo 1800-luvun lopulla tehdyissä säännöissä oli sangen modernilta kuulostava sääntö nro 8: Kunnioita aina luontoa, äläkä roskaa leiriytyessäsi.

Varsinkin suurina lama-aikoina junapummit rakensivat suuriakin hökkelikyliä, jungeleita, eri kaupunkien liepeille. Näissä yhteisöissä vallitsi tiukka sisäinen kuri ja järjestys. Koska kulkijat saattoivat olla silmätkäkuina joissain kaupungeissa, saivat kulkijat olla parhaiten rauhassa kaatopaikkojen liepeille rakennetuissa kylissään.

Mielenkiintoinen – toisaalta myös surullinen – tieto on se, miten vaarallista junapummaaminen oli. Esimerkiksi vuonna 1919 junapummeista laskettiin n. 2 500 kuolleen ja saman määrän loukkaantuneen. Kuolemat johtuivat vaunujen katoilta putoamisista, väkivallasta, epäonnistuneista vaunuun hypämisistä jne.

Matkaajat olivat lähes yksinomaan miehiä. Stammeier kysyy kirjansa loppupuolella "Missä on suomalainen hoopo-nainen?". Luku sisältää 25 sivun verran pohdintaa pääasias-



sa amerikansuomalaisten naisten elämästä. Hoopo-naisia tai junapummeja toki oli, mutta ei juurikaan suomalaisia. Jos jotain kritisoin, niin tämän osion löysyyttä. Toinen rakenteellinen kommentti liittyy siihen, että tekijä sangen vähän pohtii USA:n ja Kanadan junapummikulttuurien eroja. Voisi olettaa, että Kanadan puolella pummaajiin liittyvä ”ihmisjahti” ei ole ollut yhtä aggressiivista kuin USA:n puolella. Tässä olisi mielenkiintoinen vertailukohde tutkimusteemaa kai- paavalle tutkijalle.

Junakulkijoiden keskuudessa oli myö- hemmin tunnettuja suomalaisia: Oskari To- koi matkaili kaivokselta toiselle USA:ssa il- maiskyydillä viettäen kovaa hoopon elämää. Palatessaan Suomeen hänestä tuli vuonna 1917 senaatin talousosaston varapuheenjo- htaja, eli nykykielellä hän oli Suomen ensim- mäinen pääministeri. Kohtalo heitti Tokoin sittemmin takaisin Yhdysvaltoihin. Toinen ”kuuluisuus” oli Niilo Wälläri, joka Suomeen palattuaan johti vuosikymmeniä Meri- mies-Unionia Amerikasta opituilla rautaisil- la otteilla.

Vaikka kirjan neljä päähenkilöä palasivat- kin Suomeen vuosikymmeniä sitten, ei junapummaaminen ollut Amerikoista loppunut. Vielä 1980-luvulla arvioitiin Pohjois-Ameri- kan rautateillä kulkevan 20 000 henkeä il- maiskyydillä. Jenni Stammeierin teos antaa erinomaisen perustiedon junapummaami- sesta siirtolaisuusilmionä. Jos aihe kiinnos- taa, kirjaa lukiessa kumpuaa monia mielen- kiintoisia ja tärkeitäkin tutkimusaiheita. Vaikkapa sekini, onko tosiaan ollut suomalai- sia naispuolisia junapummeja?

## Lähteet

- Kero, Reino (1996). *Suureen länteen. Siirtolai- suus Suomesta Yhdysvaltoihin ja Kanadaan*. Suomalaisen siirtolaisuuden historia 1. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.
- Kero, Reino (1997). *Suomalaisina Pohjois-Ame- rikassa. Siirtolaiselämää Yhdysvalloissa ja Kanadassa*. Suomalaisen siirtolaisuuden historia 2. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.

*Ismo Söderling  
Väestöpolitiikan dosentti*



Anu Heiskanen (toim.): *Kuntta - Ulkосуoma- laisten antologia*. OK-kirja 2020, 220 s.

## Ulkосуomalaisten tarinoita

Suomalaisilla on erityisen elävä suhde met- sään. Suuri osa Suomen maasta on metsän peitossa, joten metsä merkitsee kulttuuria, historiaa, taloutta, kansanlääkitystä, arkielä- mää eli metsäsuhde on syvää suomalaisuut- ta. Metsän merkitys kulki myös Pohjois-Ame- rikkaan muuttaneiden siirtolaisten mukana. Siellä metsä yhdisti suomalaisia ja intiaane- ja, sillä molemmat tunsivat olonsa kotoisaksi metsässä ja ymmärsivät luonnon rytmeihin pohjautuvaa aikakäsitystä. Myös osa Ruotsiin muuttaneista varhaisista suomalaisista asetui Värmlandin metsiin ja hyödynsi metsää muun muassa kaskiviljelyin, minkä mukaan heitä kutsutaan metsäsuomalaisiksi. Niinpä metsä on yksi tärkeimmistä suomalaisuutta kuvaavista vertauksista, metaforista, allegori- oista. Konkreettisesti se vahvistuu lentoteitse Helsinkiin tultaessa, jolloin metsän runsaus yllättää, ”kun laskeutuu koneella Vantaalle, ei näy kuin metsää, metsää, taas metsää, missä se Helsinki muka on, miljoonakaupunki”, ky- seele maailmalta palaaja.

**Anu Heiskanen** toimittaman ja ideoiman ulkосуomalaisten antologian otsikon vanha suomalainen sana **Kuntta** – metsänpohja- matto, kangasturpe ja edelleen etenkin sen nykykielen laajentunut muoto siirtovarvik- ko, metsäsiirrännäinen kuvaa osuvasti ulko- suomalaisten olosuhteita, siirtymistä, juurtu- mista, identiteetin pohdintaa, muukalaisuut- ta, kotimaan kaipuuta. Aivan, kuten talojen pihojen maisemointi yrittää juurruttaa met- sästä siirrettyä varvikkoa, samoin ulkосуo- malaiset ponnistelevat uusiin oloihin sopeu-

tumisessa, jolloin vahva juuristo edistää uuden kasvuympäristön luomista. Antologian kirjoitukset on jaoteltu metsänpohjamaton lukuisien kasvien mukaan (21). Jokaiselle kirjoitukselle on löytynyt luonteenomaisia vastaavuuksia kunnan laajasta kirjosta. Lyyrisen huipentuman suomalainen metsä saa Sielun temppele -runon loppusäkeissä:

...Metsä. Luonnonluoma, rauhaa huokuva temppele. Pyhäkkö, josta saamme voimaa ja joka antaa lohdutusta ja mielenrauhaa. Se asuu syvällä sydämemme sopukoissa ja kulkee aina mukamme missä tahansa kuljemekin.

Antologian kansikuvan kaunis suomalainen luontomaisema syvenee sen luomisprosessin kuvauksin novellissa, johon lomittuu samalla kotimaan muistoja. Synnyinmaassa vietetyt lapsuus- ja nuoruusvuodet jättävät syvän leiman ihmiseen. Lapsuusmuistot säilyvät, vaikka ne eivät aina ole pinnalla. Niitä voi vaalia ja kultivoida oman tuntemuksensa rajoissa, mutta toisinaan ne vain tunkevat esiin. Jossain pohjalla on voimakas veto omaan maaperään, jotkut torjuvat sen, jotkut tasapainottelevat, jotkut antavat sille periksi.

Tasapainottelevan ulkosuomalaisen ideaalinen asuinpaikka voisi olla monikulttuurinen keskus esimerkiksi Toronto, kaupunki, jossa vähemmistöt ovat enemmistönä. Vai olisiko ihanteinen ulkosuomalainen monessa maassa asuja "rusinoitten nyppijä", joka kerää parhaat puolet eri maista. Koti on loppujen lopuksi ihmisessä itsessään, mitä ympäristö ainoastaan myötäilee. Näin ajatellen ulkosuomalainen on ensisijaisesti "kosminen sielu" tilapäisessä, kansallisessa, fyysisessä kehossa.

Merkittävää tunnustusta ja kunnioitusta tuottaa lähetystehtävän toteutus, johon liittyy sosiaalista ja terveydenhoidollista työtä. Pyyteeton työ tarvitsevien hyväksi hankalissa olosuhteissa on valotyötä, joka säteile kauas.

Aina ei sanasujuvuus ole valttia, joskus ei vain tule tekstiä vihkoon, patoutuneet tunteet eivät purkaudu, kuuluu ainoastaan dementoituneen äidin hokema: "asioilla on tapana järjestyä", ja siitä tunteesta tuli silti vähin sanoin voimakas kuvaus.

Antologia koostuu useista kirjallisuuden alueista, novelleista, runoista, esseistä, kirjeistä, muistelmista, ajatelmissa, joissa liikutaan 40:ssä eri asuinmaassa. Kirjallinen kirjavuus tuo esiin moninaista erilaisuutta, yllätystä, tunteikasta purkausta, ymmärrystä, kaipuuta, kasvua. Kirjoittajat ovat enimmäkseen ensikertalaisia.

Loppulehtien luettelo mainitsee kirjoittajien (34) asuinpaikan, kotikunnan, ulkomailla vietettyjen vuosien määrän ja eri asuinmaat. Suurien siirtolaismaiden lisäksi joukossa on myös siirtolaisuuden yhteyksissä erikoisempia, kaukaisempia maita, kuten Malesia, Vietnam, Ecuador, Kenia, Benin, Namibia ym., joiden kuvaukset tarjoavat värikkyyttä.

Suomalaisia on levittäytynyt laajasti maailmalle. Nykypäivän internet ja sosiaalinen verkostoituminen on mahdollistanut tämän ulkosuomalaisten tarinoiden koosteen. Kirja tarjoaa avartavia lukukokemuksia ulkosuomalaisten elämästä ja ajatuksista. Se sopii ulkosuomalaisista kiinnostuneelle tai ulkomaille muuttoa suunnittelevalle lukijakunnalle. Siirtolaisuusaiheisiin perehtynyt OK-kirja on jälleen lähentänyt siirtolaiskokoelmaa lukijoille.

*Irene Virtala, Tukholma*

## Siirtolaisuusinstituutin Tutkimus-sarja



1. Karjalani, Karjalani, maani ja maailmani. Kirjoituksia Karjalan menetyksestä ja muistamisesta, evakoiden asuttamisesta ja selviytymisestä. Toim. Pirkko Kanervo, Terhi Kivistö & Olli Kleemola.
2. Turvapaikanhaku ja pakolaisuus Suomessa. Eveliina Lyytinen.
3. Transnational Finnish Mobilities: Proceedings of FinnForum XI. Johanna Leinonen and Auvo Kostianen (Eds.).
4. Värmlannin metsäsuomalaiset. Asutushistoriasta, agraarista kulttuurista ja muutoksesta. Eero Sappinen.
5. Merenkulkijoiden siirtolaisuus. Näkökulmia 1700-luvulta nykypäivään. Pirita Frigen.

# Niilo ja Helen M. Alhon ja Kaarle Hjalmar Lehtisen rahastoista myönnetyt apurahat 2020

Alhon rahaston johtosäännön 2 §:n mukaan rahaston tarkoituksena on tukea siirtolaisuuden tutkimusta, dokumentointia, julkaisu- ja näyttelytoimintaa sekä kansainvälistä yhteistyötä.

Lehtisen rahaston johtosäännön 2 §:n mukaan rahaston tarkoituksena on tukea Suomen, erityisesti Pohjois-Amerikkaan suuntautuneen siirtolaisuuden tutkimusta sekä Siirtolaisuusinstituutin dokumentointi-, tutkimus-, julkaisu-, näyttely- ja kongressitoimintaa.

Apurahahakemuksia saapui yhteensä 33 kappaletta, ja haettavien apurahojen yhteismäärä oli 36 020 €. Siirtolaisuusinstituuttisäätiön hallitus päätti 4.3.2020 kokouksessaan jakaa rahastoista seuraavasti:

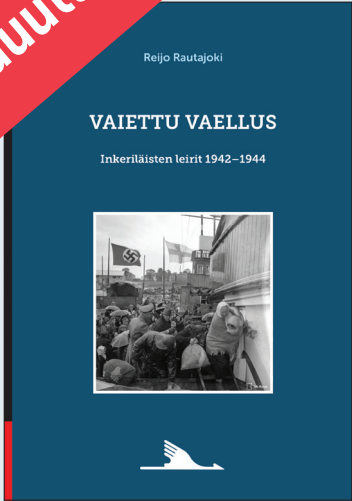
## Niilo ja Helen M. Alhon rahastosta 9000 €:

- Khan, Khadijah Saeed: Matkakuluihin IMISCOE-konferenssiin Luxemburgissa, 750 €.
- Korhonen, Liisa-Maija: Väitöskirja "Constructing Colonial Woman" (työnimi). Tutkimus suomalaisesta kolonisaatiosta jälkikoloniallisessa Argentiinassa sukupuolen, koloniaalisuuden ja tunteiden näkökulmista, 1000 €.
- Kotavaara, Niina: "Osaavan työvoiman alueiden välinen ja kansainvälinen liikkuvuus Suomessa" -väitökirjatutkimus, 1000 €.
- Lakka, Emilia: "Labor migration in the European Union: a comparison of the policy preferences of Finnish, Danish and Swedish parliamentary parties 1995-2018" -väitöskirja, 750 €.
- Pellander, Saara: Maasta poistamista käsittelevä tieteellinen teos, 1000 €.
- Peltoniemi, Teuvo: Aineistonkeruumatka, "Suomalaisen utopiyhteisöt Kariibialla", 1500 €.
- Rautajoki, Reijo: Inkeriläisten veljesten Aappo ja Wille Dubbelmanin muistelmat, 1000 €.
- Rekola, Satu: Svenska kyrkan och det finska språket ur ett minoritetsspråketeologiskt perspektiv, 1000 €.
- Ruottunen, Sonja: Vanhemmuuden ja valtion instituutioiden kulttuuriset skriptit sosialismin jälkeisen muuttoliikkeen kontekstissa: venäjänkieliset vanhemmat Suomessa, 1000 €.

## Kaarle Hjalmar Lehtisen rahastosta 3000 €:

- Huhta, Marjatta: Konginkankaalta maailmalle -tutkimus, 1000 €
- Westmoreland, John: Research project which examines the nexus between Ostrobothnian immigration, the U.S. labor movement, Finnish folk traditions, and the significant writings of Finnish American songwriter, and poet, T-Bone Slim (Matti Valentinpoika Huhta), 1000 €.
- Yläräkkölä, Heini: Kansainvälinen yliopistoharjoittelu Michiganissa Finnish American Heritage Centerissä Finland Universityssä, 1000 €.

**Kirjauutuuksia**



**Hinta 30 € +  
toimituskulut**

Reijo Rautajoki

## **Vaiettu vaellus**

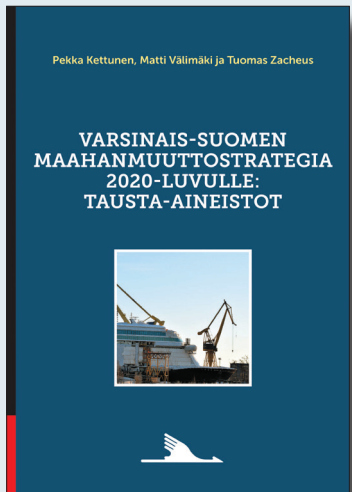
Inkeriläisten leirit 1942–1944

*”Suomi kutsuu Teitä inkeriläiset! Siirtonne Suomeen tapahtuu täyden vapaaehtoisuuden pohjalla”.*

Näillä julisteilla inkeriläisiä kutsuttiin palaamaan esi-isiensä maahan. Lähtijät täyttivät vapaaehtoisuutta osoittavan anomuksen. Yli 63 000 inkerin-suomalaista pelastettiin sodan keskeltä Suomeen. Inkerin sotapakolaiset siirrettiin Viron kautta Hankoon ja sieltä edelleen kymmenien pakolaisleirien kautta uusiin oloihin. Ihmisille löytyi asunto ja työtä. Kaikki näytti hyvältä syksyyn 1944 saakka.

Vaatus inkeriläisten ja muiden suomalaisten kohdaloitten selvittämisestä Venäjällä on noussut viime aikoina ajankohtaiseen keskusteluun. FT Reijo Rautajoen tutkimus tuo keskusteluun uutta tietoa ja täyttää osaltaan historian valkoisia aukkoja.

Siirtolaisuusinstituutti 2020. Julkaisuja 30. 206 s.



**Hinta 20 € +  
toimituskulut**

Pekka Kettunen, Matti Välimäki ja Tuomas Zacheus

## **Varsinais-Suomen**

## **maahanmuuttostrategia**

## **2020-luvulle: tausta-aineistot**

Varsinais-Suomi on Suomen toiseksi suurin maahanmuuton kohdealue. Painopisteiksi strategiaan määritettiin maahanmuutto- ja kotouttamistyön linjaaminen, varautuminen kasvavaan työvoiman rekrytointiin ulkomailta sekä maakunnassa asuvien maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen. Tässä raportissa kuvataan Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia 2020-luvulle -hankkeessa kerättyjen tausta-aineistojen kerääminen ja analyysi erillistä strategiadokumenttia yksityiskohtaisemmin.

Siirtolaisuusinstituutti 2020. Julkaisuja 33. 132 s.



Marjo Mela & Markku Mattila

## Latvialaiset Suomessa

Nyky-Suomen ja Latvian alueet ovat hyvin pitkään olleet kosketuksissa toistensa kanssa. Kosketus on aikojen saatossa voimakkuudeltaan vaihdellut, mutta se ei ole koskaan tyystin katkennut. Nykyisellään Suomessa asuu noin pari tuhatta latvialaista.

Kirja jakaantuu kahteen osaan. Osassa I luodaan yleiskuva Suomen ja Latvian suhteisiin halki aikojen. Osa II käsittelee Suomessa asuneiden latvialaisten historiaa pieninä tarinoina ennen kaikkea henkilökuvien kautta. Teos valottaa latvialaisia ja latvialaisuutta Suomessa kahdella tasolla: suurten tapahtumien ylätasolla ja toisaalta yksityisten ihmisten kokemuksen ja elämäntarinoiden tasolla.

Siirtolaisuusinstituutti 2019. Julkaisuja 25. 168 s.



Hinta 25 € +  
toimituskulut

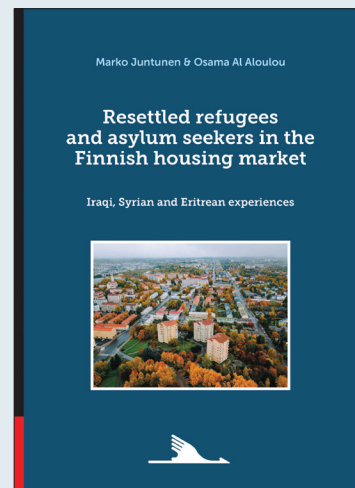
Marko Juntunen & Osama Al Aloulou

## Resettled refugees and asylum seekers in the Finnish housing market

Iraqi, Syrian and Eritrean experiences

The fall of 2015 and the spring months of 2016 witnessed a major increase in the number of asylum seekers in Finland. Housing is one of the key social issues for asylum seekers and refugees, but also for the receiving society in general. However, the question what goes on at the level of everyday reality as new asylum seekers enter the housing market remains largely unanswered in the Finnish context. Based on in depth interviews with nearly forty asylum seekers from Iraq, Syria and Eritrea this report sheds light on their experiences of arrival in Finland, living conditions in asylum reception facilities and finally it follows the steps they take in order to find long term housing.

Migration Institute of Finland 2019. Publications 24. 64 p.



Price 15 € +  
delivery costs

Julkaistujen tilaukset/Orders: <http://kauppa.siirtolaisuusinstituutti.fi/>



## Kotona Ruotsissa

Inkeri Lamér on vieraillut Göteborgin suomalaisten kodeissa ja keskustellut asukkaiden kanssa asumisesta.

Miten asuttiin Suomessa?  
Mistä saatiin katto pään päälle, kun muutettiin Ruotsiin?  
Miten asumisura eteni?

Kotona Ruotsissa -kirjassa 29 Göteborgin suomalaista kertoo asumisestaan Ruotsissa 1950-luvulta 2000-luvulle; parakkiasumisesta Hagan purkotaloihin ja miljoonalähiöihin, saunan kaipuusta ja omakotitalohaaveesta.

Onko koti vaikuttanut siihen, että Ruotsiin jäätiin, vaikka tultiinkin vain käymään?

Kirja on sisarteos Inkeri Lamérin aiemmin kirjoittamalle kirjalle Raskas metalli, missä suomalaiset kertovat työelämän kokemuksia Göteborgin telakoilta.

Siirtolaisuusinstituutti 2020. Julkaisuja 32. 151 s.

**Hinta 25 € + toimituskulut**

Julkaisun tilaus: <http://kauppa.siirtolaisuusinstituutti.fi/>